

Kungl. Utrikesdepartementet.

Avd:

Grupp:

Mål: 42

De italienska spisen

penningmedel kunna av Eder rekvireras hos beskickningen i
Rom, som erhållit instruktioner.

(Sven Dahlman.)

12.12.51.

Jborgsutredningen.

Chiffer BUD.

Beskickningen i R o m

Statspoliskommissarie Otto Danielsson anländer Rom fredag kväll i speciellt uppdrag. Därest han behöver pengar för resa till Algeriet eller för annan persons resa därifrån torde Ni förskottera. Insänd sedvanlig räkenskapsrapport men i kuvert till Dahlman.

Kurirpost för Danielsson flygexpedieras härifrån imorgon 0710 avhämta.

Cabinet

12.12.57-

Avskrift.

Telegram till Signore de Mor
(avsänt 12/12 gm hr Rudolph Philipp).

Rudolph Philipp représentant la famille se mettra
en contact personnel avec vous 16 décembre stop
Tachez arranger que signore Ronchi soit prêt se
rendre à Rome par avion à nos frais à fin rencontrer
Philipp

Guy von Dardel

Stockholm den 12 december 1951.

5 bil.

Utskrift ur
Svea Högstämman
Svea Högstämman
Svea Högstämman
Svea Högstämman
Svea Högstämman

Broder,

I lördags satte sig Philipp telefonledes i förbindelse med kabinettssekreteraren. Enligt överenskommelse vid samtalet in-
funno sig Philipp och fru Bellander igår den 11 december hos ka-
binettsssekreteraren. Under ett två timmars samtal framkom bland
annat följande.

Philipp förklarade, under hänvisning till vad han prelimi-
närt nämnt vid sitt telefonsamtal med kabinettssekreteraren, att
han och fru Bellander kommit för att som befullmäktigade av Raoul
Wallenbergs anhöriga och som medlemmar av den s.k. Wallenberg-
aktionen meddela, att de på vissa villkor vore villiga att till
kabinettssekreteraren överlämna det material beträffande Wallen-
berg, som aktionen innehade. Sedan villkoren diskuterats, upp-
sattes här närslutna handling, som undertecknades av kabinetts-
sekreteraren samt överlämnades till Philipp och fru Bellander.

./1.

Vid ett senare besök samma dag överlämnade Philipp till ka-
binettsssekreteraren dels här i avskrift närslutna deklARATION av
förutvarande italienske pressattachén i Sofia, doktor Claudio de
Mohr - som uppenbarligen för närvarande tjänstgör i italienska
utrikesministeriet - dels en likaledes av Mohr undertecknad redo-
görelse rörande dennes vistelse i Ryssland åren 1944-1950. Såsom
därav framgår, uppger han sig från 1945 t.o.m. hela år 1947 ha
varit i förbindelse med Raoul Wallenberg, som suttit i cellen
bredvid Mohrs.

./2.

./3.

Mohr tillhör den grupp om nio italienska diplomater, som i
oktober förra året fingo återvända från fångenskapen i Ryssland.

Kommissarie O. Danielsson,
p.t. Rom.

I ett brev den 12 oktober 1950 från mig till ambassadören Beck-Friis i Rom begärde vi, att de nio diplomaterna skulle höras genom italienska utrikesministeriet. Med ett brev till mig den 21 november 1950 översände Beck-Friis avskrift av en skrivelse från italienska utrikesministeriet, varav framgick, att ingen av ifrågavarande diplomater kunnat säga något om Wallenberg. Enligt vad Philipp upplyst, har italienska utrikesministeriet emellertid aldrig utfrågat Mohr, som under sex månader efter återkomsten var sjuk. Mohr skulle vidare tre gånger ha uppsökt svenska beskickningen i Rom och begärt att få tala med beskickningschefen men hänvisats till en underordnad tjänsteman, något som Mohr icke velat acceptera. Det hade därför, enligt Philipp, dröjt ända tills nu innan Mohr slutligen kommit i kontakt med familjen.

Tanken är nu, som Du förstår, att Du skall höra de Mohr. På grund av Philipps och fru Bellanders villkor, som vi accepterat, har emellertid den förstnämnde yrkat på att få närvara. Han avreser härifrån med flygplan lördag 15 december kl. 14.20 (ankomst Rom kl. 0.30).

Som Du ser av Mohrs berättelse, finns vid italienska generalkonsulatet i Alger ytterligare en av de nio italienska diplomaterna, en cellkamrat till Mohr vid namn Giovanni Ronchi, som skulle kunna till fullo bekräfta alla Mohrs uppgifter. Det är givetvis av yttersta vikt, att detta nya spår snarast möjligt utredes till botten ävensom att Ronchi höres. Såsom framgår av närlutna telegramavskrift, har Mohr ombetts anmoda Ronchi omgående komma till Rom. Skulle det ej gå att ordna ens efter förnyad anmodan efter Din och Philipps ankomst, bör Du omedelbart avresa till Alger, helst ensam, men om Philipp insisterar måste han, enligt de av oss accepterade villkoren, tillåtas medfölja. Du kan vända Dig till ambassadör Beck-Friis för erhållande av erforderliga penningmedel.

Då Philipp icke invigts i det arbete, som bedrivits av departementet och av Dig i denna fråga och överhuvud taget synes vara okunnig om att Du är genom oss inkopplad i Wallenbergaffären, bör Du givetvis gå försiktig tillväga. Vissa vanskligheter kan uppkomma, om Du skulle vilja ställa frågor till de båda herrarna, som äro av intresse för Din tidigare utredningsuppgifter, som Philipp alltså icke har kännedom om. Emellertid har Philipp antytt, att han har även andra spår, som peka mot Moskva och han visar sig kanske benägen att tala med Dig om dem. Det vore givetvis värdefullt, om Du genom honom kunde få kompletterande

uppgifter, vilka kanske för övrigt, tillsammans med vad Du så att säga "officiellt" vet, kunna hjälpa Dig att ställa de frågor jag nyss omnämnt till de båda italienska UD-tjänstemännen.

Jag får vidare nämna, att kabinettsssekreteraren med Philipp diskuterat önskvärdheten av att uppsöka "Damen i Rom", "Ujvary" och eventuella andra av familjen uppgivna källor. Detta avböjdes av Philipp beträffande de båda förstnämnda. Däremot skulle han tillsammans med Dig önska taga kontakt med de två tyskar (f.d. fångar i Ryssland), som Ernst Paul, på Philipps uppdrag, efterforskat i Tyskland. Om resan till Alger inte blir av, får jag sålunda be Dig på återvägen taga dessa kontakter, tillsammans med Philipp, om nu vederbörande äro anträffbara.

Jag vill slutligen fästa Din uppmärksamhet på att vi, på grund av Philipps villkor och den omständigheten att Beck-Friis enligt de Mohrs uppgift icke velat taga emot den sistnämnde, ha sett oss nödsakade att icke inviga Beck-Friis i ärendet, i varje fall på detta stadium. Vi ha endast instruerat honom att till Dig utanordna nödiga medel för Dina resor etc. och nämnt, att Du befinner Dig "på speciellt uppdrag".

./5.

Jag bifogar ett annat brev från mig till Dig, som Du kan uppvisa för Philipp, om han skulle visa sig vara intresserad av de instruktioner Du fått.

Dahlman.

Avskrift.

12.12.57

Till Författaren Rudolph Philip och Fru Birgitta Bellander,
Raoul Wallenbergs-aktionen,
Stockholm.

I fråga om den framtida behandlingen av det material
angående Raoul Wallenberg, som herr Rudolph Philip och fru
Birgitta Bellander den 11 december 1951 överlämnat till
undertecknad, förbinder jag mig att iakttaga följande:

uppgifter ur materialet komma att av mig endast del-
givas den eller de personer, för vilkas pålitlighet och tyst
låtenhet jag anser mig kunna ansvara,

om utrikesdepartementet påfordrar kontroll av av-
givna vittnesutsagor, skall en av ovannämnda överlämnare
utsedd person på statsverkets bekostnad beredas tillfälle
närvara,

överlämnarna av materialet skola hållas underrätta-
de om de åtgärder, som på grundval av det överlämnade mate-
rialet må komma i fråga; sådana åtgärder skola företagas
endast efter medgivande av hr Philip och fru Bellander,

namnuppgifter ut materialet få icke utan överlämnar-
nas tillstånd delgivas ryska myndigheter.

Stockholm den 11 december 1951.

(undert.) Arne S. Lundberg.

Avskrift.

2.12.57.

U t s a g o.

Undertecknad, Dr. Claudio de Mohr, son till framlidne Arnaldo de Mohr, född i Milano den 26 juni 1900, tjänsteman i Utrikesdepartementet i egenskap av pressattaché, förklarar att han, medan han tjänstgjorde vid italienska legationen i Bulgarien, arresterats av sovjettrupper vid järnvägsstationen i Rakowsky den 18 september 1944 och med andra italienska och tyska diplomater transporterats till Moskva, där han insattes i fängelset "Lefortowskaja" under flera år. Medan han satt i detta fängelse lyckades han hålla sig i ständig kontakt med den svenske diplomaten Raoul Wallenberg, som var insatt i en angränsande cell. Denna kontakt varade från den 20 april 1945 ända till början av 1948. Det föreligger intet tvivel om herr Wallenbergs identitet med hänsyn till de detaljer och uppgifter, som därmed lämnat till undertecknad.

Undertecknad är redo att bekräfta ovan angivna fakta inför envar domstol eller myndighet, under edlig förpliktelse.

Detta bekräftas /Sign/ Claudio de Mohr

(Dr. Claudio de Mohr)

Rom, den 3 december 1951.

12.12.57.

D I C H I A R A Z I O N E

Il sottoscritto, Dott. Claudio de Mohr, fu Arnaldo, nato a Milano il 26 giugno 1900, funzionario di ruolo al Ministero degli Affari Esteri in qualità di Addetto-Stampa, dichiara di essere stato, mentre si trovava in servizio in Bulgaria alla Legazione d'Italia, arrestato dalle truppe sovietiche alla stazione ferroviaria di Rakowsky il 18 settembre 1944 e transpostato con altri diplomatici italiani e germanici a Mosca, ove veniva rinchiuso nella prigione "Lefortovskaja" per parecchi anni. Durante la reclusione in questa prigione egli riusciva a mantenersi in costante contatto con il diplomatico svedese Raoul Wallenberg, rinchiuso in una cella contigua. Tale contatto durò dal 20 aprile 1945 sino agli inizi del 1948. Non esiste alcun dubbio sulla identità del Sign. Raoul Wallenberg, dati i particolari e le informazioni dallo stesso forniti al sottoscritto.

Il sottoscritto è pronto a confermare i fatti sopra esposti innanzi a qualsiasi tribunale od autorità, sotto vincolo di giuramento.

In fede

(undert.) Claudio de Mohr.

(Dott. Claudio de Mohr)

Roma, 3 dicembre 1951.

12.12.57

Jag undertecknad, Dr. Claudio de Mohr, son till fram-
lidne Arnaldo de Mohr, född i Milano den 26 juni 1900, tjänste-
man vid Utrikesministeriet i egenskap av pressattaché av tredje
klassen, förklarar följande:

I september 1944, då jag befann mig i Bulgarien och
tjänstgjorde som pressattaché vid italienska legationen, inva-
derades och ockuperades detta land av ryska armén. Den 18
september, då jag med några medlemmar av italienska och tyska
legationen sökte nå Turkiet, överraskades och arresterades jag
jämfte alla mina reskamrater på järnvägsstationen i Rakowsky av
en sovjetrysk truppavdelning. Vi fördes per flyg först till
Dobrič i bulgariska Dobrudscha och den 22 september, fortfa-
rande med flyg, till Moskva där vi var för sig insattes i
fängelset "Lefortowskaja". Jag avskildes, jämfte två andra
kamrater, i cell no. 152, på andra våningen av nordvästra deler
(braccio eg. = arm) av fängelsets framsida. I denna cell förble
jag till den 5 april 1948; denna dag överfördes jag till cell
no. 144 samma del och samma våning i Lefortowskaja, där jag
förblev kvar till den 29 juli 1949; den dagen blev jag på nytt
överförd till cell no. 185, på tredje våningen av sydöstra
delen av samma fängelse och där stannade jag till och med mars
månad 1950, utom tiden 25 november - 14 december 1949 då jag
var intagen på fängelset "Butiurkas" sjukhus för operation till
följd av en infektion framkallad av de dåliga hygieniska för-
hållanden i vilka vi hölls. Återkommen till Lefortowskaja,
alltjämt i cell 185, överfördes jag den 1 april 1950 till
fängelset "Butiurka", cell no. 307, där jag stannade till au-
gusti månad 50; vid den tidpunkten förflyttades jag ännu en
gång och fördes till fängelset "Lubianka" (också kallat "Tzen-
trala") och insattes med nya kamrater i en i bottenvåningen be-
lägen cell vars nummer jag inte minns (272?). Den 6 september
1950 underrättades de italienska fångarna om repatrieringen; vi
fördes tillsammans för första gånger efter 72 månaders åtskill-
nad och transporterades per järnväg, alltjämt i arrest, till

Wien; varifrån vi den 10 september med bil fördes till och internerades i koncentrationslägret i Wiener-Neustadt där vi hölls kvar till den 6 oktober 1950, dagen för vår befrielse genom överlämnande till italienska legationen i Wien.

Medan jag var insatt i cell no. 152 i Lefortowskaja tillsammans med herr Giovanni Ronchi, italienare, legationskanslist och Dr. Karl Supprian, generalsekreterare vid tyska kulturinstitutet i Bukarest, kom jag, förmedelst sedvanliga signaler slagna på väggen, i kontakt med grannarna i en angränsande cell, no. 151, i vilken den 20 april 1945 insatts två nya fångar nämligen herr Roedel, råd vid tyska legationen i Bukarest och herr Raoul Wallenberg. Herr Wallenberg meddelade mig att han var svensk diplomat av sin regering skickad i uppdrag till Budapest för att befatta sig med frågor rörande judarna gentemot regeringarna i Budapest och Berlin (occuparsi delle questioni relative agli ebrei nei confronti dei governi di B. e di B.), i januari 1945 då ryssarna omringade och delvis ockuperade Budapest hade han arresterats av personer i sovjetarmén (element della Armata Sovietica). Jag har glömt den exakta datum för Wallenbergs arrestering, som denne meddelat mig; jag skulle därför inte kunna fastställa huruvida arresteringen skedde den 14 eller den 15 januari eller något senare (kanske den 30); men jag är helt säker på att den inträffade i januari 1945. Wallenberg hade transporterats till Moskva, men först 20 april insatts i cell 151; jag vet inte var han tidigare varit insatt; förmodligen i en aman cell i Lefortowskaja. Eftersom jag var förvånad över att ryssarna hade arresterat en diplomat från en neutral stat som uppehöll normala diplomatiska förbindelser med Moskva, frågade jag Wallenberg om skälen till hans arrestering och han meddelade mig att han inte visste det och inte heller själv kunde finna någon förklaring. Han förhördes länge och vid flera tillfällen, framförallt under fängelsetidens första del och nästan alltid nattetid. I cell 151 var han kvar ungefär ett år, sedan överfördes han med sin kamrat Roedel i en annan cell i våningen över, precis över 151, så att vi kunde kommunicera med samma system flera månader och säkert hela 1947. I april 1948, då jag själv överförts till 194 hade jag inte längre möjlighet eller tillfälle att ta kontakt med Wallenberg och jag vet inte vad i fortsättningen hände med honom. Jag minns emellertid att också han skulle i fortsättningen ha överförts till annat fängelse (till Butiurka eller Lubianka) ty Lefortow-

skaja hade, i princip från 1950, tömts på utländska diplomatiska politiska och militära fångar. Det har sagts mig att några tyska fångar dömts och deporterats till andra platser och förmodligen också till Sibirien, men därom har jag ingen visshet.

Under hela den tid som jag hade kontakt med honom var Wallenberg vid god hälsa. Ovan angivna fakta kunna bekräftas också av herr Giovanni Ronchi (f.n. vid italienska generalkonsulatet i Alger) och av Dr Karl Supprian redan nämnd ovan, som dock ännu är fånge i Ryssland; båda voro med mig i cell 152 i Lefortowskaja och deltog i kommunikeringen med Wallenberg och med Roedel.

Så snart jag återvänt till Italien gjorde jag vad jag kunde för att ta kontakt med de i Ryssland kvarvarande fängelsekamraternas familjer, vilka helt saknade kännedom om dem. Jag har i själva verket kunnat komma i kontakt med många av dem; men först nu med herr R. Wallenbergs familj tack vare gemensamma bekanta.

Jag kan tillägga att rörande herr Raoul Wallenbergs identitet finns där icke något tvivel.

Detta bekräftas

/sign/ Claudio de Mohr

(Dr. Claudio de Mohr)

Rom den 3 december 1951.

Io sottoscritto, Dott. Claudio de Mohr, fu Arnaldo, nato a Milano il 26 giugno 1900, funzionario di ruolo al Ministero degli Affari Esteri in qualità di Addetto Stampa di 3° classe, dichiaro quanto segue:

Nel settembre 1944 mentre mi trovavo in Bulgaria, in servizio come Addetto Stampa presso la Legazione d'Italia, l'esercito russo invadeva ed occupava quel paese. Il 18 settembre, mentre con alcuni membri della Legazione e con quelli della Legazione germanica, cercavo di raggiungere la Turchia, venni sorpreso ed arrestato con tutti i miei compagni di viaggio, alla stazione ferroviaria di Rakowsky, da un reparto dell'esercito sovietico. Venivamo trasportati, per aereo, dapprima a Dobrice, nella Dobrugia bulgara, e il 22 settembre, sempre per aereo, a Mosca, ove venivamo separatamente rinchiusi nella prigione "Lefortowskaja". Io venni segregato, con altri due compagni, nella cella No 152, al secondo piano del braccio nord-ovest della facciata della prigione. In tale cella rimasi sino al 5 aprile 1948; a questa data venni trasferito nella cella No 144 dello stesso braccio e piano della Lefortowskaja, ove rimasi sino al 29 luglio 1949; in tale data venni nuovamente trasferito nella cella No 185, al terzo piano del braccio sud-est della medesima prigione e vi rimasi sino a tutto il mese di marzo 1950, salvo il periodo 25 novembre-14 dicembre 1949 in cui fui ricoverato nell'ospedale della prigione "Butiurka" per operazione chirurgica in seguito ad infezione causata dalle pessime condizioni igieniche in cui eravamo mantenuti. Rientrato alla Lefortowskaja, sempre nella cella 185, venni poi trasferito, il 1° Aprile 1950, alla prigione "Butiurka", cella No 307, ove rimasi sino al mese di agosto 50; in tale data venni ancora una volta trasferito e trasportato nella prigione "Lubianka" (detta anche "Tzentrala") e rinchiuso con nuovi compagni in una cella del pianterreno della quale non ricordo il numero. (272?). Il 6 settembre 1950 venne annunciato il rimpatrio ai prigionieri italiani; fummo riuniti insieme per la prima volta dopo 72 mesi di segregazione e trasportati per ferrovia, sempre in stato di arresto, a Vienna; da qui, il 10 settembre per auto, fummo condotti e internati nel campo di con-

centramento di Wiener-Neustadt ove rimanemmo detenuti sino al 6 ottobre 1950, giorno della nostra liberazione mediante consegna alla Legazione d'Italia a Vienne.

Mentre ero rinchiuso nella cella No. 152 della Lefortovskaja insieme con il Sign. Giovanni Ronchi, italiano, cancelliere di Legazione e il Dott. Karl Supprian, Segret. Gener. dell'Istituto Germanico di Culture a Bucarest, venni in contatto, per mezzo di segnalazioni convenzionali battute sulla parete, con i vicini di una cella contigua, No. 151, nella quale, il 20 aprile 1945, erano stati rinchiusi due nuovi prigionieri e precisamente il Sign. Roedel, Consigliere presso la Legazione Germanica di Bucarest, e il Sign. Raoul Wallenberg. Il Sign. Wallenberg mi comunico di essere un diplomatico svedese, inviato in missione a Budapest dal suo governo per occuparsi delle questioni relative agli ebrei nei confronti dei governi di Budapest e di Berlino; nel gennaio 1945, allorchè i russi accerchiarono ed occuparono in parte Budapest egli venne arrestato da elementi della Armata Sovietica. Ho dimenticato la data esatta dell'arresto del Wallenberg, che questi mi aveva comunicato; non saprei pertanto assicurare se l'arresto sia avvenuto il 14 o il 15 gennaio, o poco più tardi (forse il 30); ma sono perfettamente sicuro che avvenne nel mese di gennaio 1945. Il Wallenberg venne trasportato a Mosca; ma solo il 20 aprile rinchiuso nella cella 151; ignoro dove fosse stato precedentemente rinchiuso; probabilmente in un'altra cella della Lefortovskaja. Siccome ero stupito che i russi avessero arrestato un diplomatico di uno stato neutro che manteneva normali rapporti diplomatici con Mosca, chiesi al Wallenberg le ragioni che avevano motivato il suo arresto ed egli mi comunicò di non saperlo neppure lui e non riusciva a rendersene conto. Egli fu lungamente interrogato a più riprese, soprattutto nel primo periodo di detenzione e quasi sempre di notte. Nella cella 151 egli rimase circa un anno; poi venne trasferito con il suo compagno Roedel in altra cella del piano superiore, esattamente sopra la 151, cosicchè potemmo ancora comunicare con lo stesso sistema per parecchi mesi e certamente sino a tutto il 1947. Nell'aprile 1948, essendo stato io stesso trasferito alla 144 non ebbi più possibilità, nè occasione di riprendere contatto con il Wallenberg ed ignoro che cosa sia avvenuto in seguito di lui. Ritengo tuttavia che anche egli sia stato in seguito trasferito in altra prigione (alla Butiurka o alla Lubianka) perchè la Lefortovskaja venne, in principio del 1950, viotata di tutti i prigionieri diplomatici

politici e militari stranieri. Mi è stato detto che alcuni prigionieri germanici erano stati condannati e deportati in altre sedi e probabilmente anche in Siberia; ma non ne ho la certezza.

Durante tutto il periodo in cui mantenni con lui i contatti il Wallenberg era in buona salute. I fatti sopra esposti possono venir confermati anche dal Signor Giovanni Ronch (attualmente al Consolato Generale d'Italia in Algeri) e dal Dott. Karl Suporin, già sopra nominato, che, però, trovasi ancora prigioniero in Russia; entrambi erano con me nella cella 152 della Lefortowskaja ed hanno partecipato alle comunicazioni con Wallenberg e con Roedel.

Non appena rientrato in Italia ho fatto il possibile per mettermi in contatto con le famiglie dei compagni di prigionia rimasti in Russia per darne notizie ai famigliari che le ignoravano totalmente. Ho potuto infatti entrare in contatto con molte di esse; ma soltanto ora con la famiglia del Sign. R. Wallenberg grazie all'interessamento di conoscenti comuni.

Posso aggiungere che sull'identità del Sign. Wallenberg Raoul non vi è dubbio alcuno.

In fede

(undert.) Claudio de Mohr

(Dott. Claudio de Mohr.

Roma 3 dicembre 1951.

Att sensationellt vittne i fallet Wallenberg

MEDFÅNGE I TRE ÅR BERÄTTAR

Mannen som satt fängslad i cellen bredvid Wallenberg framträder för första gången för offentligheten

Riksdagsstenografernas pennor raspade snabbt över stenogramblocken, på pressläktaren gjorde ett stort uppbåd journalister sina anteckningar, åhörarläktarna packad av folk. Det var den 22 maj i den dag utrikesminister Östen Undén valt besvara en interpellation om UD:s åtgärder mot Raoul Wallenberg. Kontentan av Undén tal var detta: Sverige kunde uträtta föga mer än man kunde speka på något bestämt faktum som tyder på att Wallenberg funnits i livet någon viss ort vid någon viss tidpunkt efter undertagandet.

Det finns detta nya faktum. Ett nytt vittne framträtt, en italiensk diplomat som under ett tjänstgjort i ett balkanland, där han blev fäst av ryssarna. För endast några dagar undertecknade han ett dokument, varigenom tygades att han under flera år suttit fängslad i ett visst namngivet NKVD-fängelse i Moskva, och att Raoul Wallenberg befann sig i cellen intill hans. Under tre års tid lyckades

de båda fångarna meddela sig med varandra, och deras kontakt varade ända fram till 1948. Man vet alltså nu inte bara den exakta adressen på Wallenbergs fängelse, man vet också i vilken del av byggnaden han hölls fången — ja t. o. m. numret på hans cell.

Man känner också identiteten på flera av Wallenbergs cellkamrater och på dem som fanns i cellerna i närheten av hans — till största delen var det diplomater och funktionärer i olika länders utrikesrepresentation som under krigets slutskede tillfångatogs av den framträngande Röda Armén.

Av vittnesmålet framgår att Raoul Wallenberg under den första tiden i fångelse ideligen fördes till förhör. Detta skedde nästan alltid nattetid. När hans medfångar undrade varför han, som tillhörde ett land med vänskapliga diplomatiska relationer till Sovjet, hölls fången, svarade han att han inte kunde förstå ryssarnas motiv.

Wallenberg meddelade att han blivit hållen av ryssarna i januari 1945. Ännu i början 1948, då kontakten mellan vittnet och Wallenberg bröts, var han vid god hälsa.

Den italienske diplomaten är beredd att ta det edligt ansvar upprepa sina uppgifter han gett dels muntligen, dels skriftligt i protokollet, som i översättning återges här. Hans namn har liksom vissa ortsuppgifter av diskretionsskal hållas hemliga tills Originalintyget har tillställts Utrikesdepartementet och befinner sig nu hos kabinettssekreterare Arne S. Lundberg.

Protokollet, som är daterat den 3-de i år, har följande lydelse:

Undertecknad, är utrikesdiplomater och har härmad att jag under tjänstgöring i legation i — — — arresterades av sovjetiska trupper den — — — tillsammans med andra diplomater fördes till Moskva, där jag blev spärdd i NKVD-fängelset — — — under flera år. När jag blev fäst i detta fängelse lyckades jag hålla ständig kontakt med den svenska diplomaten Raoul Wallenberg, som hölls fången i cellen i — — — Denna kontakt varade från den 20 april 1945 till början av 1948. Det finns inget tvivel om Wallenbergs identitet på grund av de detaljer och uppgifter som denne gav undertecknad.

Undertecknad är beredd att under ed bekräfta ovanstående redogörelse inför vilken domstol som helst som helst.

Namnteckning

iove veniva rinchiuso nelle prigioni di Mosca. Durante la detenzione in questa prigione ho riuscito a mantenere in costante contatto con il diplomatico svedese Raoul Wallenberg, rinchiuso in una cella contigua alla mia. Il contatto durò dal 20 aprile 1945 fino all'inizio del 1948. Non esiste alcun dubbio sulla identità del Signor Raoul Wallenberg, dato il particolare e le informazioni dallo stesso fornite al sottoscritto.

Il sottoscritto è pronto a confermare i fatti sopra esposti innanzi a qualsiasi tribunale od autorità, sotto vincolo di giuramento.

In fede

3 dicembre 1951

Med detta dokument som utgångspunkt svenska utrikesdepartementet fått materia för en förnyad framställning hos ryssarna. Endan har från svensk sida ansetts svårt att sedan utrikesminister Vysjinski i augusti meddelade svenskarna att Wallenberg kunnat återfinnas på rysk mark. När man med säkerhet vet att han också efter denna befann sig på ryskt territorium finns det möjligheter för UD att antligen utverka tillfångatagne diplomatens befrielse.

Rudolph Philin

15 DEC. 1951

Medfånge till Wallenberg: "Vi var cellgrannar 3 år"

Italiensk diplomat sensationellt vittne

"Svensken i god vigör 1948"

Raoul Wallenberg satt så sent som i början av år 1948 i en cell i ett av MVD:s stora undersökningsfängelser i Moskva. Han befann sig då vid god hälsa. — Den, som lämnat dessa uppgifter, bör veta vad han talar om. Han var nämligen under hela 3 år fånge i cellen intill Wallenbergs, och under denna tid "samtalade" han dagligen med svensken genom knäckningar i väggen — det i fängelserna vanliga sättet att meddela sig med fångarna i granncellerna.

Wallenbergs cellgranne, som terna och där arresterades av nu framträtt med sitt sensationella vittnesmål, är en italiensk ryssarna. För någon tid sedan diplomat, som under kriget återkom han till sitt hemland, enligt en ännu okontrollerad stgjorde i en av balkansta. (Forts. sid. 14, spalt 7)

Vittnesmålet om Wallenberg ger anledning till optimism

Forts. fr. sid. 1

uppgift utväxlad mot fallskärmsjägare, som under kriget släppts ner i Italien, men som efter fredsslutet fängslats på grund av sabotage.

Den italienske diplomaten uppger vidare, att Wallenberg under sin första fängelsetid ideligen fördes till förhör, som regel på nätterna. För sina medfångar underströk han vid olika tillfällen, att han inte hade en aning om, varför han hölls i fångenskap.

Det italienska vittnet har också kunnat avslöja identiteten på flera av Wallenbergs cellkamrater och cellgrannar. Det var huvudsakligen diplomater och tjänstemän vid olika länders utländska beskickningar, som vid krigsslutet tillfångatogs av de framträngande ryssarna.

Det nya Wallenbergs-vittnet säger sig vilja under ed upprepa de uppgifter han lämnat dels muntligen, dels skriftligen i ett särskilt protokoll, som är daterat den 3 dec. i år och lyder:

Undertecknad, dr. ... yrkesdiplomat, förklarar härmed att jag under tjänstgöring vid vår legation i ... arresterades av sovjetryska trupper den ... tillsammans med andra diplomater fördes till Moskva, där jag hölls inspärrad i NKVD-fängelset ... under flera år. Under fångenskapen i detta fängelse lyckades jag hålla ständig kontakt med den svenska diplomaten Raoul Wallenberg, som hölls fången i cellen intill. Den kontakt varade från den 20 april 1945 till början av 1948. Det finns inget tvivel om hr Wallenbergs identitet på grund av de detaljer och upplysningar som denne gav undertecknad.

Undertecknad är beredd att under ed bekräfta ovanstående redogörelse inför vilken domstol eller myndighet som helst...

Namnteckning.

Originalintyget har av författaren Rudolph Philipp tillställts kabinetssekreterare Arne S. Lundberg i UD. På Stockholms-Tidningens förfrågan bekräftar denne att han för ett par dagar sedan mottagit skrivelsen.

— Vad ämnar UD göra med anledning av det nya vittnesmålet?

— Vi kommer givetvis att omedelbart vidta alla de åtgärder som kan tänkas i den nuvarande situationen, försäkrar kabinetssekreteraren. — Och därmed får man låta sig nöja än så länge.

Stämmer med tidigare vittnesmål

Den italienske diplomatens vittnesmål är ett av de mera sensationella i hela wallenbergsaffären. Då Stockholms-Tidningens medarbetare Edward af Sandeberg sommaren 1946 återkom från sin årslånga fångenskap i Sovjet, kunde han bl. a. meddela, att han i Butirskajafängelset i Moskva träffat en tysk fånge, som uppgivit sig ha suttit i samma cell som Raoul Wallenberg i ett av de tre stora MVD-fängelserna Lublanka, Lefortovskaja och Butirskaja (vilket av dem kunde af Sandeberg inte erinra sig).

Detta fick af Sandeberg veta någon gång i slutet av augusti 1945 — alltså vid en tidpunkt då den italienske diplomaten skulle ha suttit "vägg i vägg" med Wallenberg. Man kan alltså konstatera, att de båda vittnesmålen täcker varandra på ett enastående sätt.

Vittnesmålet måste komma

— Det här vittnesmålet är vad jag väntat på i flera år, säger redaktör af Sandeberg. Någon gång måste det ju i alla fall komma, eftersom ryssarna trots alla försiktighetsmått inte kan förhindra en viss kontakt mellan fångarna i de stora fängelserna.

Själv hann jag aldrig lära mig det speciella "fängelsemorse", varmed fångarna samtalar med varandra "tvärs igenom" väggarna. Men på nätterna börde jag ideligen knattret av träbitar mot cellväggarna.

Ett annat sätt att upplysa fångarna i granncellerna om vem man var och varifrån man kom, var att helt enkelt presentera sig med hög röst utanför de olika celldörrarna, då man fördes till bad, toalett o. d. Det förvånade mig alltid att de ryska fängvaktarna sällan ingrep mot denna "underrättelseverksamhet".

Den italienske diplomatens uppgift att Wallenberg i början av sin fängelsetid ofta fördes till förhör på nätterna stämmer med mina egna erfarenheter. De kommissarier som sköter förhören i fängelserna arbetar huvudsakligen på nätterna, och jag inbillar mig, att de därvid utnyttjar den psykologiska faktorn, att den som skall förhöras blir väckt ur den djupa slumner, som undernärningen i fängelserna förorsakar.

Anledning till optimism

Uppgiften om att Wallenberg befunnit sig vid god hälsa i början av år 1948 är utomordentligt glädjande. Den visar nämligen att han erhållit minst "officersranson" vilken skiljer sig från den vanliga soldatransonen genom att omfatta vitt bröd, 4 bitar socker per dag, 2 portioner "kasja", d. v. s. ett mellanting mellan gröt och soppa, som kan bestå av nästan vad som helst, samt ett stycke fett fläsk. Soldatransonen består däremot av tre soppor, ca 650 gr svart degigt bröd samt en sockerbit per dag. På den ransonen håller man sig inte vid "god hälsa", allra helst inte efter tre års fångenskap.

Det finns därför enligt mitt förmenande anledning att hoppas, ja, t. o. m. förmoda, att Raoul Wallenberg fortfarande befinner sig i livet, framhåller red. af Sandeberg.

5 b11.

• 2/ • 1-2.

• 13 •

Stattpolis kommissarie O. Danielsson,
Rom.

italienare vid namn Franco Trandafilo, som från 1 april till utgången av maj år 1950 i Butiurka-fängelset suttit i samma cell som en på svenska Budapest-beskickningens B-avdelning anställd tolk, Tomsen, enligt uppgift norsk medborgare. Denna hade tidigare suttit även i Lubianka- och Leforta-fängelserna. Saken bragtes på sin tid - i mars i år - till vår kännedom genom en förfrågan från härvarande norska ambassad till B-avdelningen. Sedermera lämnades till normännen ett svar i överensstämmelse med de uppgifter Lars Berg på utrikesdepartementets förfrågan givit i här i avskrift närslutna brev.

./4.

Det vore, som Du förstår, av intresse att också höra Franco Trandafilo, vilket jag härmed ber Dig göra. Det är givetvis tänkbart, att Philipp känner till även Trandafilo, men icke säkert. Du kanske kan försiktigt känna Dig för på denna punkt och handla efter omständigheterna.

./5.

Dahlman.

- x) P. S. Före brevets undertecknande har jag ännu inte fått upp den av Sandeberg utlovade avskriften. Jag föreslår Du kontakter Kumlien.

Avskrift.

Hr Englehart.

19.12.57

Dessa är avskrift av en p.m., som red. af
Sandeberg lämnade mig i hänsyn den 14/12
(Se bl. 15/12 Du - Davidson, som och 14/12 Du -
Promemoria (Raoul Wallenberg).

- Ahlman

I oktober 1950 återkom till Italien en grupp italienska diplomater och militärer, som sedan 1944 befunnit sig i rysk fångenskap. Militärerna, som mest var högre officerare som nått pensionsålder eller var svårt sjuka, hade vistats i krigsfängeläger, under det att diplomaterna samtliga varit ackrediterade i de olika Balkanhuvudstäderna, vilka efterhand ockuperats av ryssarna under deras frammarsch i krigets slutskede. Mot all internationell sedvänja hade diplomaterna hållit fångna i tre olika fängelser i Moskva, Lefortovskaja, Bubirskaja och Iubianka. Orsaken till att denna grupp dock så småningom återkom till Italien var resultatet av en utväxling efter långvariga förhandlingar, och motprestationen från italienskt håll var en grupp sovjetryska militärer, vilka under kriget med fallskärm nedsläppts i Italien för att förstärka de kommunistiska partisanerna i Garibaldibrigaderna. Dessa ryssar hade ertappats med att utföra spionage efter krigsslutet, vilket alltså inte kunde ha ursäkten att det var riktat mot tyskarna, och hade hållits i fängsligt förvar tills man kunnat byta ut dem mot den nu hemkomna gruppen, som man inte tidigare hade några direkta förbindelser med, och om vilka man knappast visste, om de verkligen var i livet.

En av de återvändande, Claudio de Mohr, f.d. pressattaché vid italienska legationen i Sofia och nu på pressavdelningen på det italienska utrikesdepartementet, hade hållits inspärrad en längre tid i fängelset Lefortovskaja i Moskva i cell 152 tillsammans med en annan italienare, likaledes diplomat, vilken nu befinner sig på det italienska konsulatet i Alger. I cellen bredvid - nr 151 - satt Raoul Wallenberg tillsammans med en tysk diplomat vid namn Röhrich. Genom knäckningar i väggen kunde invånarna i de båda cellerna kommunicera med varandra, trots bestraffningar om de upptäcktes. Wallenberg omtalade sin via dolorosa från Budapest till Moskva, alltsedan den januariusdag 1945, när man sist hört av honom på svenska legationen i Budapest och kunde inte förstå att han som neutral diplomat skulle hållas i fängelse av ryssarna under sådana omständigheter

Detta var 1948 och något senare fördes Wallenberg till en cell ovanför de båda italienarna, varefter hela fängelset utrymdes och italienarna överfördes till Butirskajafängelset istället och förlorade kontakten med Wallenberg och Röhrich.

Vid återkomsten till Rom satte sig de Mohr omedelbart i kontakt med svenska legationen i Rom beträffande Wallenberg, men det svenska UD har underlåtit att meddela hans familj.

En annan medlem av den italienska gruppen Franco Trandáfilo, f.d. sekreterare vid italienska legationen i Bukarest kom i fängelset Butirskaja 1948 att dela cell med en annan medlem av svenska legationens B-avdelning i Budapest, Henry Tomsen, enligt uppgift norrmann till bördan, och som hade till speciell uppgift att ta hand om sovjetryska medborgare i Budapest, eftersom Sverige i Ungern då var skyddsmakt för Sovjetunionen och mannen talade ryska (rysk moder). Han berättade, att han blivit bortförd på samma sätt som Wallenberg i bil under bevakning och därefter slagen medvetslös genom ett plötsligt slag i huvudet. När han vaknade befann han sig i en kasern i utkanten på Budapest och blev utsatt för långa förhör, som alla - liksom var fallet med Wallenberg - gick ut på att ryssarna misstänkte honom för spionage. Under ett flyganfall lyckades det emellertid Tomsen att fly genom ett fönster och ta sin tillflykt till en väninnas bostad, där han emellertid förgäves försökte sätta sig i förbindelse med svenska legationen och slutligen infångades igen och med flyg fördes till Moskva. Han kunde lika lite som Wallenberg förstå varför han hölls i fångenskap.

Efter återkomsten till Rom meddelade Trandáfilo både svenska och norska utrikesministerierna om Tomsen, men fick från det svenska UD det överraskande svaret att mannen är okänd, medan det norska UD tackade för upplysningarna och bad om ytterligare upplysningar om mannen.

De befriade italienarna ansåg att ryssarna inte tar några som helst hänsyn till humanitära bevekelsegrunder eller vanliga diplomatiska påtryckningar eller publicering, utan det enda verkliga argument, som i detta fall är verksamma är bytesobjekt för utväxling, och de uttryckte sin stora överraskning över att de svenska myndigheterna låtit det glänsande tillfället gå sig ur händerna att häkta den svenske storspionen Anderssons kontaktman Tass-mannen Orlov och sedan byta ut honom mot Wallenberg.

Gunnar D. Kumlien.

15.12.51.

Sjöborgsutredningen.

CHIFFER BUD.

P

2

Eu^{II}

Beskickningen i Rom

Urgent. Endast för ministern. Meddela genast Danielsson från Lundberg:

Primo. I Veckojournalen idag och i samtliga morgontidningar offentliggöres en artikel av Philipp vari med uteslutningar av personnamn och vissa ortsangivelser återges hela de Mohrs dichiarazioni men alltså icke den utförligare berättelse. Redan innan Philipp till mig överlämnade de Mohrs material har han författat och med Veckojournalen avtalat dess offentliggörande utan att sedan trots uppgörelsen med mig avisera oss om den förestående publiciteten. Du är alltså nu oförhindrad orientera ministern om affären. Följaktligen kan Du också söka utröna hur förhåller sig med en av Philipp muntligen lämnad uppgift om att Mohr tre gånger sökt Beck-Friis men ej fått träffa denne utan hänvisats till en sekreterare. Detta hade varit skälet till att Mohr vänt sig direkt till familjen.

Secundo. Samtidigt erfor vi igår genom af Sandeberg att Stockholmstidningens Romkorrespondent Kumlien känner hela affären, varom denne utförligt informerat chefredaktör Kreuger och Sandeberg. I Kumliens brev till Sandeberg redogöres också för ett annat spår, som Philipp möjligen ej känner till. Om detta spår informeras Du närmare genom brev, vilket som kurirpost medsändes flygplanet ankomst Rom i natt 00.30.

Cabinet

telegraf. Alen

17.12.51.

Chiffer BUD.

ang. Sjöborgsutredningen.

P

2

Eu^I

Beskickningen i R o m.

Genom fru Bellander ha vi idag erfarit att advokat Schartau i lördags avreste till Rom på semester med samma flygplan som Philipp. Hamrin uppger i DN idag att Philipp och en annan herre som torde vara representant för UD eller möjligen medlem av familjen Wallenberg anlänt till Rom. På frågor från tidningarna har fru Bellander uppgivit sig ämna svara att den andre mannen är Schartau, detta för att skydda Danielsson. Informera denne. Hamrins stort uppsmällda reportage med intervju med de Mohr namnger denne. Artikeln telegraferas enclair.

Cabinet.

ITALIENSKE DIPLOMATEN SLÅR FAST: ALLT TVIVEL UTESLUTET WALLENBERG I LIVET 1948

Raoul Wallenberg

Detaljer i mängd från 3 års samtal ger full visshet

Från Dagens Nyheters Romkorrespondent
AGNE HAMRIN

ROM, söndag.

Det nya vittnet i affären Wallenberg, alltså den italienske diplomat som i nära tre års tid från april 1945 till januari 1948 var gränne till vår landsman i NKVD-fängelset i Moskva, är dr Claudio de Mohr, som själv var fänge hos ryssarna i över sex års tid och numera är tjänsteman i italienska utrikesministeriets pressavdelning. Dagens Nyheters medarbetare har träffat dr de Mohr tre gånger under de senaste två dagarna och kan intyga att detta nya, märkliga, ja, antagligen avgörande vittne verkligen existerar.

Dr de Mohr, nu en 51-årsman, vars ansikte nog kan sägas fortfarande bära spår av den långa fängelsevistelsen i Ryssland, är emellertid ytterst obenägen att framträda. Bortsett från yrkes-

diplomatens så att säga traditionella tendens till att vara reserverad är det emellertid i detta fall i och för sig synnerligen respektabla, rent mänskliga skäl som förestavat dr de Mohrs skygghet inför offentligheten. Dr de Mohr intar nämligen den ståndpunkten att ett fall sådant som Raoul Wallenbergs bör behandlas med diskretion och under undvikande av en alltför vidlyftig publicitet, om utsikten skall bestå att vår landsman en dag återfår sin frihet.

Forts. sista sidan, spalt fyra.

COPYRIGHT

Dagens Nyheter. Eftertryck
helt eller delvis förbjudet.

Raoul Wallenberg och några av hans medarbetare under Budapesttiden.

Wallenbergs ...

(Forts. från sidan 1)

Diplomaten till koncentrationsläger för att få vila efter fängelseåren

Dagens Nyheters korrespondent kan därför intyga att det var först efter betydande svårigheter som han omsider lyckades nå fram till dr de Mohr. Efter att ha tillbragt 73 månader i sovjetryska fängelser är det måhända också förklarligt om en man föredrar ett liv ostört av nya irriterande element.

Faktum är nu också att dr de Mohr med den inställning han har till denna angelägenhet icke hade några svårigheter att försäkra den representant för familjen Wallenberg som nyligen uppsökte honom i Rom om sin diskretion. I och med att sekreteraren i Wallenbergs-kommittén själv har avslöjat att ett nytt och viktigt vittnesmål i affären Wallenberg föreligger borde ju saken kunna sägas ha kommit i ett läge publicitetsmässigt sett, och det torde vara svårt att inse att man skulle göra Raoul Wallenberg någon otjänst genom att låta hans forne cellgranne i Moskva framträda även med sitt namn. Dr de Mohr vill emellertid tills vidare icke sträcka sig längre än så.

Den italienske diplomaten befann sig i tjänst i Dobruzscha när han arresterades av ryska trupper. Efter arresteringen hamnade han så småningom i ett NKVD-fängelse i

Moskva och fick där en cell tillsammans med en annan italienare, som i. n. befinner sig i konsulär tjänst utanför Italien. Ett flertal diplomater av olika nationer satt då redan i detta fängelse, och en av dem var Raoul Wallenberg, som hade cellen bredvid dr de Mohr.

Som cellkamrat hade Wallenberg en tysk. Mycket snart började fångarna föra samtal med varandra genom knackningar i väggen, och på detta sätt berättade Wallenberg för sin italienska kollega sin historia liksom denne berättade sin. Efter en tid förflyttades Wallenberg till en cell belägen rakt ovanför den där dr de Mohr förvarades, och även då fortsatte dessa samtal.

Misstag beträffande identiteten utesluten

Den italienske diplomaten har visserligen, det erkänner han, aldrig med egna ögon sett Raoul Wallenberg, men varje som helst tvivel om dennes identitet är utesluten, enär såväl dr de Mohr som hans landsman och cellkamrat mer eller mindre dagligen i nära tre års tid med knackningspråket har talat med denne och erhållit en mängd detaljer, som helt stämmer in på densamme.

Att Raoul Wallenberg hölls i fän-

genskap i detta Moskvafängelse fram till januari månad 1948 får sålunda anses vara bevisat. Vad som har hänt honom efter januari 1948 vet emellertid dr de Mohr inte, helt naturligt eftersom han själv vid denna tidpunkt förflyttades och kontakten med Wallenberg alltså upphörde.

I oktober 1950 återbördades dr de Mohr till sitt hemland. Dock icke direkt från det ryska fängelset. Från detta fördes han nämligen först till Wien, där han placerades i ett koncentrationsläger. Syftet med denna vistelse var uppenbarligen att den lösgivne fången skulle få tid på sig att äta upp sig och få en smula av hälsans färg på sina av de 73 månadernas fängelsevistelse gulbleka kinder.

Enligt vad Dagens Nyheters korrespondent erfarit sent på söndagskvällen anlände aningen på lördagskvällen eller på söndagsmorgonen två personer från Stockholm för att få kontakt med dr de Mohr i och för fortsatta förhandlingar om dennes betydelsefulla vittnesmål.

Den ene av de bägge herrarna är Rudolf Philipp, Wallenbergs-kommitténs sekreterare, den andra torde vara en representant för utrikesdepartementet eller möjligen någon medlem av familjen Wallenberg, vilketdera har inte varit möjligt att fastställa vid denna sena timme.

Tänkbart är att förhandlingarna mellan dessa bägge herrar samt dr de Mohr kommer att leda till att

den italienske diplomaten inbjudes att komma till Stockholm för att, vilket han själv har förklarat sig villig att göra, under edlig förpliktelse betyga riktigheten av vad han sedan i form av ett brev till Raoul Wallenbergs anhöriga meddelat, nämligen:

Att vår landsman befann sig i livet och i rysk rångenskap, i vart fall fram till januari 1948, och att dr de Mohr som den korrekta person han är, redan innan hans vittnesmål honom oförvållandes publicerades i Sverige informerat sina överordnade i italienska utrikesministeriet om sin avsikt att meddela familjen Wallenberg vad han visste om sin svenska kollegas öde i Moskvafängelset säger sig självt.

Engfeldt/IT

Stockholm den 17 dec. 1951

N:o 107 En clair

ang. Raoul Wallenbergfrågan

P 2 Eu 1

Svensk Rom

107 Under stor förstasidesrubrik återger Dagens Nyheter idag korrespondens Hamrin rörande sammanträffande de Mohr stop utdrag citat doktor Claudio de Mohr som själv var fånge hos ryssarna i över sex års tid och numera tjänsteman italienska utrikesministeriets pressbyrå stop Dagens Nyheter medarbetare träffat Mohr tre gånger under senaste två dagarna stop de Mohr ytterst obenägen framträda intar ståndpunkten att ett fall sådant som Raoul Wallenberg bör behandlas med diskretion och under undvikande av alltför vidlyftig publicitet om utsikten skall bestå att vår landsman en dag återfår sin frihet stop varje som helst tvivel om

Exp. 17.12.51
kl. 13.05 I.T.

Wallenbergs identitet är uteslutet enär såväl Mohr som hans landsman och cellkamrat mer eller mindre dagligen i nära tre års tid med knackningspråket talat med denne och erhållit en mängd detaljer som helt stämmer in på densamma stop tänkbart är att förhandlingarna mellan de båda från Stockholm anlända herrarna och Mohr kommer att leda till att italienske diplomaten inbjudes komma Stockholm slutcitat

Cabinet

Svar. 18/12 Rom (chiffre)

Slut.
Möte.
D. 18/12

P 2 En³

Telegram i blankett chiffer från

R o m
Avsant den 18 / 12 1951 kl. 0150
Ankom den 18 / 12 1951 kl. 0930
Utskrivet i 4 exemplar.
Detta är ex.no. 7.

22.

För Lundberg från Beck-Friis. Daniels

S.S. son meddelar:

"Vittnet förklarar, att han ej hade kontakt hela tre år men i varje fall under 18 månader. Detta passar in i vad Du meddelade före avresan."

Avresan Alger ännu obestämd. Mohrs sällskap onödigt
Jag dementerar bestämt uppgift, att jag hänvisat
Mohr till sekreterare. Italienska protokollet sannolikt
underlåtit att framföra Mohrs framställning besöka mig.

Svenska korrespondenters intresse efter VeckoJournalens artikel ytterligt besvärande. Mohr meddelat den och sannolikt hela pressen om Philipps och annan persons hitkomst.

Vi ha på frågor om officiella åtgärder hänvisat till UD och förklarat, att vi ha inga kommentarer samt neka at besvara frågor om två svenskers vistelse här. Tacksam fö instruktion om annan inställning mot pressen bör iakttaga
Beck-Friis

Coll:

18.12.51.

CHIFFER B U D.

ang. Sjöborgsutredningen.

P

2

B^I

FÖRETRÄDESRÄTT.

Beskickningen i Rom

Ni bör vidhålla hållningen gentemot pressen enligt Edert chiffer 22 in fine. Ytterst angeläget Danielssons identitet icke röjes.

Cabinet

P 2 E u I

Telegram i blankett chiffer från

Rom

Avsant den 18/12 1951 kl. 1525

Ankom den 18/12 1951 kl. 1710

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är ex.no. 3.

*Du 10. kabin. net.
Svar 19/12 25 vi
D'accord
S. 3 / 23.*

För Dahlman personligen från Daniels-
son.

Franco Trandafilo visar sig vara den
den sensationsjournalist, som agerat
och visat de svenska journalisterna
på de Mohr. Under sådana omständighe-
ter anser jag det ej vara lämpligt
att kontakta Trandafilo, då det med
säkerhet skulle bli nya skriverier i
tidningarna. Anhåller om besked.

Ronchi kommer på lördag till Rom.

Beckfriis.

K O P

22/12

Coll: *g*

ang. Sjöborgsutredningen.

CHIFFERBUD

P

2

Eu^I

Svensk Rom

Edert chiffer 23. d'accord

Cabinet

21/12 Vgm Budapest

P 2 En³

Telegram i blankett chiffer från
Budapest

Avsant den 20/ 12 19 51 kl. 0800

Ankom den 20/ 12 19 51 kl. 0800

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är ex.no. 2.

171. Voice of Americas ungerska radiout-
sändning den 18 dennes kl. 20.00 inne-
höll meddelande, att en italiensk diplomat,
Caldio de Mohr, attaché vid beskickningen i So-
fia 1944 och tillfångatagen i samband med rys-
sarnas occupation av Bulgarien i NKVD-fängelse
i Sovjetunionen, haft kontakt med Raoul Wallen-
berg. Mohr som nyligen frigivits hade ej person-
ligen träffat Wallenberg, som befann sig i en
annan, bredvidliggande cell men hade genom vägg-
knackningar kunnat fastställa dennes identitet.
Italienske ministern har bekräftat, att Mohr vari
anställd vid italienska beskickningen i Sofia
vid ifrågavarande tidpunkt samt att han till-
fångatagits av ryssarna och för omkring ett år
sedan jämte vissa andra fascist-diplomater åter-
bördats från Sovjet. Då Mohr uppgives befinna
sig i Italien, torde kontakt utan svårighet kunn
etableras genom beskickningen i Rom.

Tamm.

Coll: f

21.12.51.

Sjöborgsutredningen.

Chiffer BUD.

P

2

Eu^I

Beskickningen i Budapest.

Edert chiffer 171. Tamm från Dahlman.
Rudolph Philipp publicerade i Veckojournalen 15 december intyg från icke namngiven italiensk diplomat rörande kontakt med Wallenberg. Artikeln föranledde stor publicitet, bl.a. tog DN reda på och offentliggjorde Mohrs namn. Vi anse givetvis publiciteten mycket skadlig för saken. Du får pressklipp med nästa kurir. Ärendet fullföljes av oss på sedvanligt sätt.

Cabinet

Stockholm den 28 december 1951.

Strängt förtroligt.

ang. Sjöborgsutredningen.

P

2

Eu^I

Broder,

Igår avlämnade Danielsson avskrift av sin rapport jämte översättning därav till italienska angående samtal med de Mohr. Enligt Danielsson hade avsikten varit att originalrapporterna skulle tillställas oss redan tidigare genom beskickningens försorg. Då vi emellertid ännu icke mottagit desamma får jag anhålla om besked, huru med saken förhåller sig.

Dahlman.

Envoyén Friherre Beck-Friis,
Rom.

P r o t o k o l l

=====

över samtal med italienske medborgaren dr Claudio de Mohr, söndagen den 16 och måndagen den 17 december 1951. (Sammalet fördes på franska språket i närvaro av författaren Rudolph Philip, vilken någotsånär förstår franska språket).

Dr de Mohr förklarade sig villig att lämna ytterligare detaljer sedan han erhållit en försäkran om att någon ytterligare publicering icke skulle komma till stånd. På begäran ritade dr de Mohr en skiss över fängelset Lefortovskaja, och det visade sig att detta fängelse är uppfört i fyra våningar med rezdechausséen inberäknad. I dessa fyra våningar finnas celler men i vindsvåningen finnas däremot icke några celler. Fängelsets utseende framgår av skiss. Dr de Mohr kände icke till namnet på gatan, där fängelset är beläget. Det befinner sig i stadens utkant och norr och öster om fängelset ligger stora industrianläggningar.

I enlighet med dr de Mohrs tidigare berättelser uppger han, att han då han blev tillfångatagen 1944, sammanträffade med en svenskjude vid namn Cantor, som innehade någon befattning vid svenska legationen i Sofia. Detta sammanträffande ägde rum i Dobriče, och vid sammanträffandet talade dr de Mohr med Cantor och förklarade, att han och de övriga italienska diplomaterna i Sofia tydligen voro på väg att deporteras till Ryssland. Cantor sade sig vilja intervensera hos ryssarna för att om möjligt hindra deportation. Förutom Cantor skulle även en annan svensk, anställd vid svenska beskickningen i Sofia och vilkens namns fonetiskt låter som Oddgren ha känt till att de italienska diplomaterna deporterades. Sammanträffandet ägde rum den 20 september 1944.

Tillsammans med de övriga italienska diplomaterna fördes dr de Mohr till Lefortovskaja-fängelset, där han omedelbart insattes i cell 152, belägen i tredje våningen rezdechausséen inberäknad. I samma cell inspärrades också sistnämnda dag den italienske kanslisten M. Ronci och en annan italiensk medborgare M. Simen, vilken också varit anställd vid italienska beskickningen i Sofia, (utom karriären). Simen stannade kvar i cell 152 till den 11 januari 1945, då han placerades i en annan cell i samma fängelse. Dr de Mohr känner ej till hans nuvarande adress i Italien och han säger sig vara säker på att M. Simen ej känner till någonting om Wallenberg.

I granncellen, nr 153 voro vid denna tidpunkt inspärrade efter vad dr de Mohr senare erfor, tvenne tyska medborgare, av vilka den ene hette Mohrmann, vilken talade italienska, och en vid namn Poerztgen (Poertzgen?). Den sistnämnde skulle ha varit anställd vid den tyske militärattachéns kansli i Budapest. Namnen på fångarna i cellen hade dr de Mohr erfarit på följande sätt: En dag hade dr de Mohr och hans cellkamrater hört knackningar i väggen från granncellen. Knackningarna hade visat sig vara någon slags code och dr de Mohr hade bett M. Si men, som var sjöofficer, att svara medelst knackningar på morsealfabetet. Fångarna i granncellen förstodo emellertid icke Morse-tecknen, men så småningom hade man kommit underfund med att man kunde meddela sig på den enkla coden, som består däri att man slår ett slag för A två slag för B etc., och så småningom hade man kunnat göra sig förstådda med varandra. Just genom dessa knackningar erfor dr de Mohr att det var de förenämnda herrarna Mohrmann och Poerztgen som befunno sig i cell 153. Denna kontakt maddes i november 1944. Man måste vara mycket försiktig, då man begagnade sig av denna metod för meddelanden till varandra, enär vaktposten ute i korridoren ansträngde sig så att han om möjligt kunde höra knackningarna och i så fall förhindra dem. Övervakningen i fängelset var mycket sträng. Sålunda stod på någon slags plattform, varifrån man hade utsikt över fängelsebyggnadens solfjäderformigt byggda avdelningar, en vaktpost, försedd med en röd och en vit flagga. Då en fånge skulle föras från cellen, t.ex. för förhör måste fångvaktaren avvakta klarsignal från posten med flaggorna, så att icke två fångar kunde komma i tillfälle att se varandra.

(Det hittills nedtecknade samtalet ägde rum under söndagen den 16, då avbrott måste ske på grund av att dr de Mohr tidigare avtalat ett sammanträffande med en bekant. Samtalet fortsattes sedan under måndagen den 17 med början kl. 15:45.)

På samma sätt som man tidigare konstaterat vilka som befunno sig i cell 153, hade man fått klart för sig att i cell 151 befunno sig två andra tyskar "Generalsekretär" vid tyska kulturinstitutet i Bukarest, Supprian, och attachén (handelsagent) vid tyska ambassaden, Wallenstein. Innan Wallenstein kom till cell 151 hade en annan tysk medborgare, pressattachén "Welkisch", varit inspärrad i denna cell från den 21 september 1944 till november 1944. Med anledning av att dr de Mohr trots

avsaknad av kalender kunde angiva exakta tider för de olika händelserna, tillfrågades han hur det kunde vara möjligt, att man, då man sitter inspärrad i en cell, kan hålla reda på tiderna så noga. Dr de Mohr förklarade, att fångarna brukade rita ett streck i dammet på väggen för varje dag som gick, och därför kunde man hålla reda på tiderna mycket bra. Den 18 april 1945 överfördes Supprian från cell 151 till dr de Mohrs cell, där nu endast dr de Mohr och M. Ronchi befunno sig, sedan Wallenstein överförts till cell 150. Cell 151 hade nu under någon dag, 2 å 3 dagar, kommit att stå tom.

Troligen den 20 eller 21 april 1945 (detta datum erinrade sig dr de Mohr mycket säkert enär datot sammanföll nära nog med det datum, då han inspärrades i Lefortowskaja-fängelset, nämligen den 22 september) hörde dr de Mohr och hans cellkamrater att nya fångar infördes i cell 151. Det visade sig, att de nya fångarna voro svenske medborgaren Wallenberg och tyske medborgaren Roedel, den sistnämnde omnämnd i den berättelse som dr de Mohr tidigare avgivit. Efter några dagar hade dr de Mohr hört att en av fångarna började knacka i väggen, och dr de Mohr och Supprian hörde, att den som telegraferade (samma enkla system som förut) gav följande meddelande: "Jag har blivit arresterad i Budapest av ryssarna" och så följde ett datum vilket kan ha varit den 14, 15 eller den 30 januari 1945. Det exakta datot kan dr de Mohr icke erinra sig, men han är säker på, att meddelaren sagt januari 1945. I början voro dr de Mohr och Supprian mycket försiktiga gentemot fångarna i grannceller enär man icke kunde veta, om det var en av ryssarna insatt angivare. Efter någon dag kom emellertid M. Supprian i förbindelse med Roedel, vilka båda herrar kände varandra, och de hade börjat kommunicera. M. Supprian hade frågat Roedel, vem den andre fången var, vartill Roedel svarat att det var herr Wallenberg, en svensk diplomat. Både dr de Mohr och M. Supprian hade blivit mycket förvånade över att en svensk diplomat arresterats. Man hade frågat Roedel (eller Wallenberg) varför Wallenberg blivit arresterad, och Roedel eller Wallenberg hade svarat, att Wallenberg icke visste det. Vid något senare tillfälle hade Wallenberg förklarat, att han tjänstgjort i Budapest för att skydda judarna. Då det icke fanns tillgång till något papper eller något skrivmaterial i cellen var kommunikeringen förenad med stora svårigheter, enär man icke kunde göra några nämnvärda anteckningar, och som förut sagts måste man iakttaga

stor försiktighet så att vakterna icke hörde knackningarna. Dr de Mohr tillfrågades på vilket språk Wallenberg avfattat sina meddelanden, men dr de Mohr kunde icke erinra sig, huruvida meddelandena lämnats på tyska eller franska. I varje fall var det dr de Mohr som antecknat de olika bokstäverna, och om meddelandet var på tyska, så var M. Supprian, som tolkade meddelandet, enär dr de Mohr icke kunde tyska språket. Beträffande möjligheterna att göra några anteckningar uppgav dr de Mohr att fångarna vid olika tillfällen fingo ryska cigaretter och från dessas munstycken kunde man veckla ut små pappersslappar på vilka anteckningar kunde göras med tändstickor (tydliggen avbrända) vilket dr de Mohr dock ej sade.

Beträffande förhållandena i fängelset uppgav dr de Mohr, att maten var mycket dålig i varje fall i början av fångenskapen och så länge kriget varade. Den dagliga ransonen bestod av 500 gr. mycket vattenhaltigt bröd, som stundom var möjligt. Den verkliga brödmängden var på grund av vattenhalten jämförelsevis ringa om man jämför den med vad välbakat bröd skulle motsvara i vikt. Man fick 2 å 3 sockerbitar per dag, någon gång något stycke salt rå fisk, kålsoppa, som kokats på fiskhuvuden och fiskstjärtar. Denna soppa luktade vedervärdigt och dr de Mohr kunde i början ej äta den, men då han bestraffades med förvaring i tre dagar i ensam källarcell var han tvungen att äta maten.

Dr de Mohr tillfrågades om icke Wallenberg i sina meddelanden lämnat ytterligare uppgifter om sin person, men detta hade icke skett. Saken var den att man såsom förut nämnts måste vara mycket försiktig och sedan fångarna väl kommit underfö med, vilka som sutto i granncellerna, nöjde man sig därmed och använde den svåra kommuniceringsmetoden för att lämna varandra sådana nyheter som den ene eller den andre fången kunde uppsnappa vid förhörstillfällen, såsom t.ex. att kriget slutat eller någon annan viktigare händelse. En del av meddelandena bestod däri att den kvarvarande fången meddelade när hans cellkamrat hämtades till förhör. Förhören skedde i regel kl mellan 11 och 16 och klockan 23 och 4. Förhören med Wallenberg hade pågått åtminstone 1 månad efter det han införts i cell nr 151. Roedel hade förhörts betydligt längre, enär han tydliggen var en för ryssarna intressant person.

Såväl Wallenberg som Roedel flyttades efter några månader en trappa högre upp alltså upp i fjärde våningen rez de

chausséen inberäknad. Genom en slump kommo de att placeras i en cell just ovanför cell nr 151, och de hade även från denna cell fortsatt kommunikeringen, ehuru denna kommunikering dock nu ytterligare försvårats, enär man måste knacka hårdare för att kunna höra. På direkt fråga hur länge Wallenberg och Roedel förvarats i cell 151 förklarade dr de Mohr, att det måste åtminstone ha varit 1 1/2 år, d.v.s. fram mot slutet av 1946. Det är vidare dr de Mohrs uppfattning att såväl Wallenberg som Roedel tillbringade åtminstone ett år i den nya cellen i fjärde våningen. I varje fall hade Roedel befunnit sig där till fram mot slutet av 1947. Liksom tidigare hade det varit Supprian och Roedel som skött kommunikeringen.

Dr de Mohr flyttades den 5 april 1948 till cell 147 belägen i samma korridor men längst bort i motsatta änden av korridoren. Här kvarhölls han till 30 juli 1949. Sistnämnda dag överfördes han till cell 185 vilken cell också var belägen i samma våning. Han erinrar sig att såväl Roedel som Wallenberg, om nu den sistnämnde verkligen var kvar i samma cell som Roedel hela tiden, några månader före den 5 april 1948 flyttats från cellen i fjärde våningen till för dr de Mohr, okänd cell (eventuellt annat fängelse). Det poängterades för dr de Mohr den vikt vi lade på så noggrann tidsangivelse som möjligt, och dr de Mohr förklarade att han inte kunde säga bestämt om Wallenberg suttit kvar i cellen i fjärde våningen lika länge som Roedel. Såsom förut nämnts hade möjligheten att kommunicera försvårats betydligt, sedan Wallenberg och Roedel flyttats till fjärde våningen.

Då dr de Mohr flyttades till cell 144 hade även herrarna Ronchi och Supprian flyttats över dit. M. Supprian kvarhölls i cell 144 till den 29 juli 1949. Vart han sedan tog vägen känner dr de Mohr icke till. Den 30 juli 1949 flyttades dr. de Mohr över till cell 185 och M. Ronchi flyttades över till en för dr de Mohr okänd cell.

Vid införandet i cell 185 sammanträffade dr. de Mohr med en tysk medborgare vid namn Bergemann, cirka 65 år gammal (år 1949), vilken varit anställd vid tyska ambassaden i Bukarest, och sysslat med passärenden. Bergemann hade förklarat, att han tidigare suttit i en cell i fjärde våningen och under vistelsen där hade han erfarit att en svensk diplomat vid namn Wallenberg befunnit sig i en cell bredvid Bergemanns. Bergemann hade sagt sig veta att Wallenberg tidigare varit i Buda-

pest.

Vid upprepade frågor, huruvida dr de Mohr med säkerhet kunde yttra sig om den tidslängd, som Wallenberg enligt dr de Mohrs uppfattning måste ha befunnit sig i Lefortovskaja-fängelset, förklarade dr de Mohr att han varit av den uppfattningen att såväl Roedel som Wallenberg befunnit sig i cellen i fjärde våningen till fram mot slutet av 1947, men han kan icke säga något bestämt härom. Möjligt är, säger dr de Mohr, att M. Ronchi kanske bättre kan bestämma tidpunkten.

(Samtalet avbröts kl. 18, när dr de Mohr kallats till sin chef i pressbyrån på grund av att olika journalister sökt få intervjuer med dr de Mohr, då chefen ville bli orienterad om vad saken gällde).

Samtalet fortsattes därefter mellan kl. 22 och 01:30.

I Lefortovskaja-fängelset fanns enligt dr de Mohrs beräkning omkring 500 fångar, när cellernas antal voro 225 och i varje cell förvarades 2 och stundom 3 fångar. Dr de Mohr var inspärrad i cell 185 till november månad 1949, då han överfördes till sjukhusavdelningen i Lefortovskaja-fängelset, där han vårdades ungefär 1 månad. Vid återkomsten till cell 185 befann sig alltså Bergemann kvar där, och dessutom hade en annan tysk medborgare vid namn Schildknecht (Schildknecht) placerats i cellen. Denne Schildknecht hade majors grad och skulle ha varit stabschef under general von Paulus. Den 21 mars 1950 flyttade Schildknecht bort ifrån cell 185 och dr de Mohr kände icke till hans vidare öde. Såväl dr de Mohr som Bergemann kvar höllos i denna cell till den 31.3.1950, då båda överfördes till Byturka-fängelset där han placerades i cell 307. I denna cell kvarhölls dr de Mohr till slutet av augusti 1950, då han fördes till Ljubianka-fängelset som även kallades Tsentrals. I Ljubianka-fängelset förvarades dr de Mohr tillsammans med tre italienska medborgare, Menell, Tozzy och Maschetti. Den 6 eller 7 september 1950 kommenderades samtliga de italienska diplomaterna ned på fängelsegården och därifrån fördes de med en omnibus till en järnvägsstation samt anlände efter 4 dagars järnvägsresa till Wien. Från stationen i Wien fördes de i omnibus till Wiener Neustadt där ett läger fanns. Här kvarhöllos de italienska diplomaterna en månad samt fördes den 6 oktober 1950 från Wiener Neustadt tillbaka till en station i Wien. I närvaro av representanter för italienska beskickningen i Wien

upprättade ryssarna ett protokoll angående frigivningen av de italienska diplomaterna, sammanlagt 10 st.

Under hela tiden i Ryssland och även under uppehållet i Wiener Neustadt hade dr de Mohr icke haft någon som helst möjlighet att meddela sig med hemlandet eller med italienska ambassaden i Ryssland. Dr de Mohr hade frågat den ryske förhørsledaren, om det icke fanns någon italiensk beskickning i Moskva, vilket den ryske förhørsledaren visserligen bejakat men samtidigt förklarat att någon kommunikering mellan fångarna och beskickningen icke kunde komma till stånd, enär arresteringen av de italienska diplomaterna var en sak som endast anginge de ryska myndigheterna och de italienska fångarna. Varje framställning om kommunikering med hemlandet hade avslagits och något meddelande från hemlandet hade icke heller kommit fram till fångarna, trots att dr de Mohr efter frigivningen erfarit att hans familj skickat hälsningar bl.a. genom någon italiensk handelsrepresentant.

Efter frigivningen hade dr de Mohr erfarit att hans familj på något sätt underrättats om arresteringen och detta hade troligen skett antingen genom Cantor eller Oddgren, och under uppehållet i Ryssland hade ett falskt meddelande nått fram till familjen, vilket meddelande gick ut på att dr de Mohr och de övriga arresterade italienska diplomaterna skulle ha befunnit sig i Odessa.

Ända fram till 1948 hade icke något som helst meddelande lämnats av ryssarna ang. de fångna italienska diplomaternas öde men detta år hade den italienska ambassadören i Moskva gjort en démarche i ryska utrikesdepartementet och då erhållit till svar att diplomaterna ifråga mycket riktigt befunno sig i Ryssland men någon uppgift om förvaringsorten hade ej lämnat. I svaret hade framhållits att fångarna behandlades väl. Om detta svar hade Madame de Mohr underrättats. Det påpekades från M. Philipps sida att här hade alltså ryssarna lämnat ett positivt svar i motsats till det negativa svaret som svenske ministern i svar erhållit på sin förfrågan om Wallenberg. Dr de Mohr förklarade att här förelåg en väsentlig skillnad ty beträffande de italienska diplomaterna så fanns det vittnen, att ryssarna arresterat dessa exempelvis genom Cantor och Oddgren, men beträffande Wallenberg fanns icke denna möjlighet.

I mitten av oktober 1950 anlände dr de Mohr till Italien. Vid gränsen mötte hans hustru och de foro först till Milano,

där dr de Mohr har sin åldriga moder boende. Han stannade i Milano ungefär en vecka och for sedan till Rom där han mottogs av statssekreteraren i utrikesministeriet Brousciarca. Då M. Brousciarca såg hur tård och sjuk dr de Mohr var, uppmanade han honom att taga sig en viloperiod från tre till sex månader, och då han återfunnit krafterna skulle han anmäla sig till tjänstgöring i utrikesdepartementet.

Sin ledighet hade dr de Mohr tillbringat dels i Rom och dels på andra platser i Italien. I mitten av januari 1951 inträdde han i sin tjänst.

Förenämnde tyske medborgare Mohrmann är gift med en italienska vilken bor i Rom och som är bekant med M:me de Mohr. Så snart M:me Mohrmann hörde att dr de Mohr återvänt från fångenskapen hade hon satt sig i förbindelse med dr de Mohr och frågat honom om han kände till något angående hennes mans öde, varvid dr de Mohr berättat om att han varit cellkamrat med Mohrmann. Vidare hade dr de Mohr kommit i förbindelse med M:me Supprian, vilkens förnamn är Suzanne, och hon är boende i Hamburg troligen i Wannsbek. Likaså hade Madame Schildknecht underrättat av dr de Mohr. På särskild fråga om icke Wallenberg vid något tillfälle givit uttryck för en önskan om att den eller de fångar, som han kom i kontakt med genom knackningarna, skulle försöka överbringa ett meddelande till svenska myndigheter eller till hans familj förklarade dr de Mohr att så icke var fallet, men detta ansågs vara en självklar plikt att den av olyckskamraterna som först kom ut skulle meddela familjemedlemmarna eller på annat sätt giva tillkänna, vem eller vilka som befunno sig i rysk fångenskap.

Dr de Mohr kände icke till något om Wallenbergs familj ekler var denna bodde. Han hade emellertid någon gång i mars eller april 1951 beslutat sig för att via Protokollet i italienska UD komma i förbindelse med svenska ministern, och han hade bett en av sina kollegor, en sekreterare att ringa till Svenska legationen. Detta hade kollegan gjort i dr de Mohrs närvaro, men någon förbindelse hade av någon anledning icke kunnat etableras vid detta tillfälle d.v.s. kollegan erhöll icke något svar på telefonpåringningen. Vid ytterligare ett par tillfällen hade dr de Mohr bett kollegan ordna kontakten med svenska ministern, vilken denne lovat, men något resultat hade dr de Mohr icke avhört. Att han icke själv gjorde ytter-

ligare ansträngningar att komma i förbindelse med svenska ministern berodde därpå, att han ungefär samtidigt som han bett sin kollega ordna kontakten med svenska ministern, på en bjudning sammanträffat med en polsk dam, och vid detta sammanträffande hade samtalet förts in på förhållandena i Ryssland och dr de Mohrs fängelsevistelse där. Under samtalet nämnde dr de Mohr att han bl.a. träffat en svensk vid namn Wallenberg. Damen i fråga hade då utropat "Ah, M. Wallenberg, han var ju i Budapest, men han är ju försvunnen och död". Dr de Mohr hade emellertid vidhållit att han sammanträffat med Wallenberg i Ryssland och att Wallenberg säkerligen alltjämt levde. Sedan det visade sig att den polska damen kände till Wallenberg, bad dr de Mohr henne försöka ordna kontakt mellan dr de Mohr och Wallenbergs familj så att dr de Mohr kunde bli i tillfälle att framföra en hälsning. Detta hade den polska damen lovat. Emellertid gick tiden fram till november 1951 utan att han hörde något från damen ifråga, men någon gång under november 1951 sammanträffade han med en representant för familjen Wallenberg.

Den svenske representanten var Wallenbergs halvbröder Guy von Dardel, och samma kväll som han återvände till Sverige uppsöktes dr de Mohr av en av de i Ryssland internerade italienska diplomaterna M. Franco Trandafilo, vilken tidigare varit anställd vid italienska pressavdelningen i Bukarest och som nu är medarbetare i bl.a. Giornale d'Italia. Trandafilo hade frågat dr de Mohr om denne varit i förbindelse med en släkting till Wallenberg. Anledningen till frågan var den, att Trandafilo i sin tur tillfrågats av någon journalist om han kände till något om Wallenberg, men då han icke gjorde detta hade han vänt sig till dr de Mohr. Dr de Mohr förklarade att han icke lämnat några uppgifter till Trandafilo och på fråga om dr de Mohr kunde lämna någon förklaring till hur dr de Mohrs namn blivit känt för journalisterna förklarade dr Mohr att han själv icke lämnat någon journalist någon uppgift om sitt namn. Förhållandet var emellertid så, att någon journalist kommit upp till pressavdelningen i italienska UD sedan han fått kännedom om att det var en italiensk diplomat, som lämnat uppgifter om Wallenberg och ~~att~~ han hade frågat en av dr de Mohrs kollegor i pressavdelningen vem den italienske diplomaten var som kan ha berättat om Wallenberg. Kollegan hade då pekat på dr de Mohr och denne kunde då icke förneka faktum.

Då vi hunnit så långt i samtalet som här ovan relaterats

ombads dr de Mohr att än en gång försöka erinra sig så noga som möjligt den tidsperiod som med säkerhet förflutit från det datum, då dr de Mohr först fick reda på att Wallenberg befann sig i Lefortovskaja-fängelset (den 20 april 1945) Dr de Mohr förklarade då än en gång att det måste ha varit åtminstone 1 1/2 år. Någon närmare tidsangivelse kunde han dock ej precisera.

På fråga om dr de Mohr kunde erinra sig ytterligare namn på fångar som suttit i Lefortovskaja-fängelset förklarar han att han hört att en amiral Tillinger skulle ha suttit där , vidare en tysk vid namn Tjermak (Czermak) vidare en general Spalke, vilken varit tysk militärattaché i Bukarest. Den sistnämnde hade haft sin familj, hustru och en son boende i Königsberg, där ryssarna arresterat dem och fört dem till Ryssland, ehuru general Spalke var okunnig om detta förhållande. Vidare nämnde dr de Mohr en tysk vid namn Geissenberg eller Gartenberg vilken varit militärattaché någonstans. En general Hansen hade också befunnit sig i rysk fångenskap i sistnämnda fängelse, samt dessutom en general Richthoven.

Rom den 18 december 1951.

u/ Otto Danielsson

Se
Hillem
Königsberg
"Streckel".

Gartenberg?
2

Rapporten ang. Moku finns bara på lott.

gener. (rel. i d. typ. kallhuset) lott

(Osi. Kopia av Sagen 15/52)

↓

152 Moku Ranci Sinen (till 11/4 45), Suppian (fr. 18/4 45)

153

Mokumant
Polefgen

Nov. 44 Knackkontakt med den gamla Sinen

" 151

Suppian (till 18/4 45)

det är 152

Wallenberg (fr. 18/4 45 till 15/5)

Wallenberg (21/4 44 - nov. 44)

✓

" 151 nya färger 20 el. 21/4 45

Wallenberg

Rödel (som handlar Suppian)

Böda flyttade efter några månader - alltså på
Norrman 45 - en färga höge upp, ovanför cell 151.

genero —

Handwritten:
Hörsel i färd

3 / 52

Handwritten: 11.3

Bedömning

av italienske medborgaren, dr. Claudio de Mohrs vittnesmål.

Ehuru man måste ställa sig mycket skeptisk till dr. de Mohrs vittnesmål utgår jag dock ifrån, att det måste ligga någon grund till påståendet, att han påstår sig ha suttit i cellen bredvid Wallenberg. Vad jag dock i första hand är särskilt skeptiskt emot, är påståendet, att Wallenberg verkligen suttit i granncellen under så lång tid, som de Mohr velat göra gällande. Med hänsyn till att dr. de Mohr namnger såväl Supprian som Roedel, vilka man kan räkna med, att de skola återkomma en dag, utgår jag ifrån att det måste ligga något bakom hans påstående, detta såvida han icke visste, att dessa båda herrar äro dömda till så långvariga fängelsestraff, att de icke kunna beräknas återkomma inom rimlig tid. Mitt intryck är icke, att de Mohr är en avsiktlig bedragare, men det är icke alldeles uteslutet, att han på grund av obetänksamhet kommit in i ett tvångsläge, ur vilket han anser sig icke kunna komma med hedern i behåll. Med hänsyn till vad författaren Philipp nu upplyst om vittnet Moschetti, enligt vilken dr. de Mohr skulle ha varit såväl fysiskt som psykiskt nere vid återkomsten från Ryssland, måste man i ännu högre grad vara försiktig med värderingen av dr. de Mohrs vittnesmål. Sedan det även nu är känt, att det var Moschetti, som på sin lista över fångar i Ryssland tagit upp "en svensk, vilkens namn han icke kunde erinra sig", frågar jag mig, om dr. de Mohr måhända, när han i januari eller februari 1951 talade med

Signor Tiberi, såg den av de övriga kamraterna upprättade listan och därvid observerade uppgiften under punkt 61 om den okände svensken, och att detta är grunden till hans påstående om att Wallenberg suttit i Lefortovskajafängelset. Man torde väl kunna antaga för visst, att dr. de Mohr verkligen granskat listan som stöd för sitt eget minne, då det gällde att namngiva sina medfångar. Intressant är att vid samtal med Moschetti få höra, om han och dr. de Mohr diskuterat Wallenbergs eller rättare sagt den okände svenskens person. Har en dylik diskussion ägt rum försvagas värdet av dr. de Mohrs vittnesmål ytterligare. Min uppfattning är, att man icke kan sätta allt för stor tillit till de. de Mohrs vittnesmål utan man får taga det mera som en indikation, att Wallenberg kan ha varit i Lefortovskajafängelset. Dock bör man icke taga fasta på den tidsangivelse, som dr. de Mohr velat fixera.

Stockholm den 3 januari 1952.

(Otto Danielsson)
kriminalkommissarie

Raoul-dunklet

B-9

förklaras RAFFINERAD FÖRDELNING AV FÅNGARNA I MOSKVA

Den frigivne sovjetfången, författar en till det i går av Aftonbladet offentliggjorda Wallenberg-dokumentet i tyska Suchdienst, har lämnat en plausibel förklaring till svårigheten att få fram konkreta uppgifter om Raoul Wallenbergs förvaringsort och öden i övrigt under fängelseåren i Moskva.

Förklaringen ligger helt enkelt i det raffinerade system ryssarna tillämpar vid uppdelningen av fångarna på de olika fängelserna. I varje cell placeras fångar, som inte kan varandras språk. Det tar därför lång tid innan de i sina försök att göra sig förstådda för varandra hinna så långt att de kan anförtro varandra mera ingående upplysningar om sig själva. Och då placeras vederbörande vanligen i ett annat fängelse med nya kamrater. Att Wallenbergs fängelse nu blivit känt är slumpens verk.

Behandlingen av de politiska fångarna i Moskva är numera humanare än åren närmast efter kriget. I varje fall är tortyr sällsynt.

Se art. på sid. 5

Humanare behandling av Sovjets politiska fångar — tortyr sällsynt

MÜNCHEN (AB) — Främsta orsaken till att Raoul Wallenbergs förvaringsort inte tidigare blivit känd är den princip ryssarna tillämpar vid uppdelningen av de politiska fångarna i de tre stora Moskva-fängelserna Lubjanka, Lefortovskaja och Botyrka, framhöll f. d. sovjetfångnen X vid mitt samtal med honom om angående det av honom skrivna dokumentet, som offentliggjordes i gårdagens nummer av Aftonbladet. Han har också en ingående kännedom om förhållandena, då han under sina fängelseår efter kriget själv suttit i alla de tre nämnda fängelserna och genomgått, alla de fasor detta innebär.

I allmänhet placeras två eller tre fångar i samma cell, framhöll Herr X. En typisk sammansättning är följande: en ryss — ofta från Ural eller det inre av Sibirien — som inte kan tala ett ord utom ryska, en tysk som aldrig bott i Ryssland och endast kan tala tyska samt slutligen en representant för tredje nation, t. ex. en rumän, italienare eller en skandinav. Med tiden kommer trion visserligen att kunna göra sig förstådd inbördes, men det kna dröja länge, och samtalen rör sig sällan utanför de dagliga bekymrens starkt begränsade sfär. Praktiskt taget aldrig kommer man så långt som till en analys av orsakerna, de-likten, till fångenskapen. Chansen att en fängelsefångne någonsin får veta vem Raoul Wallenberg är, vilken roll han spelat o. s. v. är följaktligen synnerligen minimal. Att det nu slutligen skett får skrivas på slumpens konto.

Behandlingen av de politiska fångarna är numera — i den mån mina och mina närmaste medfångars erfarenheter kan anses normerande — betydligt humanare än de två, tre första åren efter kriget, så tillvida att tortyrast undantagsvis förekommer, fortsätter Herr X. Samtliga politiska fångar betraktas som rann-

sakningsfångar även om de suttit 5,6, ja, ändå upp till 10 år i fängelset.

Varje förhørsledare har till uppgift att plocka fram en "bekännelse", och förhören fortsätter därför tills vederbörandes "skuld" kunnat påvisas, vilket är förutsättningen för en dom. Själv har jag under mina fem fängelseår i Moskva förhörs av 37 olika NKWD-officerare. Metoden går alltså ut på att "mjuka upp" vederbörande fångar genom långvarigt kvarhållande i rannsakiningsfängelset. Ännu de sista dagarna i fängelset visste jag inte, om jag skulle bli frikänd eller dömas till tvångsarbete i Sibiriens koncentrationsläger, den vanliga straffformen. Frigivningen kom lika oväntat som häktningen.

Ofta kan det gå både månader och år mellan varje förhör. Men man är aldrig riktigt säker — när man minst väntar det kommer en ny våg av förhör. Och dessa är mestadels synnerligen påkostade. Vid förhören får fångarna upplysningar om det politiska läget i världen, men tyvärr alltid vilseledande. Det skulle inte förvåna mig om man t. ex. för Wallenberg hävdade att Sverige nu har kommunistisk regim. Kriget på Korea omtalades först långt efter dess början, och på samma sätt är det med andra världshistoriska händelser.

Korrekta upplysningen om familjerna

Märkligt nog tycks däremot de underrättelser fångarna får om sina anhöriga, händelser i familjen o. s. v., vara korrekta. Som exempel kan nämnas att en österrikisk fånge underrättades om att hans son gift sig och fått ett barn, att dottern fått arbete på en angiven plats, och dessa upplysningar har sedan visat sig vara riktiga.

Livet i de tre fängelserna är i

stort sett uteslutande trist, inte minst därför att varje form av arbete är förbjudet för fångarna. Utspisningen är monoton som allt annat. Matransonerna i de tre fängelserna är varierande. I Lefortovskajas "politiska avdelning", som endast omfattar 220 celler, är förplägnaden något bättre än i de båda andra men ändå i knappaste laget.

I det stora Botyrkafängelset Botyrka ser matsedeln ut på följande sätt:

Frukost: En tallrik kascha-gröt och en kopp tesurrogat samt dagsranson av bröd, 500 gram. Middag: En tallrik bortscht (ett slags tunn kålsoppa). Kvällsvard: En kopp tesurrogat. Ibland får man i stället för den eviga kålsoppan potatismos, vilket av fångarna är livligt uppskattat som omväxling. En gång var eller varannan vecka är det tilldelning av "friska vitaminer", vilket består av en matsked röd-

betor, litet sallad eller en rå lök, allt utan varje slag av kryddor.

Inte helt rättslösa

Mått blir man sällan av denna kost, men man svälter inte heller ihjäl. Märkligt nog har det hänt att sockersjuka — som givetvis inte får insulin i fängelset — blivit friska tack vare den vitaminfattiga kosten. Generellt kan man säga, att maten i Botyrka är tillräcklig men dålig, i Lefortovskaja bättre men knappare.

Trots den stränga behandlingen är fångarna i fråga om förplägnaden inte helt rättslösa. Om en ansvarig på provianteringsavdelningen eller i fängelseköket gjort sig skyldig till allt för grova stölder ur proviantförråden, så att fångarnas ransoner blir alltför påtagligt lidande, kan anmälan göras till fängelseledningen, och om protesterna upprepas tillräckligt ihärdigt kan det hända att ändring

kommer till stånd.

Promenaderna på fängelsegården, en kvart varje gång, är egentligen den mest efterlängtede omväxlingen i fängelselivet, åtminstone på sommaren. På vintern är de mindre omtlykta, då fängdrakterna inte förslår mot den ofta stränga kylan. Tyvärr blir promenaderna på grund av en del fängvaktares lättja eller nonchalans ibland ganska oregelbundna. Uppvärmningen i fängelserna är någorlunda hygglig, men någon riktigt ordentlig värme är det sällan.

Den psykiska pressen är självfallet det avgörande momentet i sovjetfängelserna. Unga och friska personer med nerverna i behåll har lättare att uthärda än äldre. Jag har dock sett även män i 60-70-årsåldern, män som vistats i de fruktade fängelserna upp till ett tiotal år. De fysiska strapatserna är för friska människor lättare att uthärda. Det är ju faktiskt så, att människan t. o. m. har större förutsättningar än djuren att uthärda fysiska lidanden.

COSTA.

— allt i facket

Nytt ljus över Raoul

A2

Wallenbergs öde Cellgranne

1949 berättar

I Moskva fängelset Lefortovskaja

Sensationellt dokument i tyskt arkiv ger bevis

Genom ett nytt, sensationellt vittnesmål av en ur sovjetrisk fångenskap frigiven person kan det nu bevisas, att Raoul Wallenberg ännu i slutet av 1949 och troligen åtminstone i början av 1950 befann sig i det stora Moskva-fängelset Lefortovskaja. Uppgifterna här om har sedan några månader tillbaka funnits i ett märkligt aktstycke i den tyska hjälporganisationen Suchdienst's arkiv, där det nu genom en lycklig tillfällighet påträffats av en AB-medarbetare. Denne har därefter kontaktat den frigivne och fått uppgifterna bekräftade av honom personligen.

Genom det vittnesmål, som för en tid sedan framlades av den italienske diplomaten, de Mohr, kunde Wallenbergs öde klarläggas, s. o. m. 1948. Genom de nya uppgifter Aftonbladet i dag är i tillfälle att delge sina läsare belyses den svenske diplomatens öde ytterligare ett år närmare i tiden. Av säkerhetsskäl har en del namn och andra upplysningar måst utelämnas, men materialet i sin helhet har delgivits Wallenbergskommittén, som därigenom fått nya, tungt vägande bevis i sina händer.

Se art. på sid. 5

Deia och artikeln 6/ är typ
journalisten och staddens
indiskussion.

Ärendet gäller italienaren Morchei,
f. m. i Hamburg, och dennes sagesman (ungaren Lino)

S.E.

'Fångtelegraf' gav besked om Raoul Frigiven bekräftar dokument för AB

MÜNCHEN (AB) Knappt har Raoul Wallenbergs öde genom den italienske diplomaten de Mohrs märkliga vittnesmål kunnat klargöras fram till 1948 förrän genom lyckliga omständigheter ett sensationellt dokument kommer i dagen och visar, att den unge svenske diplomaten ännu i slutet av 1949 var vid liv och befann sig i det stora moskvafängelset Lefortovskaja.

Det finns alla skäl att antaga, att Wallenberg förvarades i detta fängelse även åtminstone i början av år 1950. Några som helst svårigheter bör sålunda inte föreligga för de sovjetiska myndigheterna att besvara svenska utrikesdepartementets hänvänelser och lämna alla önskade upplysningar om Wallenberg. Lefortovskaja användes liksom Botyrka- och Lubjankafängelserna huvudsakligen för förvaring av NKWD:s politiska fångar.

Det var en ren tillfällighet, som gjorde att jag påträffade det upptecknande dokumentet. Och därtill fogade ytterligare lyckliga omständigheter det så, att jag kort efter lyckades kontakta dess upphovsman, vilken till alla delar personligen bekräftade uppgifternas riktighet. Hänsyn till vissa personers säkerhet gör det tyvärr indigt att här utelämna en del namn och uppgifter, men alla upplysningar har delgivits Raoul Wallenbergs familj och Wallenbergskommittén och står följaktligen även till UD:s förfogande.

Redan själva upptäckten av dokumentet är en märklig historia, som förtjänar att relateras. Låt oss alltså börja från början.

Våra läsare kan säkert erinra sig, att Aftonbladet vid Åtskilliga tillfällen sökt hjälpa en grupp flyktingar från Gammalsvenskby, vilka efter kriget under svåra förhållanden levde i Tyskland. Genom tidningens initiativ har också de senaste åren Åtskilliga av dessa flyktingar kunnat beredas en fristad i Sverige.aktionen har i hög grad understöts av den tyska hjälpsorganisationen Suchdienst en avdelning av tyska Röda korset, som i sina kartotek haft över 11 miljoner flyktingar registrerade. Inom Suchdienst har Aftonbladets hjälpsaktion för gammalsvenskbyflyktingarna skattats mycket högt, det om åades inte minst när jag i anslutning till aktionen i fråga skulle göra ett reportage hos den tyska hjälpsorganisationen.

Ett märkligt dokument

Vid mitt samtal med en avdelningschef, som visat mig mycket stort tillmötesgående, frågade denne plötsligt:

— Är det här dokumentet av intresse för er?

Jag började bläddra i dokumentet. Det bar överskriften "Uppteckningar av frigivne Herr X. Angående politiska fångar i Moskvafängelser".

Innan jag hann fördjupa mig mera ingående i handlingen, sade avdelningschefen:

— Det här aktstycket är så till vida intressant som den frigivne i fråga har ett alldeles ovanligt gott minne. Ni får inte glömma att det är rigoröst förbjudet för de av NKWD (hemliga ryska polisen) frigivna fångarna att föra med sig ens den minsta lilla papperslapp eller anteckning. Den frigivne — dokumentets upphovsman — har emellertid i minnet bevarat namnen på över 60 av sina medfångar, alltså namn på människor, som man till största delen inte hört ett ljud ifrån allt sedan krigets slut. Det rör sig dessutom i viss utsträckning om människor, som den frigivne Herr X inte ens sett med sina egna ögon.

Min nyfikenhet var väckt. Aktstycket jag höll i min hand utgjordes av långa listor med namn — de flesta tyska — på förutvarande diplomater, ämbetsmän, professorer, funktionärer i nazistpartiet, tidningsmän o. s. v. Under varje namn fanns kortfattade anteckningar med de uppgifter den frigivne Herr X hade att lämna om var och en av medfångarna i de Moskvafängelser, där han själv till helt nyligen tillbringat efterkrigstiden.

Det var tragiska livsöden dokumentets knapphändiga notiser blottade.

Svensk utan namn

När jag hunnit fram till aktstyckets sista blad kom sensationen! På det skära papperet läste jag följande:

"Nr 61. En svensk, vars namn jag inte kan erinra mig. Denne svensk var cellgranne till Herr Y, vilken senare, år 1949—1950 blev min cellkamrat. Genom Herr Y fick jag veta, att denne svensk 1943 eller 1944 sändes till Budapest för att inom möjligheternas ram bistå judarna i Budapest mot de nazistiska raslagarna."

Som en blixt från klar himmel slog det mig — det kan inte vara fråga om någon annan än Raoul Wallenberg! Jag behärskade mig emellertid och frågade, om man inom Suchdienst kunde lämna upplysning om den obekante svenskens namn eller andra detaljer.

Svaret blev nekande.

Vad skulle jag göra? Här låg sedan flera månader tillbaka ett dokument med uppgifter om Raoul Wallenberg, och ingen tycktes ana, vilket dramatiskt fynd jag gjort. Nästan automatiskt frågade jag:

— Finns det någon chans för mig att få kontakt med den frigivne Herr X?

Naturligtvis! kom svaret omedelbart. Avdelningschefen gav mig så adressen men bad mig förhålla mig diskret och försiktig.

Hos den frigivne

Nästa dag satt jag hemma hos den frigivne Herr X, vilken genom sin kortfattade notis så oväntat kastat nytt ljus över Raoul Wallenbergs öde och bevisat att svensken ännu i slutet av 1949 befann sig i Lefortovskajafängelset i Moskva. Hans verkliga namn och hans nationalitet kan tyvärr här inte omtalas, då redan detta skulle kunna sätta andras liv på spel.

RAOUL WALLENBERG
fångnen i Lefortovskaja.

Till att börja med var han tämligen reserverad, ja, snarast missförogen. Jag förklarade emellertid genast anledningen till mitt besök och frågade rakt på sak, om han kunde erinra sig namnet på den svensk, vars cellgranne hans egen cellkamrat Herr Y varit. Nu tånade han upp.

Det kan jag tyvärr inte, svarade han småleende. Ni har själv sett, att jag har ett gott minne, men alla namn kunde jag beklagligtvis inte minnas. Det är helt enkelt omöjligt, inte minst därför att de representerade så många olika nationaliteter och för mig ofta hade en främmande klang.

Kan ni ännu en gång tala om, hur det kom sig, att ni gjorde anteckningen om den för er obekante svensken?

Gärna — men först vill jag veta hur det kommer sig, att ni i så hög grad intresserar er för hans öde.

Jag svarade, att jag skulle göra det, så snart Herr X slutat sin såkerligen tämligen kortfattade redogörelse.

teket och samtal med cellkamraterna och med grannarna i alla fyra vädersträcken...

— Vad menas med "samtal i alla fyra vädersträcken"?

— Med cellgrannarna till höger och till vänster och — om möjligt — över och under ens egen cell.

— Genom knackningar?

— Stämmer. Genom knackningar. Ni som inte i likhet med mig är efter år vistats bakom fängelsemurar, kan nog knappast föreställa er, hur mycket som faktiskt tränger igenom fängelsemurarna, även murarna i ett NKVD-fängelse. Men blir man överraskad av vakterna under ett knackningssamtal, blir det hårda straff.

— I slutet av år 1949 fick jag en ny cellkamrat. Det var Herr Y. Dag efter dag samtalade vi om våra och andras upplevelser i de olika fängelser, där vi förvarats. Herr Y kom närmast från Lefortovskaja-fängelset, och han skildrade för mig även många av de människooden han haft kontakt med i detta fängelse.

Under sina skildringar av sina cellgrannar kom han även att berätta om den för mig obekante svensken, vilken varit Herr X:s närmaste cellgranne även då han själv flyttades bort från Lefortovskaja. Herr Y omtalade att svensken under kriget — något av åren 1943 eller 1944 — sänts till Budapest i diplomatisk mission för att i största möjliga utsträckning rädda de ungerska judarna undan Hitlers raslagar. Just detta kom troligen att fästa sig särskilt i mitt minne, eftersom det ju var fullkomligt ologiskt, att denne svensk som så intensivt arbetat mot nazisterna, nu i årtal suttit i fängelse hos nazisternas fiender ryssarna.

Sannolikt omtalade Herr Y även namnet på den unge svensken, som varit hans cellgranne, men jag måste tillstå, att det nu fallit mig ur minnet. Det är verkligen beklagligt, men mycket mer har jag nog inte att berätta om honom.

Så blev det min tur. Jag klargjorde för den frigivne sovjetfängens, vem Raoul Wallenberg var och vad han har att betyda för den svenska offentligheten och för hela den civiliserade världen. Hur ofattbart det var för svenskarna, att just en sådan man hölls inspärrad av ryssarna...

Vid min sista anmärkning kru-

sade ett bittert leende Herr X:s läppar:

— Om jag skulle skildra några av mina medfångars lidandeshistoria för er, sade han, skulle säkert inte mycket återstå för er att förvånas över...

Misstag uteslutet

— Tillåt mig fråga ännu en gång, avbröt jag, är ni fullkomligt övertygad om att ni inte misstagit er på någon punkt i fråga om Raoul Wallenberg?

— Misstagit mig! utbrast Herr X. Varje misstag är uteslutet. Ni får inte glömma, att för oss fångar var allt som hände i fängelserna intressant, och allt blev också bekant för oss. Så snart någon fördes bort till förhör, så snart en ny fånge kom till fängelset fick väggarna liv, och knackningstelegrafens förde nyheten vidare.

Även om jag inte sett Wallenberg med mina egna ögon — åtminstone så vitt jag vet — är jag fullständigt övertygad om att varje misstag är uteslutet. Kanske inte minst därför att jag inte kommer ihåg hans namn, men däremot just det som i fängelset gjorde ett så starkt intryck på mig — det ologiska, det för vår västeuropiska mentalitet så ofattbara, däri att en man som bistått offren för Sovjets fiender nu hölls inspärrad i fängelse just av samma Sovjet! Detta minnesgods är för mig avgörande — jag har icke misstagit mig.

— Och vid vilken tidpunkt blev Herr Y er cellkamrat? frågade jag ännu en gång.

— I slutet av 1949. Vi logerade tillsammans även 1950.

— Det innebär alltså, att Raoul Wallenberg hela året 1949 var cellgranne till Herr Y?

— Ja.

Samtalet med den från sovjetfängelset frigivne Herr X varade över två timmar. Mycket av det han berättade får ännu inte delges allmänheten för att inte ytterligare öka olyckliga människors lidanden och sätta deras liv på spel. Men i en följande artikel skall jag likväl med Herr X:s tillstånd skildra förhållandena i de tre stora moskvafängelserna, då det givetvis bör intressera den svenska allmänheten att erfara under vilka betingelser Raoul Wallenberg tillbragt sina år i dessa fängelser.

COSTA.

Fängelsetelegrafen

— Gott! Jag beklagar bara, att det jag har att berätta inte är så värst mycket. Ni förstår, i de tre stora fängelserna i Moskva förvaras mestadels två eller tre fångar i var och en av de små cellerna. Man får inte arbeta — och det är i och för sig en hård straffform — man får inte skriva och allt "privat" samröre med fängelsepersonalen är strängt förbjudet. Den enda återstående formen av tidsfördriv är alltså de ryska böckerna från fängelsebiblio-

Stockholm den 10 januari 1952.

Strängt förtroligt. 4 bil.

ang. Sjöborgsutred-
ningen.

Broder,

./1-2.

Bifogar brev jämte bilaga den 8 innevarande månad från Philipp, utgörande preliminär rapport rörande samtalet med Moschetti. Danielssons officiella rapport väntas - som Du ser någon av de närmaste dagarna.

Jag har gått med på Philipps förslag att resa till Salzburg för att höra äldre vittnen. Om resultatet blir positivt enligt Philipps mening kommer han att kalla på Danielsson.

./3-4.

Jag bifogar även en promemoria, som talar för sig själv, angående en förtrolig presskonferens i fallet Harry Tomsen. Såsom därav framgår fam jag tillfället lämpligt att även vädja till pressen om tystnad i fallet Raoul Wallenberg.

Dahlman.

Kabinettssekreterare Arne S. Lundberg,
p.t. Paris.

Avskrift.

Rudolph Philipp

Hamburg, am 8.1.1952.
Atlantic Hotel.

Herrn Arne S. Lundberg resp. Sven Dahlman.

Lieber Freund,

Wie Du aus beiliegendem prälim. Bericht betreffend unsere erste Konferenz mit Herrn Romeo Moschetti sehen wirst, war unsere Hamburg-Reise für Klarheit in Sache R.W. wichtig u. erfolgreich.

Anlass für diesen Brief - den Daniel via Konsulat^{x)} raschest expedieren lässt - ist Dein Ersuchen bei unserem Zusammensein am 3.1.: wenn möglich, auch Beweismaterial aus früherer Periode bei den von UD geplanten Aktionen mitzuverwenden. Ich dachte diesen Deinen Vorschlag gründlich durch und kam zu folgender Kompromisslösung:

Daniel hat noch mehrere Tage nach Erledigung unserer gemeinsamen Sache in Deutschland Arbeit. - Eine Reise von Hamburg in die US-Zone Österreichs - wo sich mehrere Zeugen für frühere Perioden befinden - kostet tour-retour ca 150 Kronen, und 2-3 Tage dürften für Erledigung genügen. - Ohne grössere finanzielle Kosten könnte ich also morgen - Mittwoch, den 9.1. - nach Österreich reisen und dort mit den Zeugen zusammentreffen. Ich hatte bisher mit ihnen nur brieflichen Kontakt resp. schickten wir (um die RW-aktion nicht zusehr finanziell zu belasten) 2 mal Personen zu ihnen, zu denen wir wohl volles Vertrauen haben, die aber (ein weibl. Kurator und ein junger fil.kand) nicht über meine oder Daniels Erfahrung in der Behandlung und Bewertung von Zeugen verfügen.

Ich würde also jedenfalls ein klareres Bild gewinnen. Bisher gaben diese Zeugen ihre Berichte mit der Einschränkung: "Nur

x) Dass ich in Hamburg bin, wird Daniel dem Konsul noch nicht sagen.

1425

für Ph u. die Familie R.W:s". Teils haben sie nah Verwandte in Ungarn, für deren Sicherheit sie fürchteten - teils fühlten sie sich selbst nicht sicher, da ja die Flüchtlinge in Österreich mit komm. Agenten durchsetzt sind und Verschleppungen (Menschenraub) von Leuten, die sich den Russen besonders feindlich aufführen, vorkommen.

Inzwischen ging aber - wie Dir bekannt ist - eine Deportierungswelle über Budapest. Viele "Klassenfeindliche Elemente" wurden liquidiert, darunter auch Juden u. vor allem fast alle alten Menschen, deren Kinder sie nicht als Kommunisten schützen konnten. Wie ich vor meiner Hamburgerreise zufällig hörte, fiel auch der Vater unseres Salzburger Zeugen der Deportierung zum Opfer.-

Es besteht deshalb die Möglichkeit, dass die in Frage kommenden Zeugen heute geneigter sind als früher, als Zeugen für R.W. aufzutreten - weil sie jetzt weniger oder nichts zu riskieren haben.

Aber: sicher bin ich dessen nicht.

Und ohne ihre Zustimmung expressis verbis kann und will ich ihre Aussagen nicht den Russen bekannt werden lassen. Eine Camoufflierung der Zeugen ist unmöglich, das erklärte auch Moschetti. Er ist überzeugt, dass die NKVD aus den 2 Artikeln Stadlers in Aftonbladet sowohl ihn (Moschetti) als auch den Ungarn (Rivo) eindeutig agnoscieren kann. Und weder Daniel noch ich will, dass er (wie bei de Mohr) als "mein Begleiter" auftritt. Das war nicht "renhårigt".

Ich präsentierte mich dem Moschetti als "familjens ombud" und ihn als Krim.Komm. und UD:s ombud. Und gerade das schaffte eine reine Atmosphäre u. liess Moschettis offenherzig und dabei Verantwortungsbewusst unsere Fragen beantworten. - Deshalb war dieses Verhör im Effekt erfolgreicher als unsere Aktion in Rom.

Also: kann ich bona fide den Zeugen im Österreich raten, ohne Risiko ihre Aussagen für UD (und damit für die Russen - sonst wäre es ja sinnlos) freizugeben - dann rufte ich Daniel telegrafisch ("hier schönes Wetter") nach Österreich. - Und er tritt offen als Kommissarie auf. - Kann ich das nicht bona fide tun, so mache ich genaue Protokolle, telegrafiere aber Daniel "schlechtes Wetter" und er reist nach Erledigung seiner Aufgaben zurück nach Stockholm, und auch ich reise direkt zurück.

Also: 1) Willst Du, dass ich einen Abstecher in Österreich US-Zone mache, so bitte telegrafiere: "Philipp Atlantichotel Hamburg

Text: Alles in Ordnung

Unterschrift: Gunborg "

2) Willst Du das nicht, so bitte telegrafiere:

"Erwarte Deine Ankunft"

Gunborg"

Obs: Bitte womögli-
nicht das gesamte Perso-
nal des Hamburger Konsu-
lates in RW-Sache ein-
mischen.

Im Falle 1) bitte ich Sven D.: an Frau Bellander (T. 256203) telepho-
nieren, dass ich erst in ca 1 Woche nachhause komme, was sie Gunborg
(615842) und Fam.v.Dardel (327711) mitteilen möge. (Ich nahm nur
"Zahnbürste" etc. mit, rechnete mit max. 48 Stunden Aufenthalt in
Ausland. Deshalb könnten meine Freunde bei längerem Fernbleiben un-
ruhig werden).

Daniel meint: dieser Versuch ist meinungsvoll, zumal ja mehr als der
halbe Weg gespart wird. Daniel glaubt aber nicht, dass die geplante
Intervention durch eventuelle Zustimmung der Zeugen und bei Anwendung
ihrer Aussagen gefördert werden würde. Er meint wie ich: das wäre 1)
Keine Rückzugslinie für die Russen (da sie ja wissen mussten, dass RW
im Lef.Gefängnis war resp. ist), aber 2) dass sie im Gegenteil daraus
Kapital schlagen könnten ("ingen redovisningsskyldighet").-

Also: ich bin gar nicht 100%ig für meinen Kompromissvorschlag.-

Mit besten Grüßen

(undert.) Rudolph.

1 Beilage.

Atlantic Hotel

Hmbg 8.1.1952.

Asakrift.

R. Ph.

Hh Lundberg och Dahlman.

Betr: Moschetti, Romeo, Hmbg, Oberstrasse 103.

Lieber Freund,

Ich reiste am 7.1. von Bromma u. kam mit Verspätung ca. 19.00^h hier an.

Wir suchten sofort Moschetti in Privatwohnung auf. (Bitte entschuldige, dass ich jetzt slarvigt schreibe. Ich bin ungewohnt, mit Feder zu schreiben. Aber Hotelportier konnte keine Maschine auftreiben).-- Moschetti hat eine für deutsche Verhältnisse erstklassige, recht grosse u. gut möblierte Wohnung. Er erhält eine 10-köpfige Familie auf gutem Standard. Er hungerte aber bis vor 5 Monaten als Arbeitsloser. Erst vor knapp 1/2 Jahr schaffte ihm sein ehemaliger Chef (in Odessa)^x diese gutbezahlte Position als Sekretär des Gen.Konsuls hier. Dieser Freund Moschettis ist jetzt Personalchef im ital. UD.--

M. hatte Besuch, den er unsererwegen wegschickte.-- Wir mussten ihn aufsuchen, da Suchdienst des Roten Kreuzes (den Daniel vor meiner Ankunft aufgesucht hatte) erklärt hatte: Ohne Zustimmung Moschettis dürfen wir die Liste der Gefangenen nicht kopieren. Der Suchdienst war wegen der Indiskretion des Stadler (die er kannte) sehr besorgt u. misstrauisch.-- Ich präsentierte Daniel für Moschetti (wie erwähnt) in seiner wirklichen Funktion. Und das erwies sich auch als taktisch richtig.-- Ich fragte M. systematisch (ohne Suggestion) aus. Er antwortete klar, klug und überzeugend.

Vorläufiges (prelim.) Resumé:

1. Stadlers Bericht prinzipiell ungef. richtig.
 2. " " betreffend Orts- u. Zeit-Angaben voll Fehlern.
- x) Moschetti war erst beim ital. Gen.Konsulat in Odessa, als Odessa geräumt wurde, wurde M. Legationssekretär in Bukarest, wo er von NKVD Ende August 1944 verhaftet wurde.

1426

3. Moschetti hat dem St. nicht Erlaubnis zum Publicieren gegeben. Tvärtom.

St. sollte nur RW:s Familie informieren.

Moschetti bekam den Ungarn Dr. Zoltan Rivo nicht erst im Butyrka-Gefängnis zum Zellkameraden, sondern im Lefortowskaja. Rivo sass nicht bis September 1949 mit RW, sondern war Ende August/Anfang Sept. 1949 schon Moschettis Zellgenosse. Rivo war in der ersten Jahreshälfte 1949 Zellnachbar R. W:s gewesen.-

Moschettis Data wirken auf Daniel u. mich überzeugend. Er kann für jedes Datum logisch-psychologische mnemo- technische Anhaltspunkte angeben. Er kann eindeutige u. überzeugende Motivierung für Rivos u. sein Verhalten (beteende) geben. So till ex.: "Warum kennen Sie nicht "des Schwedens Namen?"

Antwort: Rivo war sehr zurückhaltend. Er sprach erst nach monatelangen Zusammenleben von seinen früheren Zellgenossen resp. Kontakten, und er nannte fast nie Namen. Denn er wollte diesen nicht schaden." Von RW sprach er erst, als sich Moschetti u. Rivo den Kopf darüber zerbrachen, was die Russen mit den Gefangenen in Lefortowskaja eigentlich vorhatten. Wollten sie alle diplomatgefangenen liquidieren, warum gaben sie ihnen dann relativ ausreichende Nahrung? (Moschettis Gruppe wurde in der s.k. Krankenabteilung untergebracht, wo die Zellen besser waren (fliessendes Wasser auch im Zellen Klosett). Das Bettleinen wurde gewaschen, desinfiziert. Die Gefangenen konnten periodisch baden, rasieren etc.).- Fast nie physische Uebergriffe. Keine Beraubung. M. besitzt noch heute seine alte Reservoirfeder etc., Armbanduhr.- M. hatte immer Bleistift.

M. u. Rivo konnten keinen Plan, kein System in der Haft erkennen. Und da erzählte - à propos - Rivo, dass er früher zum Zellennachbar einen Ungarn hatte, der als Oberst der provis.demokrat. ungar. Regierung eine Zeit nach "Befreiung" Budapests Kommandant für einen Stadtteil war. Dieser Verbündete der Russen wurde eines Tages von NKVD verhaftet u. kam in die Lefortowskaja.- Im Anschluss an diese Historie erzählte Rivo dem M., was er von RW gehört hatte. Als absurdum, als Symptom für russische Unberechenbarkeit. So wenig er des erwähnten ungar. Obersten Namen nannte - nannte Rivo RW:s Name. Deshalb: "Ein Schwede, der nach Budapest kam, um die Juden gegen die deutschen Rassegesetze zu schützen." Moschetti erfuhr erst von Stadler, dass das ein bestimmter Schwede sei - M. hatte nie bis zum 22-12-1951 von RW:s Taten etc. gehört.

Resumé: Ich bat M., von seinem ital. Original heute Photostatkopie machen zu lassen und uns Negativ zu geben. So bekommen wir das primäre Material der Liste des ital. UD resp. des Suchdienstes.-

Heute kl. 19.00 werden wir M. treffen. Dann werden wir seinen Bericht schriftlich fixieren - was mindest 5 Stunden dauern wird.- M:s Erlebnisse u. Ueberlegungen sind für uns sehr interessant. - T.ex. wird klar, dass NKVD planlos verhaftete u. jahrelang ohne festes Ziel hunderte Diplomaten gefangen hielt und hält. - Und sie eines Tages freigibt- aber nie gratis. Für den 1. Transport bekamen die Russen f.d. Fallschirmspringer. Für 3. Transport (9 Männer + 1 Frau, darunter de Mohr + Moschetti) glaubt Moschetti lieferte Italien f.d. russ. Mitbürger aus, welche auf Seite der Achse gegen SSSR gekämpft hatten.-

Ich habe Schreibkrampf u. muss schliessen. Genauer Bericht folgt morgen.

(undert.) Gruss Rudolph.

P.S. Moschettis Liste, deren letzter Name "ein Schwede" ist, wurde von ihm Anfang November 1950 der polit. Abteilung des ital. Aussen-Amtes übergeben. Eine Zusatzliste (3 Frauen) übergab M. im Dezember 1950.

R.Ph.

8-1-52
Kl. 13.00

Stockholm den 11 januari 1952.

Personligt och strängt förtroligt.

Sjöborgsutredningen.

Broder,

Med tack för Ditt handbrev den 20 sistlidne december i ärendet Raoul Wallenberg, vari Du ber om upplysningar rörande det nya italienska spåret, får jag först hänvisa till de klipp, som pressbyrån erhållit i särskilt uppdrag att tillställa beskickningen med kurir. Såsom därav framgår, började publiciteten den 15 december med en artikel i "Veckojournalen" av Rudolph Philipp. Några dagar dessförinnan hade de i "Veckojournalen" återgivna uppgifterna kommit till vår kännedom och en undersökning omedelbart inletts. Vi studera för närvarande det primära utredningsmaterialet. Man har ännu icke tagit ställning till frågan om vilka åtgärder, som eventuellt kunna vidtagas i anledning av detta nya spår. Uppgifter liknande dem, som härröra från den italienske diplomaten, ha kommit oss tillhanda även från annat håll; en undersökning har just igångsatts. För dagen finnes emellertid intet mer att tillägga. - Tidigare påbörjade undersökningar och utredningar i detta ärende böra givetvis fortsättas.

Jag får bedja Dig delgiva Boheman ovanstående.

Dahlman.

Minister R. Bagge,
Washington.

Stockholm den 11 januari 1952.

Strängt förtroligt och personligt.

Sjöborgsutredningen.

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 19 december, vari Du ber om upplysningar rörande det nya italienska spåret i Wallenberg-affären får jag först hänvisa till de klipp, som pressbyrån erhållit i särskilt uppdrag att tillställa Dig med kurir. Såsom därav framgår, började publiciteten den 15 december med en artikel i "Veckojournalen" av Rudolph Philipp. Några dagar dessförinnan hade de i "Veckojournalen" återgivna uppgifterna kommit till vår kännedom och en undersökning omedelbart inletts. Vi studera för närvarande det primära utredningsmaterialet. Man har ännu icke tagit ställning till frågan om vilka åtgärder, som eventuellt kunna vidtagas i anledning av detta nya spår. Uppgifter liknande dem, som härröra från den italienske diplomaten, ha kommit oss till handa även från annat håll; en undersökning har just igångsatts. För dagen finnes emellertid intet mer att tillägga.

Tidigare påbörjade undersökningar och utredningar i detta ärende böra givetvis fortsättas.

Dahlman.

Generalkonsul E. Bratt,
Berlin.

Morchelli

gm dr Rivo

Kommentar till Morchelli's vittnesmål.

Lön framgår av "förläggningsschemat" samt de Rivo's båda cellkamrater Laarnen o. Güll i cell 149 från sept 1944 resp. april 1947. De fridde tillsammans med v. Hinrichelley i mars-48 till c 140 (1948) medan mättningsarbeten pågick i den cellblock där cell 149 var belägen. Den 27 april samma år flyttades v. Hinrichelley till cell 20. Laarnen o. Güll blev kvar i cellen.

I sept. 1949 hade Morchelli flyttats till cell 37, där han efter tre à fyra dagar fick de Rivo som cellkamrat. Rivo uppger att han stillet tillsammans med Laarnen o. Güll i c:a 8-12 min. Rivo fick käreften i c:a 2-3 min. haft

tidspenit 10-15 min två dagar som cellkamrater.

Stillet 1948

1/ juni 1948

Räknar man med den längre tidspeniten, c:a 15 min, skulle de Rivo ha sammanfått med Laarnen o. Güll senare juni 1948. För v. Hinrichelley ligger de båda i stillet or april sammanfaller dessa tidpunkter på en tillfredsställande sätt. Förare är emellertid att någon tvekan

huvudsakligen Laarn. o. Gull vil denna tidpunkt
sitt kvar i cell 140 (141) eller om de återfritt till
den tidigare cellen 149.

Det senare alternativet är dock mest sann-
slikt. Så skulle Riis uppgifter om kvackningarna
kunna förklaras så att Laarn, som varit med
under den tid v. Hincheldey upprättade förbindelse
med Roell o. Wallenberg, berättat om samman-
det med var Wallenberg kallat detta "ärskidliga"
berättelse som vara tillräckligt grund för de Riis
berättelser som Morrelli sammanvägde dem.

Dr. Langfeldt

Dr. Kunkelmann
Damm 18/1 52

RECEIVED
161 172

P.M.

5.4
över samtal med italienska konsulat tjänstemannen
Romeo Moschetti, anställd vid italienska konsulatet i
Hamburg och boende under adress Oberstrasse 103 I,
telefon , den 7/1 och den 9/1 1952 i Hamburg
i närvaro av författaren Rudolph Philipp.

Beträffande sin person uppgav herr Moschetti, att
han tjänstgjort i den italienska diplomatiska karriären
dels vid det italienska konsulatet i Stuttgart och vid
ett under kriget i Odessa upprättat tillfälligt itali-
enskt konsulat, som då de tyska trupperna retirerat ur
Ryssland förflyttats till den italienska beskickningen
i Bukarest, där han innehade ställning som 2:e sekre-
terare. Chef för beskickningen i Bukarest var vid den-
na tid minister Odenigo och som förste sekreterare
tjänstgjorde den i dr. de Mohrs berättelse omnämnde
Trandafilo.

Moschetti, som är född den 17/10 1908 i Odessa,
talar och förstår ryska språket och dessutom talar han
nästan felfri tyska. Vidare behärskar han franska
språket.

Den 18 september 1944 omhändertogs Moschetti till-
sammans med de övriga italienska diplomaterna i Buka-
rest, och den 24 september 1944 (att det var den 24
september erinrar han sig bestämt enär hans födelsedag

efter den gamla ryska stilen inföll just den 24 september) blev han tillsammans med Trandafilo och den tyske generalkonsuln i Bukarest, Gregori, (tilldelad den tyska beskickningen i Bukarest såsom representant för Goebbels propagandadepartement) förda i ryskt militärflygplan till Moskva, där Moschetti tillsammans med Trandafilo och Gregori natten till den 25 september 1944 blevo inspärrade i Lefortovskajafängelset i cell nr: 115 i 3:e våningen (Moschetti sade visserligen 2:a våningen, men därvid räknar han ej med bottenvåningen). Denna cell låg i flygel IV i sydvästra delen av fängelset. Under sin vistelse i detta fängelse upptäckte herr Moschetti, att dr. de Mohr befann sig i samma fängelse och närmare bestämt i flygel I, d.v.s. mitt emot flygel IV, och i samma våningsplan.

I cell 115 hölls herr Moschetti arresterad tillsammans med Trandafilo och Gregori till fram på våren 1948, då han tillsammans med de båda andra flyttades över till cell 106 i flygel II, d.v.s. den sydöstliga vinkelutbyggnaden i fängelset. Efter 4 å 5 veckor flyttades de på nytt, denna gång till cell, troligen 128, även^{den} belägen i samma våningsplan.

Under 1949, troligen i april, flyttades Gregori från cell 128, och därefter har herr Moschetti icke hört något från honom och vet ej, om Gregori blivit dömd till något straff.

Herr Moschetti och Trandafilo fingo kvarstanna i samma cell till slutet av juli 1949. Någon ny cell-

= när 5 år gammal
i samma cell

kamrat fingo de icke. Vid sistnämnda tidpunkt förflyttades Trandafilo till någon annan cell, och Moschetti satt ensam i cell 128 under 8 å 10 dagar, varefter han överfördes till cell troligen nr: 96 i 2:a våningen (enl. vår terminologi 1:a våningen) I cell 96(?) kvarhölls han till september 1949 - hade ej någon cellkamrat -, då han förflyttades till cell 37 i bottenvåningen (Erdgeschoss). I cell 37 befann sig en tysk överstelöjtnant von Österreicher, vilken befann sig i ett fruktansvärt mentalt tillstånd, så att han icke ens förstod att hålla rent i cellen. Denne von Österreicher skall sedermera ha avlidit, enligt vad herr Moschetti erfarit.

Tre eller fyra dagar efter det herr Moschetti flyttats över till cell 37 infördes ytterligare en man i cellen. Denne visade sig sedermera identisk med en ungersk medborgare, fil.(?) doktor Zoltan Rivo, eventuellt de Rivo. Dr. Rivo var vid den tidpunkten ungefär 34 år gammal. Han hade tjänstgjort vid universitetet i Bukarest och där omhändertagits av ryssarna samt blivit förd till Moskva där han fängslats. I början av samvaron i cell 37 hade dr. Rivo varit mycket tillbakadragen och nästan skygg. Till sin natur var han f.ö. alltid svårtillgänglig. Moschetti hade även själv varit försiktig i sitt uppträdande mot dr. Rivo, ty med sitt långa skägg hade han mest påmint om någon rysk pope och Moschetti var alltid på sin vakt mot sådana som kunde tänkas vara inspelade som cellspioner. Gemensamma mentala övningar, bl.a. hade Moschetti försökt lära sig lite ungerska, hade dock fört dem närmare

September 1949

varandra och sedan von Österreich 1 december 1949 förts bort från cell 37 hade de varit hänvisade till varandras sällskap för att fördriva tiden. Dr. Rivo hade då berättat en del om sig själv och om sina fängelsekamrater. Dr. Rivo hade före sammanträffandet med herr Moschetti suttit i en cell i 3:e (efter vår terminologi 4:e) våningen, och där hade han delat cell med ett flertal personer, och med ledning av de från dr. Rivo erhållna namnuppgifterna hade herr Moschetti gjort upp en förteckning, vilken vi fingo låna för att göra avskrift. Denna namnlista upptager följande namn. (Man får dock icke tolka denna namnlista så, att dr. Rivo haft samtliga dessa personer som cellkamrater, utan en del av dessa personers namn hade dr. Rivo erfarit vid samtal med andra landsmän).

Megyesy - Schwarz, Alfons. Hade något uppdrag att sköta, ungerska uppdrag (Affariungherese) i Budapest. (24.IX.1944 - 2.IX.1950 - avser tydligen tiden, då han befann sig i Ryssland). Hans broder: Ärkebiskop Robert M. vescovo(?) a Veszprin. Hans fader: general Eugenio M. Sopron, Meinetele(?) 6.

Barna, överste vid militäravdelningen i Bukarest. (24.IX.1944 - 1948).

Szokaos Janos, anknuten till ungerska handelslegationen i Sofia (X 1944 - IX 1950).

Szöke, Emő, överste vid militäravdelningen i Sofia (X 1944 - 1948).

Jakab, Margit, sekreterare hos tjänstemannen vid handelsavdelningen Dr. Szokaos i Sofia (X 1944 - IX 1950).

Laub, Emil, (X 1944 - 1.IV.1950)

Prokes, Stefan vid legationen i Sofia.

(X 1944 - 14.II.1950). Avliden den 14.II.1950 i fängelset. Han befann sig då i en cell tillsammans med doktor Grazia. Broder: E. Ernst, Wien, Naglergasse 9 II.

Katona, Sándor, chaufför vid legationen i Sofia.

(X 1944 - XII 1945).

Verebei, Rudi, radiotelegrafist vid ungerska legationen i Sofia. (X 1944 - IX 1950). F.d. anställd vid Tungsram i Budapest. Hustrun i Budapest, där hon innehar eller förestår en blomsteraffär i närheten av kyrkogården ej långt från "Keleti Paja Udvar".

Aracky, Pál, (X 1944 - 1.IV.1950)

Rivo, Zoltan, fadern Pal, Uj Czanálos (m.Zemplin)

(X 1944 - IX 1950). (Alla tre vid universitetet i Sofia).

Hatz, Otto, överste, förut knuten till ungerska militäravdelningen i Sofia (efterträddas av Szoke).

År 1945 redan under den ryska ockupationen av Budapest synes han ha varit militärkommendant i Budapest (-IX 1950).

Wert, Heine, general. Synes ha varit chef för de ungerska stridskrafterna i slutet av 1943. (- V-IX 1950).

X Szerghej, i tjänst vid ungerska legationen i Sofia. Av ryskt ursprung. Dömdes 1947 till döden. Som följd av nådeansökan ändrades dödsstraffet till 15 års straffarbete (jag tror på ön Sachalin).

Beträffande Prokes, Stefan meddela också: Maria Faderni, Wien, Marianenweg 13, som har en son tillsammans med honom.

Under samtalen med dr. Rivo erfor herr Moschetti även, att dr. Rivo genom knackningar från en granncell fått reda på, att en svensk befann sig i granncellen. Denne svensk hade enligt vad dr. Rivo hört sänts i något offentligt uppdrag från Sverige till Budapest 1942 - 1943 för att skydda judarna mot tyskarna. Herr Moschetti förklarar, att han skrivit ned denna anteckning just så som dr. Rivo uppgivit, men vid närmare eftertanke sade han sig förstå, att tidsuppgiften måste vara felaktig, enär tyskarna kommo till Budapest först i april 1944. Herr Moschetti hade utan att reflektera skrivit ned vad dr. Rivo yttrat, och detta anser han vara ett bevis på att det icke är någon efterkonstruktion av honom själv ty i så fall hade han icke gjort sig skyldig till en sådan tankelapsus. Dr. Rivo hade icke sagt, att det var något diplomatiskt uppdrag i egentlig mening eller att svensken skulle ha varit någon diplomat. Om dr. Rivo nämnt svenskens namn kunde herr Moschetti icke erinra sig. I varje fall sade honom namnet Wallenberg intet. Några ytterligare detaljer om den okände svensken hade dr. Rivo icke meddelat herr Moschetti.

Bland dr. Rivos cellkamrater hade en del tyskar befunnit sig, och det var dessa som uppehållit kontakt med granncellen där den okände svensken skulle ha befunnit sig. En av tyskarna hette dr. Albert Laarmann, född 1898. Han hade uppgivit sig vara radiotelegrafist (Funker), men det hade sedan blivit klart för herr Moschetti, att Laarmann varit chef för informationstjänsten vid tyska beskickningen i Bukarest, där han tillfångatagits av ryssarna 1944. Dr.

Rivo hade omtalat, att Laarmann tagit lektioner i latin för dr. Rivo under den gemensamma fängelsevistelsen.

En annan av tyskarna var en dr. Karl Weissberger, tysk diplomat, som tidigare tjänstgjort vid det tyska generalkonsulatet i Pretoria. Han tillfångatogs tillsammans med Gregori ^(ca 2 mån) i Bukarest. Weissberger kvarhölls blott något mer än 2 år hos ryssarna. Herr Moschetti anser, att han frigavs, när han icke ansågs vara någon betydande person. Före sin tjänstgöring i Bukarest hade han tjänstgjort i Odessa. Hans chef hade varit en greve Adelman.

*Detta kan
Moschetti ha
erfarit efter sitt
frigivande.*

En tredje tysk hette Dietl och var överste. Ej att förväxla med general Dietl. Överste Dietl hade tjänstgjort i Grekland och Rumänien.

Laarmann har släktingar i Tyskland, och dessa ha gjort stora ansträngningar för att få tillbaka honom från Ryssland. En av dessa släktingar är Regieringsdirektor Jess, "Senatskanzlei" i Hamburg. En annan är Laarmanns sväger (?) Generalstaatsanwalt, Dr. Meyer-Adich från Oldenburg, där han är boende.

Dr. Rivo torde ha suttit tillsammans med Laarmann 8 - 12 månader. Herr Moschetti utgår från, att det måste ha varit någon annan än dr. Rivo, som tagit emot signalerna från granncellen, ty dr. Rivo var säkerligen ej lämpad för dylika uppgifter. Den som mest lämpat sig därför borde ha varit just Laarmann, som ju gällt för radiotelegrafist. Herr Moschetti ansåg, att idötsystemet", d.v.s. 1 knackning för a, 2 för b, etc. ej kan ha tillämpats vid lämnandet av längre meddelanden, när

knackningarnas antal bliver allt för högt för bokstäver, som ligga långt bort från alfabetets början. Därför måste morserings systemet ha använts och för dettas användande måste en relativt tränad telegrafist ha funnits till hands.

Innan dr. Rivo kom över till Moschettis cell hade han haft två ungrare som cellgrannar. Dessa ovoro de förenämnda János Szokacz och Emil Laub, och dessa tre hade varit cellkamrater under troligen 2 å 3 månader.

Dessförinnan hade dr. Rivo haft Laarmann och överste Dietl som cellkamrater.

Vidare hade dr. Rivo haft de båda ungrarna Stefan Prokes och Rudi Verebej som cellgrannar under för herr Moschetti obekant tid. Det var herr Moschettis uppfattning, att Laarmann och Dietl varit dr. Rivos cellkamrater närmast före Szokacz och Laub men detta antagande kan vara fel, ty herr Moschetti omnämnde, att dr. Rivo berättat, att han tagit det som ett gott omen, då han efter flera års fängelsevistelse äntligen fick landsmän som cellgrannar. Tidigare hade han ständigt suttit tillsammans med utlänningar. Såväl dr. Rivo som hans landsmän hade trott, att ryssarna äntligen beslutat sig för att sända hem dem. När han så fördes ned till Moschettis cell blev han åter mycket nedstämd.

Huruvida nu ordningsföljden bland dr. Rivos cellkamrater varit Laarmann - Dietl - och därefter Stefan Prokes - Verebej samt sist Szokacs - Laub eller ej, så var det herr Moschettis uppfattning, att den sista delen av den tid som kan komma ifråga för den okände svenskens vistelse i dr. Rivos granncell måste ha inträffat under första hälften

Un/

av 1949. Herr Moschetti tillade dock, att han icke alldeles bestämt kan fixera tidpunkten.

Beträffande Verebej uppgav herr Moschetti, att även denne i likhet med Laarmann var radiotelegrafist och han hade tjänstgjort vid ungerska legationen i Sofia.

+ + + +

Den tidigare omnämnde Otto Hatz hade såsom framgår av herr Moschettis lista tidigare tjänstgjort i Sofia. Under den ryska ockupationen av Budapest blev han dock militärkommendant i Budapest. Emellertid hade någon tysk underrättelseagent angivit honom för ryssarna, vilka häktat honom och fört honom till Lefortovskajafängelset samt sedan till Butyrkafängelset. Han hade varit mycket obstinat i sitt uppträdande och skrev t.o.m. sitt namn på väggarna i fängelset. Hatz fängslade och dr. Rivos uppgift om den okände svensken hade kommit Moschetti att göra den reflektionen, att allting tydligen var möjligt för ryssarna, då det gällde att fängsla människor, då såväl deras egna medlöpare som neutrala personer, som t.o.m. motarbetat tyskarna, utan åtskillnad blevo kastade i fängelse.

+ + + +

Natten mellan den 31 mars och den 1 april 1950 fördes herr Moschetti och dr. Rivo från Lefortovskajatill Butyrkafängelset. På grund av samtal som herr Moschetti kunnat avlyssna bland den ryska fängelsepersonalen och även på grund av vissa ljud som hördes i fängelset anser herr Moschetti, att en mycket stor grupp

av fångar flyttades över till Butyrkafängelset samtidigt med honom, uppskattningsvis torde 200 å 300 fångar ha flyttats över under de tre nätter, som överflyttningen pågick.

Butyrkafängelset är i motsats till Lefortovskajafängelset mycket stort (ein Riesengefängnis). I Butyrkafängelset placerades herr Moschetti och dr. Rivo i en gemensam cell i 3:e (efter vår beteckning 4:e) våningen. Detta var den s.k. sjukavdelningen (på ryska isolatorium), och förhållandena voro här något bättre i det att maten var något rikligare och bättre.

Så särskild fråga förklarade herr Moschetti, att det mycket väl kunde hända, att fångar, som hölls fängslade i Lefortovskajafängelset kunde överföras till Ljubianka för förhör, och dessa förhørsperioder kunde utsträckas ända upp till ett år. Sålunda var den italienske ministern Odengo ett helt år i Ljubianka, där han underkastades stränga förhör. Herr Moschetti hade själv varit i förhör under tre dagar i Ljubianka. Vidare förekom det ofta, att sjuka fångar fördes från Lefortovskajafängelset till Butyrka, där det fanns sjukavdelning.

Bland fångar i Lefortovskajafängelset, vilka under viss tid förts till Ljubianka erinrade sig herr Moschetti sin landsman Tozzi samt tyske pressattachén i Ankara, Schmidt du Monde.

Fram mot hösten 1950 stod det klart för herr Moschetti att någon ändring snart skulle inträffa. Ryssarna hade nämligen börjat öka matransonerna och intresserade sig mer för fångarna. I september 1950 blev hela den italienska gruppen förd från Moskva till Wiener-Neustadt, där de in-

kvarterades i ett läger under en månad. Endast en person, en kvinna, hade avlidit under fängelsevistelsen. Som allmänt intryck ansåg sig herr Moschetti kunna säga, att behandlingen var relativt human i fängelserna i Moskva. Någon direkt tortyr hade icke förekommit, men förhören voro mycket tröttande, enär de nästan alltid höllos på nätterna. Födan var genomgående dålig och otillräcklig, men herr Moschetti hade lyckats hålla sig tämligen bra uppe bådeⁱ kroppsligt och själsligt hänseende. Han hade ständigt försökt äta allt vad han kunnat få och då han kunde ryska språket hade han försökt att få lite extra matportioner, vilket stundom lyckats. Genom ständiga kroppsövningar hade han hållit kroppen i god form och genom språkövningar m.m. hade han tvingat hjärnan att arbeta. Det visade sig också sedan vid frigivningen, att herr Moschetti var den, som bäst klarat fängelsetiden i såväl kroppsligt som mentalt hänseende, och så snart han kom i förbindelse med sina landsmän, hade han börjat göra anteckningar om namn på sådana fångar, som han på ett eller annat sätt kommit i förbindelse med eller hört andra omnämna. Några av hans landsmän hade varit totalt nere i mentalt hänseende. Sålunda kunde t.ex. dr. de Mohr icke ens erinra sig sin svärfaders namn, och några uppgifter om namn på medfångar hade dr. de Mohr icke kunnat lämna med undantag för ett namn på hans cellkamrat, tyske medborgaren Supprian, då herr Moschetti under hösten 1950 talade med honom. Under 1951 hade herr Moschetti icke talat med honom.

Vid återkomsten till Italien hade minister Odeni uppdragit åt herr Moschetti att skriva ut en lista med

hamnen på de fångar, som herr Moschetti kunnat uppsnappa namnen på. Under fängelsevistelsen hade herr Moschetti på alla sätt försökt få så stor kännedom som möjligt om sina medfångar, och det var särskilt genom sina iakttagelser på väg ned till promenaderna i de små promenadgårdarna på fängelsegården, som herr Moschetti kunde skaffa sig kännedom om en del av sina medfångar. Fångar från flygel I och från flygel IV fördes samtidigt ned till skilda rastgårdar och vid passerandet utför trapporna kunde fångarna se varandra åtminstone vid vissa tillfällen. I rastgården hade herr Moschetti med en metallbit, som han brutit loss från sin säng, lyckats göra ett hål i väggen till den intilliggande rastgården, och på så sätt hade han då och då kunnat få en överblick över vilka fångar, som befunno sig där. I regel hade han i fängelset innehaft en liten blyertsstump, och detta hade underlättat hans ansträngningar att hålla en del namn i minnet, vilka namn han erhållit genom knackningssystemet. Han lyckades hålla kontakt med fångar såväl i grannvallen som i cellerna över och under honom. Genom anlitande av en tékittel som resonansbotten hade det t.o.m. lyckats förstärka ljudet, så att enskilda ord kunnat höras genom väggen till granncellen.

I enlighet med minister Odenigos uppdrag hade herr Moschetti gjort upp en förteckning, upptagande ett sextio-tal namn på tyskar, som befunno sig i Lefortovskaja eller Butyrkafängelset. Som sista punkt på denna lista upptog han den okände svensken i enlighet med dr. Rivos uppgift. Den ordagranna lydelsen är:

"Ein Schwede, dessen Name ich nicht kenne, Zeller, Nachbar eines Ungarn Dr. Zoltan Rivo, welcher später in Jahren 1949-1950 mein Zellen-kamerad war. Dieser Schwede wurde 1942 - 1943 (?) nach Budapest geschickt um sich nach Möglichkeit dem Schutz von Juden gegen die deutschen Rassengesetze zu widmen."

Denna lista lämnade herr Moschetti till vederbörande tjänsteman i italienska utrikesdepartementet vid något tillfälle antingen i slutet av oktober eller i början av november 1950, och han hoppades, att utrikesdepartementet sedan skulle vidarebefordra uppgifterna till vederbörande instanser. Självt var han icke i stånd att företaga någon tjänsteåtgärd, ty förhållandet var i själva verket så, att såväl han som hans återvändande kollegor betraktades med skepsis. Å ena sidan ville man låta påskina, att de voro fascister och å andra, att de kunde misstänkas för att ha blivit kommunister. Herr Moschetti anförde, att italienska staten icke på något sätt tagit sig an Moschettis familj och icke betalat ut ett öre till familjen under hela den tid, Moschetti varit fängslad och ej heller efter hans återkomst.

Med hänsyn till sin osäkra ställning - herr Moschetti innehar en anställning vid italienska konsulatet i Hamburg, vilken närmast kan betecknas som en arvedsbefattning, - ville herr Moschetti icke överlämna en kopia till oss av den av honom uppgjorda listan, enär han fruktade, att det skulle kunna bli komplikationer, om svenska utrikesdepartementet gjorde någon förfrågan hos italienska utrikesdepartementet. Han trod-

de sig förstå, att vederbörande i italienska utrikesdepartementet icke vidarebefordrat de av honom lämnade uppgifterna, och han hade själv tillställt Suchdienst i Hamburg en kopia av listan, då han för några månader sedan kom till Hamburg. Då den italienska ministern i Bonn på hösten 1950 skulle avresa till Bonn och lämna sina ackreditivbrev till dr. Adenauer hade ministern bitt Moschetti giva honom en kopia av den till italienska utrikesdepartementet ingivna listan. Herr Moschetti hade då i största hast under den kommande natten måst skriva ut en lista efter sina originalanteckningar, så att ministern kunde få den med sig följande dag. Denna lista upptog ytterligare 2 eller 3 namn, som herr Moschetti fått reda på. Överlämnandet av lista nr: 2 till italienske ministern skedde någon gång mellan 25/11 - 5/12 1950.

Då jag kände till, att Moschettis lista upptog även namnet Roedel, frågade jag honom, hur han fått kännedom om detta namn och om det var dr. de Mohr, som möjligtvis lämnat detta namn. Herr Moschetti förklarade, att han icke erhållit denna namnuppgift från dr. de Mohr, utan herr Moschetti hade själv sett Roedel i fängelset och han kände igen honom från Bukarest.

På fråga om Ronchi bidragit med några namnuppgifter förklarade herr Moschetti, att Ronchi befann sig i ett djupt deprimerat tillstånd och att han lidit mycket hårt av fängelsevistelsen, varför han icke kunnat bidra med några uppgifter, detta så mycket mer som han talade endast italienska.

Med tanke på, att Mochetti av allt att döma haft

Ögonen med sig och då fångar från just flygel I, där Wallenberg efter de Mohrs utsago skulle ha suttit från april 1945 till fram mot slutet av 1946, fått gå ned till rastgården samtidigt med Moschetti, uppvisades några fotografier av Wallenberg för honom, men han kunde ej känna igen Wallenberg.

Som ett bevis på att fängelseledningen uppträder korrekt anförde herr Moschetti bl.a. att han t.ex. åter fick både sitt armbandsur och sin reservoirpenna, då han frigavs. Behandlingen på sjukavdelningen var relativt god, och synbarligen gjorde läkaren och ledningen i övrigt vad göras kunde för att fångarna skulle förbli vid liv och hälsa.

Konklusion:

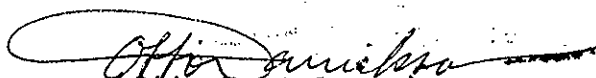
Av särskilt intresse anser undertecknad vara, att herr Moschettis från dr. Rivo erhållna uppgift om att den okände svensken (Wallenberg) förvarats i en cell i översta våningen (den 4:e) sammanfaller med dr. de Mohrs uppgift, när han talar om att han genom tyske medborgaren Bergemann erfarit, att en svensk diplomat vid namn Wallenberg suttit i en cell i 4:e våningen.

Som personlig uppfattning av vittnet Moschetti vill jag framhålla, att han gav ett mycket gott intryck. Säkert är han norditalienare till ursprunget och hans utseende påminner alls ej om den genomsnittlige italienaren. I motsatts till dr. de Mohr var han aldrig så "tvärsäker" på ett visst datum utan måste tänka

efter och stundom korrigera sig själv. Detta styrker mig i min uppfattning, att han icke hade lärt in någon läxa utan försökte komma fram till verkliga förhållandet på ett normalt sätt. Jag anser därför, att man kan fästa stor betydelse till hans utsago.

Till sist bör framhållas, att dr. Zoltan Rivo tro-
ligen ännu ej återkommit från Ryssland, såvitt herr Moschet-
ti erfarit. Han har varit i viss förbindelse med dr.
Rivos fader och låtit honom förstå, att sonen levde på
hösten 1950.

Stockholm den 16 januari 1952.

(Otto Danielsson)

Avskrift.

(Av Handwritten lista på p. 16/52 av
Danckwam)

MEGYESY - SCHWARZ Alfons, Incaricato d'Affari ungherese
a Bucarest. (24/IX/1944 - 2/IX/1950)

Suo fratello: Monsignor Robert M. vescovo(?)
a V e s z p r i n. Sue padre: generale Eugenio
M. S o p r o n, Meinetelep(?) 6

BARNA colonello, addetto militare a Bucarest.
(24/IX/1944 - 1948)

SZOKÁCS János addetto commerciale Legazione ungherese
a Sofia. (X/1944 - IX/1950)

SZÖKE Emő colonello, addetto militare Sofia (X/1944
- 1948)

JAKAB Margit segretaria dell'addetto commerciale dr.
Szokaos, Sofia. (X/1944 - IX/1950)

PROKES Stefan della legazione di Sofia. (X/1944 -
14/II/1950) Deceduto il 14/II/1950 in prigione.
Si trovava allora in cella con il dott. Grazia.
Fratello: E. Ernst, W i en Naglergasse 9 - II
piano, int.11 (prof.)

KATONA Sándor autista legazione Sofia. (X/1944 - XII
1945)

VEREBEJ Rudi radiista Legazione ungherese Sofia.
(X/1944 - IX/1950). Ex impiegato presso la Tungs-
ram, Budapest. Moglie a Budapest, dove gestisce
un negozio di fiori vicino al cimitero nei pressi
del "Keleti Pája Udvar".

ARACKY Pál, (X/1944 - 1/IV/1950)

LAUB Emil, (X/1944 - 1/IV/1950)

RIVO Zoltan, padre Pal, Uj Csánálos (m. Zemplin)

(X/1944 - IX/1950) tutti e tre laureati horisisti presso l'Università di Sofia.

HATZ Otto, colonello, ex addetto militare ungherese a Sofia (predecessore di Szoke). Nel 1945 già al tempo dell'occupazione russa di Budapest sembra sia stato comandante militare di Budapest. (- IX/1950)

WERT Heine, generale. Sembra sia stato capo delle Forze Armate ungheresi fino al 1943.

(V-IX/1950)

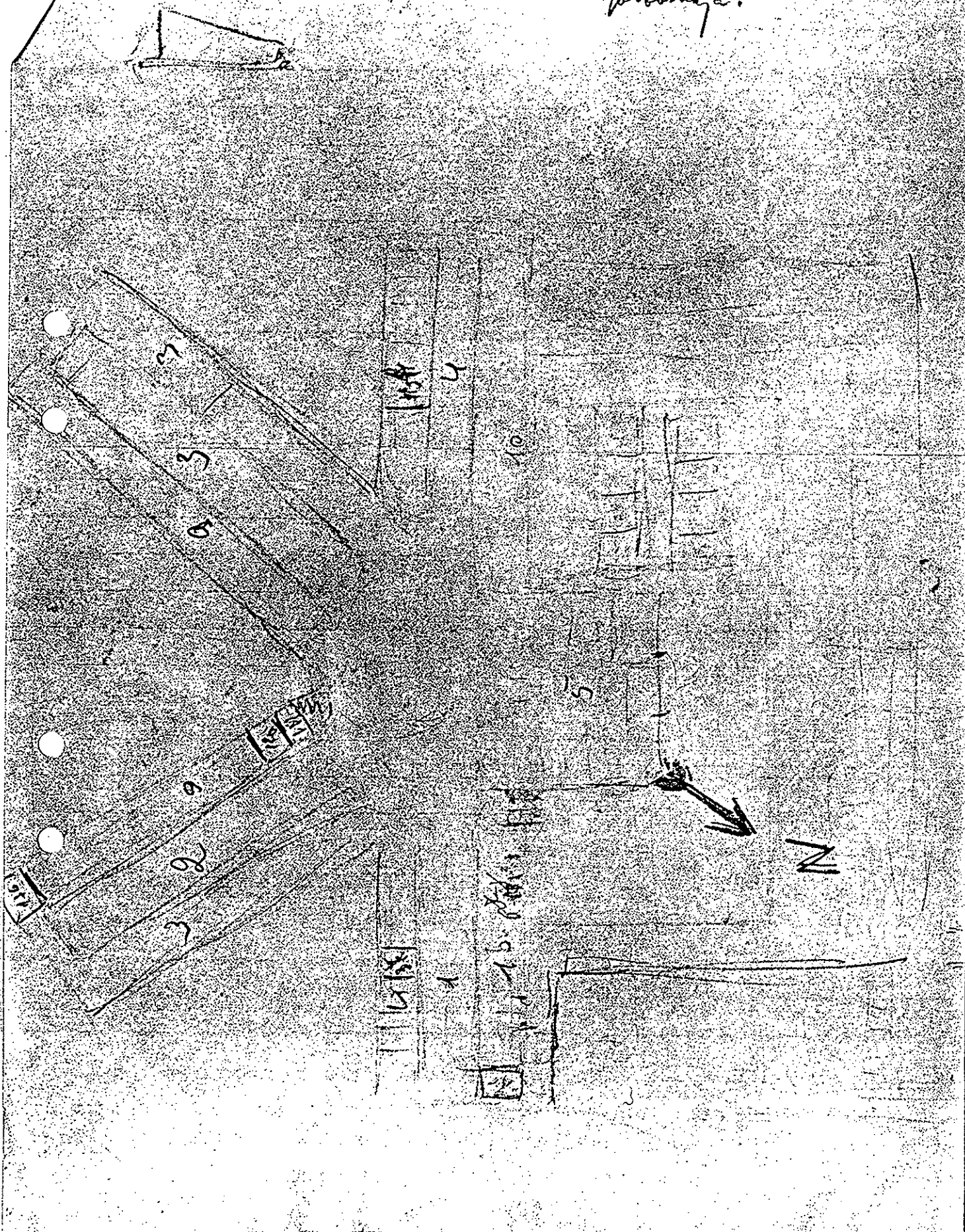
X Szerghéj, inserviente Legazione ungherese di Sofia. Di origine russa. Nel 1947 è stato condannato a morte. In seguito a domanda di grazia la pena capitale fu commutata in 15 anni di lavori forzati (credo sulla isola di Sachalin)

Per PROKES Stefan avvisare anche: Maria Faderni, Wien, Marianenweg 13, che ha un figlio da lui.

Vidimeras:

Anna Bonaguidi *Anna Maria Bonaguidi*
.....

Skiss ritad av herr Rönner Morschelt
 9.1.1852 för Lejonskolan.

Engfeldt/MS.

Stockholm den 18 januari 1952.

Personligt och strängt förtroligt. 1 bil.

ang. Sjöborgsutredningen.

Broder,

Genom de klipp, som pressebyrån erhållit i särskilt uppdrag att tillställa Dig, har jag velat bringa till Din kännedom vad som på senare tid skrivits i pressen i fallet Raoul Wallenberg. Särskilt har ju det italienska spåret, som Philipp olyckligtvis publicerade i Veckojournalen i mitten av december, väckt uppmärksamhet.

Emellertid har därefter ytterligare uppgifter om Wallenbergs fångenskap i Ryssland ingått. De äro av sådan natur att anledning finnes taga dem på allvar. Sålunda ha Danielsson och Rudolph Philipp nyligen haft ett samtal med en från Moskva-fängelset Lefortovskaja för mer än ett år sedan återkommen person, vilken under en viss tid till cellkamrat haft en yngre, Doktor (Fil?) Zoltan Rivo, eventuellt de Rivo, vilken senare haft en indirekt kontakt med Raoul Wallenberg i Lefortovskaja-fängelset. Hur härmed förhåller sig framgår närmare av närlutna utdrag av Danielssons rapport. Av sekretessskäl har Danielssons och Philipps sagesman icke nämnts vid namn utan kallats för "X".

Det gäller nu att konstatera, huruvida de tre i rapporten omnämnda tyskarna Laarmann, Weissberger och Dietl åter vänt och upprätta kontakt med dem för ett ingående samtal.

Dina ansträngningar torde väl i första hand böra inriktas på Dr Karl Weissberger, som synes ha frigivits. Jag vore tacksam att snarest möjligt få höra från Dig i denna angelägenhet.

Dahlman.

Envoyén Kumlin,

Bonn.

23.1.52.

Chiffer BUD.

ang. Sjöborgsutredningen.

P

2

Eu¹

Svenska Beskickningen

Bonn

Utredningen handbrev Dahlman-Kumlin 18 januari bör
bedrivas med största möjliga kraft och skyndsamhet
i synnerhet beträffande Weissberger.

Cabinet

Hr Engfeldt.

Bonn, p.t. Köln den 23 januari 1952.

Personligt och stringt förtroligt.

Stockholm den 26 januari 1952.
Överlämnas för kännedom till
Kommissarie Danielsson, Stock-
holm.

Enligt uppdrag:

(Stig Engfeldt.)
Förste Sekreterare.

Åberopande Ditt handbrev med P.M. den 18 innevarande månad
ber jag härmed för dagen få meddela, att vi dels av General-
staatsanwalt Meyer-Abich i Oldenburg direkt fått veta, att
dennes svåger Dr. Laarmann hittills icke återvänt från Ryss-
land, dels genom utrikesministeriets personalavdelning fått
bekräftat, att Laarmann på ett eller annat sätt varit knuten
till tyska beskickningen i Bukarest, dels från samma instans,
där man förfogar över utförliga listor över personalen vid
Bukarestbeskickningen fram till slutet av kriget, erfarit,
att Dr. Karl Weissberger är okänd för personalavdelningen.

/u/ Kumlin

Herr Utrikesrådet D a h l m a n,
S t o c k h o l m.

Engfeldt/MS.

Stockholm den 24 januari 1952.

Strämat förtroligt.

ang. Sjöborgsutredningen.

P

2

En^I

Broder,

Jag tackar för ditt handbrev den 17 dennes angående Danielssons rapport samt översättning rörande samtalet med de Mohr.

Anledningen till mina rader den 23 december var att vi bibragts upplysningen, att originalrapporten insänts med en kurir någon dag före Danielssons och Philipps avresa från Rom. Då så uppenbarligen icke var fallet, önskade vi här av säkerhetsskäl få klarhet i var originalutskriften befann sig. Då vi nu erhållit besked, att rapporten befinner sig hos Dig, är ju allt gott och väl. Jag tar samtidigt ad notam ditt meddelande, att den italienska översättningen endast föreligger i ett exemplar och att detta medfördes av Danielsson hit till Stockholm.

Dahlman.

Envoyén Friherre J. Beck-Friis,
Rom.

24/1
25.1.52.

ang. Sjöborgsutredningen.

CHIFFER BUD.

P

2

Eu^I

Svensk

Pretoria.

Brådskanie. För Gisle, personligen. Kontakta omedelbart konsulatsekreterare Karl ~~Weissenberger~~ ^{Weissenberger} vid tyska generalkonsulatet i Pretoria i följande strängt hemliga angelägenhet rörande Raoul Wallenberg.

En från Ryssland i slutet av 1950 återvänd person som för närvarande vistas i Västeuropa har för härifrån utsänd kriminalman berättat att han i september 1949 till cellkamrat i Lefortovskajafängelset i Moskva fick ungerske medborgaren fil. Dr. Zoltan Rivo möjligande Rivo som då var cirka 34 år. Rivo uppgav att han hade tjänstgjort vid universitetet i Bukarest och där omhändertagits av ryssarna samt förts till Moskva. Under samtalen med vår sagesman berättade Rivo att han genom knackningar från en granncell fått reda på att en svensk befann sig där. Rivo berättade om en hel mängd tidigare cellkamrater bland vilka en del tyskar befunnit sig. Det var dessa som uppehållit kontakt med granncellen där svensken var. En av tyskarna var Dr. Albert Laarmann född 189 sannolikt chef för informationstjänsten vid tyska beskickningen i Bukarest där han tillfångatogs av ryssarna 1944. En annan av tyskarna var en Dr. Karl Weissberger tysk diplomat som tidigare tjänstgjort vid det tyska generalkonsulatet i Pretoria. Han tillfångatogs i Bukarest tillsammans med tyske generalkonsuln där Gregori. Weissberger kvarhölls blott något mer än 2 år hos ryssarna. Före sin tjänstgöring i Bukarest hade han tjänstgjort i Odessa. Hans chef hade varit en greve Adelmann. En tredje tysk hette överste Dietl.

Vår sagesman säger att Dr. Rivo säkerligen ej var lämp-

för att taga emot signalerna från granncellen. Den som bäst lämpat sig därför borde ha varit Laarmann som också uppgivit sig vara radiotelegrafist. Vi ha genom beskickningen i Bonn erfarit att Rivos Weissberger samolikt är identisk med Weissenberger i Pretoria. Sistnämnde uppgives av Auswärtiges Amt mot slutet av kriget ha befunnit sig med greve Adelmann i Floesti, sedan kommit med denne till Kronstadt/^{i Siebenbürgen} varifrån Adelmann bortfördes österut och alltjämt är saknad medan Weissenberger fördes till det rumänska lägret Ghencea i närheten av Bukarest varifrån han efter cirka 2 år frigavs av rumänerna. Laarmann har ännu icke återkommit.

Ni torde lämpligen inleda samtalet med förklaring att anledningen till Edert kontakttagande är ^{att} ~~en viss~~ indirekt genom en Dr. Rivo underrättats om att Weissberger varit cellkamrat med honom i Moskva fängelset Lefortovskaja och därvid synes ha upprätthållit knackningsförbindelse med granncellen där en svensk skulle ha befunnit sig. Bekräftas dessa uppgifter fråga efter svenskens namn. Om de ej bekräftas försök klara ut hur Rivo kunnat inblanda Weissbergers namn i berättelsen. Därest Weissenberger känner Rivo personligen äro vi tacksamma erhålla en utförlig karakteristik av honom till ledning för bedömandet av de uppgifter han lämnat vår sagesman. Ytterst angeläget att snarast erhålla Edert svar.

Cabinet.

Dahlman/MS.

25/1 52

Chiffer.

P 2

Eu^I

Svensk

Pretoria

Chiffertelegram 358 löses först efter Gisles
återkomst till Pretoria

Cabinet

Hr Engfeldt.

UNCL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Telefonmeddelande till utrikesrådet
Dahlman från legationsrådet Damgren, Bonn,
den 25 januari 1952, i anslutning till
handbrev den 23 januari 1952 från Kumlin.

Stockholm den 26 januari 1952.
Överlämnas för kännedom till
Kommissarie Danielsson, Stockholm.
Enligt uppdrag:

26.1.52. 55.

P.M.

(Stig Engfeldt.)
Förste Sekreterare.

Karl Weissenberger för närvarande konsulatsekreterare
vid tyska generalkonsulatet Pretoria synes icke vid
ifrågavarande tidpunkt ha tjänstgjort i Bukarest men be-
fann sig mot slutet av kriget med greve Adelmann i
Polesti. Kom sedan med Adelmann till Kronstadt, varifrån
A. bortfördes österut och alltjämt är saknad, medan W.
fördes till det rumänska lägret Ghencea i närheten Buka-
rest, varifrån han efter c:a 2 år frigavs av rumänerna.

P 2 En I

Telegram i blankett chiffer från

Pretoria

Avsant den 28/ 1 19 52 kl. 18.30

Ankom den 29/ 1 19 52 kl. 08.00

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är ex.no. 3

aa
Handlaren
en kommer
3.2

A.2.

1. Edert chiffer 2.

Passbyråchefen vid tyska beskickningen

här, Karl Weissenberger, som jag icke tidigare träffat, berättade idag följande:

Han hade tillfångatagits av ryssarna i Bukarest 1944 tillsammans med Laarman, Gregori och Dietl med flera. Han skildes emellertid redan i Bukarest från detta sällskap, som, enligt vad han sedan hört, fördes till Moskva. Själv hade han aldrig varit i Moskva. Han sade sig icke minnas någon Rivo eller de Rivo. Det vore möjligt, att annan person i Moskva-fängelset hade använt Weissenbergers namn. Han tillade, att enligt vad han visste, hade några italienska diplomater, som tillhört det till Moskva förda sällskapet, nyligen återkommit till Rom. Dessa kunde kanske lämna upplysningar om förhållandena i Moskva-fängelset. Nä: jag mot slutet av samtalet nämnde Raoul Wallenbergs namn, sade han sig icke minnas ha hört detta tidigare

Gisle

Coll: *f*

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Bonn, p.t. Köln den 28 januari 1952^a

Personligt och strängt förroligt.

*Den utskickat k-afp. 28
Pöytä 20/1 ss*

Broder,

Aug. Weiser

./.

I anslutning till mitt handbrev den 23 januari ber jag härmed få närsluta två PM av Damgren, innehållande dels texten till det telefonmeddelande, som Du mottog i fredags, dels några kompletteringar till detta meddelande.

Jag ber att få tillägga, att vi beträffande Överste Dietl igångsatt efterforskningar genom en instans i München; det kan emellertid dröja något, innan besked därifrån är att förvänta.

u. Kumlin.

Herr Utrikesrådet D a h l m a n,
S t o c k h o l m.

PM nr 1

(intelefonerad till utrikesrådet Dahlman den 25 januari 1952 kl. 12.20):

Karl Weissenberger (ej Weissberger), för närvarande konsultssekreterare vid tyska generalkonsulatet i Pretoria, synes icke vid ifrågavarande tidpunkt ha tjänstgjort vid tyska legationen i Bukarest men befann sig mot slutet av kriget med greve Adelmanm i Floesti, kom sedan med Adelmanm till Kronstadt (i Siebenbürgen), varifrån Adelmanm bortfördes österut och alltjämt är saknad, medan Weissenberger fördes till det rumänska lägret Ghencea (i närheten av Bukarest), varifrån han efter cirka två år frigavs av rumänerna.

Bonn, p.t. Köln den 25 januari 1952.

u. Damgren.

PM nr 2

I anslutning till dagens PM nr 1, vars text i dag på middagen inte telefonerades av mig från beskickningskansliet i Bonn direkt till utrikesrådet Dahlman får jag härmed tillägga följande:

1. På Auswärtiges Amts personalavdelning i Bonn fick jag sedermera bekräftat, att Karl Weissenberger (ej "dr" och ej "Weissberger") sedan omkring ett halvår tillbaka tjänstgör som konsultssekreterare vid generalkonsulatet i Pretoria, där han emellertid tidigare aldrig tjänstgjort (vederbörande tjänsteman uppläste för mig de orter, där Weissenberger tidigare tjänstgjort).

2. Den greve Adelman, som omnämndes i kriminalkommissarie Danielssons PM den 16 januari 1952 och i min PM nr 1, skall enligt Auswärtiges Amts informationer år 1950 ha befunnit sig i fångläger (eller möjligen i fängelse) i Lublino i Ryssland.

3. De i PM nr 1 lämnade uppgifterna om Weissenberger lämnades mig av en förutvarande legationssekreterare vid tyska beskickningen i Bukarest, som i min närvaro per telefon erhöll dem från en tjänsteman i Auswärtiges Amt, vilken själv befunnit sig tillsammans med Weissenberger i det rumänska lägret Ghencea och samtidigt med honom frigivits därifrån. x)

Bonn, p.t. Köln den 25 januari 1952.

u. Damgren.

x) P.S. den 26.1.52: Jag har i dag fått uppgifterna bekräftade av ifrågavarande tjänsteman själv.

Roucler

Översättning 1/2 52 av Danielson
som läst och översatt
minnen o. som han översatt.

as/
s.e.
NM

Översättning från italienska till svenska av ett brev,
som skrivits av italienska medborgaren Giovanni Ronchi.

Jag undertecknad Giovanni Ronchi, född Francesco i
Solofra (Avellino), anställd vid utrikesdepartementet, för-
klarar som följer:

I september 1944 då jag befann mig i Bulgarien och
tjänstgjorde vid italienska legationens kansli, invaderade
och ockuperade ryska trupper detta land. I september samma
år försökte jag tillsammans med andra medlemmar av legatio-
nen och tillsammans med några personer från den tyska lega-
tionen att begiva mig till Turkiet men jag överraskades och
arresterades tillsammans med alla mina reskamrater på stati-
onen i Rakovsky av en sovjetrysk militäravdelning. Vi blevo
transporterade per flygplan till Dobrice och alltjämt per
flygplan till Moskva, där vi blevo inspärrade i Lefortov-
skajafängelset. Jag blev insatt i cell nr: 152 tillsammans
med två andra kamrater. I denna cell kvarhölls jag ända
till den 5 april 1948. Denna dag överfördes jag till cell
nr: 144, där jag kvarstannade till slutet av juli 1949.
I april 1950 överfördes jag till Butyrkafängelset, där jag
kvarstannade till dess jag befriades den 6 september 1950.
Vi blevo för första gången efter 72 månaders enskilt fängel-
se transporterade per järnväg till Wien, där vi internerades
i ett koncentrationsläger i Wiener - Neustadt där vi hölls
internerade till den 6 oktober 1950. På dagen för vår fri-
givning överlämnades vi till italienska legationen i Wien.

Under tiden jag var inspärrad i cell nr: 152 i Lefortov-
skajafängelset uteslutande tillsammans med herr Claudio de

Mohr, italienare, anställd vid italienska legationens pressavdelning i Sofia, och dr. Karl Supprian, generalsekreterare vid tyska kulturinstitutet i Bukarest, erhöles kontakt genom vanliga knackningar i väggarna med grannarna i cell nr 151, i vilken den 20 april 1945 inspärrades två nya fångar och just herr Roedel, legationsråd vid tyska legationen i Bukarest, och herr Raoul Wallenberg. Detta erfor jag från mina cellkamrater. Herr Wallenberg meddelade i det följande att han var svensk diplomat, som skickats med ett uppdrag till Budapest av sin regering för att sysselsätta sig med frågor angående judarna gentemot regeringarna i Budapest och Berlin. Jag erfor även att han hade blivit arresterad i Budapest av sovjetiska trupper. Jag kommer icke ihåg datot för Wallenbergs arrestering, men jag kan försäkra att arresteringen måste ägt rum under januari månad 1945. Wallenberg hade sedan överförts till Moskva och inspärrades den 20 april i cell 151. Jag känner icke till var han tidigare varit inspärrad. Jag kan inte säga annat utöver vad ovan anförts än att han var vid god hälsa.

Jag skulle kunna bekräfta att beträffande herr Raoul Wallenbergs identitet icke finnes någon som helst tvivel.

In fede.

Ronchi Giovanni.

Alger den 17 december 1951.

*Översättningens riktighet i Lok
bestyrkes:*

*Stockholm 5-6/2 1952
G. H. Larsson*

Kalender D. 1952

13 2 52

P.M.

S.E.

I italienske medborgaren Romeo Moschettis berättelse omnämnes tyske medborgaren, Dr. Karl Weissberger, vilken skulle ha kvarhållits hos ryssarna blott något mer än två år. Vid kontro har det visat sig, att Weissberger icke suttit anhållen i Lefortovskajafängelset, vilket man skulle vara benägen att tro, enär Moschettis uppgift om Weissbergers fångenskap skulle vara grundad på en uppgift från Moschettis cellkamrat, Dr. Rivo. Det är dock att märka, att Moschetti såsom framgår av hans berättelse, var mycket litet benägen att lämna uppgifter om de på hans lista förekommande tyska namnen - se berättelsen - och jag fick därför nöja mig med att "snappa upp" de namn, som jag kunde få. Moschetti nämnde Weissbergers namn i samband med de andra tyskarna, vilka suttit i samma cell som Dr. Rivo, och därför måste man utgå ifrån, att Moschetti fått uppgiften om Weissberger just genom Dr. Rivo. Dock utsade Moschetti aldrig, att de båda herrarna suttit i samma cell i Lefortovskajafängelset, och förhållandet torde väl vara så, att Dr. Rivo på ett eller annat sätt - t.ex. genom Laarmann - fått reda på Weissbergers namn och nämnt det för Moschetti, som då i likhet med undertecknad utgått ifrån, att Dr. Rivo suttit i samma cell som Weissberger. Hur Moschetti fått uppgiften om att Weissberger varit eller var anställd i Pretoria kan jag icke yttra mig om, men det framgick, att Moschetti varit i förbindelse med familjemedlemmar till en del av de på hans lista nämnda personerna, och det må vara möjligt, att han blandat ihop uppgifter från dessa familjemedlemmar med dem, som han fått från Dr. Rivo. Att uppgiften om att Weissberger icke befunnit sig i Lefortovskajafängelset skulle kunna tagas som ett tecken på Moschettis otillförlitlighet, vill jag på det bestämdaste avvisa, ty Moschetti skulle säkerligen kunna lämna en fullt tillfredsställande förklaring om man kunde trycka närmare på den uppgiften, vilket jag ingalunda gjort, dels emedan Moschetti var obenägen att närmare gå in på denna sak och dels emedan en onödig irritation uppstod på grund av att herr Philipp gjorde sitt bästa för att reta Moschetti, därför att denne icke tog kontakt med oss under den påföljande dagen efter vårt första samtal, varför jag fick vara tacksam över att få något så när uttömmande svar på de vitala frågorna.

Stockholm den 12 februari 1952.

(Otto Danielsson)
Kriminalkommissarie.

Hr Engfeldt.

Bonn, p.t. Köln den 23 februari 1952.

Personligt och strängt förtroligt.

Daniel-färs kopia

Broder,

I anslutning till Kumlins handbrev den 23 januari ber jag härmed få meddela, att från vederbörande instans i München numera inkommit följande besked rörande Överste Dietl:

"Von Albert Dietl, Oberst a.D., wissen wir nichts weiter, als dass er aus dem Lager 2027/I 1946 in die Ljubljanka zur Vernehmung gebracht worden ist. Er ist in späteren Heimkehrerberichten nie mehr genannt worden. Steht auf der Rückforderungsliste gegenüber Russland. Seine Ehefrau wohnt in Göttingen, Untere Karspüle 13."

För ordningens skull ber jag att få tillägga, ehuru detta väl icke är någon nyhet för våra svenska efterforskare, att - enligt vad den myndighet i Bonn, som förmedlat förfrågan till München, från annan källa säger sig ha erfarit - två sedermera utväxlade italienska diplomater i slutet av 1950 sett Överste Dietl i Ljubljanka-fängelset samt att en av dessa italienare numera tjänstgör vid italienska generalkonsulatet i Hamburg.

/u/ Damgren

Lipson

Verr Utrikesrådet D a h l m a n,
s t o c k h o l m.

Stockholm den 4 mars 1952.

Personligt och strikt förtäppligt.

Sjöborgsutredningen

2 2

1 bil.

Hänlig.
Sthlm. den 4.3.52.
Överl. till Komm. Danielsson,
Sthlm., f.k.

E.u.
S. Engfeldt
1:e sekr.

P

2

Eu^I

Broder,

1. Vid Danielssons och Philipps samtal i Rom med den italienske sagesmannen i Wallenberg-affären framkom bl.a., såsom Du möjligen har Dig bekant, namnen på vissa tyskar, som påståtts dels ha suttit i samma cell som Raoul Wallenberg i Lefortovskaja-fängelset i Moskva, dels i en cell bredvid Wallenbergs. Tyckarna äro en herr Roedel, "råd vid tyska legationen i Bukarest", och Dr. Karl Supprian, "generalsekreterare vid tyska kulturinstitutet i Bukarest". Dessa båda skulle ha varit Wallenbergs cellkamrater. Vidare har nämnts tycken Bergemann (ca 65 år gammal 1940), "anställd vid tyska ambassaden i Bukarest, där han sysslat med passärenden". Denne skulle ha varit granne till Wallenberg i fjärde våningen i Lefortovskaja-fängelset.

Enligt vad Danielsson under sin senaste resa i Tyskland erfarit, skall ingen av de tre tyckarna ännu ha återvänt från Ryssland. Jag vill emellertid med dessa rader be Dig, att främdeles upprätthålla en regelbunden kontakt med vederbörande tyska efterforskningsorgan, så att beaktad omedelbart erhålles, om någon av dem återvänder. Skulle så vara fallet, bör Du eller någon av Dina närmaste medarbetare omedelbart uppsöka vederbörande och fråga, om de under sin vistelse i Ryssland hört talas om någon "evenek" i ryskt fängelse samt i jakande fall be vederbörande i detalj berätta häron; tids- och platsangivelser äro av största vikt i sammanhanget liksom namn på medfångar, som kunna

+ Korrigera med
hela H/3. Supprian
var ej cellkamrat -
- Han var
tillfälligt.

Envoyén K u m l i n ,
B o n n .

bekräfta de lämnade uppgifterna. Jag vill särskilt understryka vikten av att föra ett dylikt samtal på sådant sätt, att vederbörande får tillfälle att själv nämna namnet Wallenberg. Berättelsens spontanitet får anses avgörande för dess bevisvärde.

2. Vi kunna ju icke förbise möjligheten, att även andra tyska diplomater eller personer, som suttit i Moskva-fängelserna, kunna ha uppgifter att lämna om någon "svensk". Därför bör upprätthållandet av regelbunden kontakt med vederbörande tyska efterforskningsorgan gälla även sådana personer, ehuru man i dessa fall får i första hand överlåta åt tyskarna själva att fråga vederbörande om de hört talas om någon "svensk" i tysk fångenskap.

3. Såsom framgår av närlutna avskrift av Hans Beck-Frills' handbrev till mig den 1 februari följte bilaga här en nyligen från Ryssland återvänd dansk krigsfånge vid namn Deutschbein under sin vistelse i Ryssland talat bl.a. med en förutvarande Sverstelöjtnant Dietrich, som i ^{närheten av} Krasnogorskilägrät i Moskva skulle ha varit tillsammans med höga ämbetsmän och diplomater, varibland en svensk diplomat skulle ha befunnit sig. Dietrich, som väl sannolikt är tysk medborgare, lär som Du ser ha dömts till 25 års straffarbete och torde följaktligen alltså finnas kvar i Ryssland. Jag får emellertid be Dig att även i detta fall konstatera, hur därmed förhåller sig och bevaka detta ärende på samma sätt och vidtaga samma åtgärder som nämnts ovan under punkt 1.

u/ Sven Dahlgren

Stockholm den 11 mars 1952.

Personligt och strängt konfidentiellt

P 2

Sjöborgsutredningen

Hemlig.
Sthlm. den 11 mars 1952.
Överl. till Komm. Danielsson
Sthlm., f.k.

E.u.
Stig Engfeldt
l:e sekr.

P

2

Eu^I

Broder,

I mitt handbrev den 4 mars omnämnas två tyskar, en herr Roedel och en Dr. Karl Supprian, vilka skulle ha varit Wallenbergs cellkamrater. Uppgiften är icke helt korrekt, enär detta skall ha gällt endast Roedel, medan Supprian uppgivits ha varit cellgranne till Wallenberg, med vilken han upprätthållit förbindelse genom knackningar i väggen.

u/ Sven Dahlman

envoyén Kumlin,
o n n .

KUNGL.
ENSKA BESKICKNINGEN

Bonn, p.t. Köln den 18 mars 1952.

Strängt förtroligt.

Dan. skickat

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 4 mars 1952 rörande efterforskning av vissa tyskar, som uppgivas ha suttit i samma cell som Wallenberg i Lefortovskafängelset m.m. ber jag få meddela, att Rydbeck under hand tagit kontakt med Legationsrat von Trütschler i Auswärtiges Amt, vilken är den person, som i Bonn leder handläggningen av alla frågor rörande fångar i Ryssland och som kan sägas realiter hava överinseendet över den av Föbundsregeringen till stor del finansierade men i Röda korsets regi drivna Suchdienst. Vi hänvisades till vederbörande av den i ett annat handbrev från Dig av samma dag nämnde greve von Watzdorf, vilken just lämnat Auswärtiges Amt.

Herr von Trütschler lovade att varsko oss, så snart någon av de i Ditt brev omnämnda personerna eller någon annan återvände från Ryssland, som kunde tänkas sitta inne med någon för oss värdefull ledtråd. Han förklarade emellertid, att sedan mera än ett år ingen tysk mera återvänt och bad oss icke hysa några större förhoppningar om att vare sig någon av de namngivna personerna eller någon annan skulle komma att återbördas till Tyskland inom överskådlig tid.

Vad Krasnogorsklägre beträffar så uttalade herr von

Herr Utrikesrådet D a h l m a n,
S t o c k h o l m.

Trütschler starka tvivel på att några personer från Rumänien och Ungern skulle sitta där. Dessa hade, såvitt man visste, alla förts till Lefortovskafängelset. I Krasnogorsklägrei sätte av tyskar endast de som tillfångatogs i Mandchuriet och Nordkina. Överhuvud vore alla uppgifter från Krasnogorsk mycket osäkra.

u. Kumlin.

KUNGL.
AA BESKICKNINGEN

Bonn, p.t. Köln den 2 maj 1952.

Strängt förtroligt. 1 bil.

rem. 5.5.52. till Danielsson
Sthlm.

Broder,

I anslutning till mitt handbrev den 13 mars rörande
Rydbecks samtal med herr von Trützschler i Auswärtiges
Amt ber jag härmed i avskrift få överlämna en av herr
von Trützschler under återopande av nämnda samtal
till Rydbeck ställd skrivelse.

./.

u. Kumlin.

Herr Utrikesrådet D a h l m a n,
S t o c k h o l m.

Avskrift.

Bl. Handwritten: *Kunze*
Sahlman 2.5.52

Auswärtiges Amt
514-06 II 5485/52

Bonn, den 28. April 1952.

Herrn Legationssekretär Olof Rydbeck,
Ulmenvägen 152,
Köln - Marienburg.

Sehr geehrter Herr Rydbeck:

Ich darf mich auf unsere Besprechung über den Verbleib des Herrn Wallenberg beziehen. Nach Durchsicht der hier vorliegenden Unterlagen konnte ich feststellen, dass italienische Diplomaten, die im Herbst 1950 aus sowjetischer Gefangenschaft zurückkehrt sind, berichtet haben, dass sich ein Herr Wallestein bis zum 30. Juli 1948 zusammen mit dem deutschen Staatsangehörigen Karl Supprian im Lefortovskaja-Gefängnis in Moskau in der Zelle 144 befunden hat. Von den italienischen Diplomaten wird Herr Wallestein als Mitglied der deutschen Gesandtschaft in Rumänien bezeichnet. In den Personalunterlagen über die ehemaligen deutschen Vertretungen im Ausland ist Herr Wallestein nicht aufgeführt. Es ist somit kaum wahrscheinlich, dass es sich um einen deutschen Diplomaten handeln kann. Es wäre daher nicht ausgeschlossen, dass die italienischen Diplomaten den Namen Wallenberg versehentlich mit Wallestein angegeben haben. Solche ungenauen Namensangaben finden sich verschiedentlich in den uns zur Verfügung gestellten Mitteilungen.

Ich werde meine Nachforschungen fortsetzen und darf mir zu gegebener Zeit erlauben, Sie über das Ergebnis zu unterrichten.

Mit verbindlichsten Empfehlungen

Ihr sehr ergebener

/u/ Trützschler

Engfeldt/Rtz

Stockholm den 5 maj 1952.
 Personligt och strängt förtroligt
 Sjöborgsutredningen P 2

Hemlig.

Sthlm. den 5 maj 1952.

Överl. till Komm. Danielsson

Sthlm., f.k.

S. Engfeldt

tj.f. byråchef

Broder.

Hed anledning av herr von Trützschlers skrivelse till Rydbeck - bifogad Ditt handbrev till mig den 2 dennes - angående en herr "Wallenstein" får jag meddela följande.

Vid det ingående samtal, som Danielsson hade i Rom med den från Ryssland återvändande diplomaten de Mohr, framkom följande. Mohr sattes vid ankomsten till Moskva i september 1944 in i cell 152 i Lefortovskaja-fängelset. Genom knackningar i väggen konstaterade Mohr och hans medfångar i cellen, att i cell 151 befunno sig den av Trützschler omnämnde Supprian och "handelsagenten vid tyska ambassaden" (möjligen Bukarest) Wallenstein. Den 18 april 1945 överfördes Supprian från cell 151 till Mohrs cell, 152. Wallenstein i sin tur överfördes från cell 151 till 150. På så sätt kom cell 151 att under några dagar stå tom. Omkring den 21 april 1945, enligt Mohr, (angivna data böra tagas med reservation) hörde han och hans cellkamrater att nya fångar infördes i cell 151. Dessa voro svenske medborgaren Wallenberg och "legationsrådet vid tyska legationen i Bukarest Roedel". Supprian i Mohrs cell och Roedel i Wallenbergs cell råkade känna varandra och kommunicerade med knackningar i väggen. Det var på detta sätt Mohr av Supprian fick reda på att Wallenberg var en svensk diplomat. Cellnumret 144 som förekommer i Trützschlers brev återfinnes även i Mohrs berättelser. Mohr synes tillsammans med

Kumlin,

p.t. K6ln.

Supprian den 5 april 1948 ha överförts från cell 152 till cell 144, där de kvarblevo till den 29 juli 1949. Trützschlers uppgift om Wallesteins vistelse i cell 144 tillsammans med Supprian stämmer sålunda icke alls med Mohrs.

Jag skulle vilja ifrågasätta, huruvida icke Rydbeck muntligen borde meddela Trützschler de ovan refererade uppgifterna. Ehuru någon sammanblandning av "Wallestein" och Wallenberg icke synes föreligga, finnes ju ändå skäl att gå vidare med saken. Det vore ju värdefullt, om man faktiskt kunde konstatera att en herr "Wallestein" (Wallenstein, Wallenstein etc.?) omhändertagits av ryssarna. Uppgiften att han skulle ha tillhört en tysk ambassad kan vara ett minnesfel av Mohr. Tänkbart är väl också, att mannen varit tysk affärsman på officiellt uppdrag.

u/ Sven Dahlman

Vatikan. ref 16/5

Kopie

*Yuh. 17/5
p. d. d. d.*

Avskrift.

Aus "Echo d. Woche" No. 10 v. 22.3.52.

Raoul WALLENBERG

*aa
EE*

Von dem lang vermissten schwedischen Diplomaten Raoul Wallenberg, der 1945 von den Sowjets bei ihrem Einmarsch in Budapest verhaftet wurde und seitdem verschwunden ist, liegt eine indirekte Nachricht vor. In den letzten Monaten des Terrors hatte Wallenberg Tausende von Juden durch Ausstellung falscher schwedischer Schutzpässe vor dem Zugriff durch Gestapo und ungarische Faschisten bewahrt. Als die Rote Armee Ungarns Hauptstadt eroberte, war er, der Nichtjude, bei seinen Schützlingen im Ghetto von Budapest geblieben. Auf seinen Protest gegen das Verhalten der "Befreier", die neue Greuel an den Wehrlosen verübten, wurde er sofort vom Sowjetkommandanten, General TSCHERNYSCHEW, festgenommen. Verschollen, totgesagt, aufgegeben von seiner eigenen Regierung, die statt eines eindeutigen Auslieferungsbegehrens nur lahme Anfragen nach Moskau richtete - das war das Schicksal eines Mannes, der wie einst Elsa Brandström dem grossen humanitären Ruf Schwedens Ehre gemacht hatte. Nun liegt das Protokoll des Italieners Claudio de MOHR vor, eines jungen Diplomaten, der von den Sowjets ebenfalls verhaftet wurde und, nach sechsjähriger russischer Gefangenschaft, in der Presseabteilung des italienischen Aussenministeriums beschäftigt ist. MOHR gibt an, drei Jahre lang - vom April 45 bis Anfang 1948 - im Moskauer NKWD-Gefängnis Gesprächspartner Raoul Wallenbergs gewesen zu sein. Beide waren Zellennachbarn und verständigten sich durch Klopfzeichen. In Schweden besteht nicht der geringste Zweifel an seinen Aussagen.

Vidimeras:

Claudio de Mohr
.....
Amia Magrius
.....

100
Avskrift av handbrev från legationsrådet
Bergenstråhle, Rom, till sekreterare Eng-
feldt, dagtecknat den 31 januari 1953.

I anslutning till mina samtal i Stockholm med Danielsson och Dig angående en bok av Franco Trandafilo om de italienska diplomaternas upplevelser i rysk fångenskap m.m., kan jag nu meddela, att, efter vad beskickningen inhämtat, Trandafilo aldrig skrivit en bok i frågan men väl en artikelserie i veckotidningen "Il Tempo Illustrato" (Milano). Den första artikeln hade publicerats i november 1950. I artikelserien hade W. icke omnämnts.

Vi ha vidare erfarit, att en tidigare italiensk diplomat, minister Odenigo, inom en nära framtid kommer att publicera en bok om de av ryssarna tillfångatagna italienska diplomaternas upplevelser under fångenskapen.

Den i W-frågan omtalade dr de Mohr, som alltjämt tjänstgör vid utrikesministeriet här, har meddelat att några av honom författade artiklar avseende hans samröre med w. under fångenskapen snart komma att införas i Dagens Nyheter.

Avskrift av förtroligt handbrev från
envoyén Allard, Prag till kabinetts-
sekreterare Lundberg, dagtecknat den
11 februari 1953.

Jag har med stort intresse tagit del av
italienaren De Mohrs artiklar i Dagens Nyheter
om Wallenberg. Det kanske kan ha sitt intresse
för Dig att veta, att jag personligen mycket väl
känner en av de tyska diplomater, som enligt
De Mohr suttit i en av cellerna bredvid hans egen.
Jag åsyftar det tyska legationsrådet i Sofia, Mohr-
man. Min fru säger även, att hon vid något till-
fälle under vår vistelse på Balkan sammanträffat
med den tyske legationssekreteraren i Bukarest,
Rödel, vilken uppgives ha suttit i samma cell
som Wallenberg. Dessa båda tyska diplomater äro
sålunda fullt autentiska.

Utdrag av bil. t. Hemburg 21.7.54.
(samtal med Bergemann)

- - - - - (LeFortovskaja)

Am 15.3. ging Bentivegni weg und am 17.3.1949 kam
Oberst im Generalstab Axel Schildknecht zu. Spät im August
1949 kam der Italiener Claudio de Mohr, zuletzt Presseatta-
ché in der italienischen Gesandtschaft in Sofia. Dieser
wurde am 2.9.1950 aus dem Gefängnis herausgenommen und soll
nach Hause gekommen sein. - - - -

Utdrag av bil. t. hbr fr. Hamburg 27.7.54.
(samtal med Bergemann)

Zoltan Rivo och de Mohr hade aldrig i sina samtal om-
nämnt Wallenberg.

Bergemann hade samtalat med de Mohr på franska, med
Rivo på tyska. De Mohr skulle tidigare ha tjänstgjort i
Belgien.

7 okt. 1955

Utdrag av bil. t. Bonn 17/10-55.
(samtal med Supprian)

Tillfrågad vilka fångar som suttit tillsammans med Supprian i hans cell, svarade Supprian utan någon som helst tvekan "de två italienska diplomaterna De Mohr och Ronchi". Supprian meddelade, att även dessa kände till Wallenbergs existens i Lefortovskaja.

Utdrag av bil. till Bonn 21.10.55.
(samtal med Wallenstein)

Då Wallenstein intogs i Lefortovskaja var "belägg-
ningen" i cellerna följande:

cell 130	Mohrmann och Pörtzgen
cell 131	2 italienare (genom frågor fick jag fram Ronchi men icke De Mohr),
cell 132	som tidigare nämnts Wallenstein och Supprian,
cell 133	Rantzau och Rensinghoff,
cell 134	Hinkeldey, general Piskunbrock och en Sonderführer, vars namn Wallenstein glömt.

Vid slutet av 1945 eller eventuellt i början av 1946 hade cell-fördelningen stabiliserats och därefter försiggick inga större förändringar förrän hösten 1947. Den situation som rådde i den aktuella flygeln i Lefortovskaja härfter utvisar den bifogade skissen. Wallenstein meddelade att Supprian utflyttade från cell 132 och att Wallenstein därefter delat cellen med Rantzau och Rensinghoff. I cell 133 (enligt Wallensteins numrering) satt Hinkeldey och Laaman. I cell 131 satt ryssar. Wallenstein hade inga förbindelser med cellerna i 1. Stock. Vad Wallenberg beträffar, meddelade Wallenstein, att denne satt i cellen snett ovan till vänster i 3. Stock. Wallenstein hade icke haft förbindelse med cellen direkt över sin egen cell och icke heller med cellen snett ovan till höger.

P.M.
angående samtal med f.d. generalen Bruno Streckenbach, Willistrasse 20, Hamburg 39,
torsdagen den 24 november 1955.

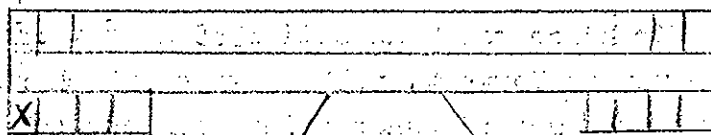
Beträffande vad Streckenbach under sin fångenskap i Ryssland erfarit rörande svenska medborgare uppgav han följande.

Angående uppgifter om två svenska Röda Kors-representanter.

Streckenbach tillfångatogs i Kurland och fördes till Moskva. Efter att först ha suttit tre - fyra dagar i Lubianka kom Streckenbach den 28 maj 1945 till Butirka. Där satt han tillsammans med amiral Bredow, vilken berättade att två svenska Röda Kors-representanter tillfångatogs och av ryssarna förts till Stettin, där de tillsammans med Bredow hållits fängna i en villa.

Knäckningarna angående Wallenberg i Lefortowskaja.

Från Butirka fördes Streckenbach till Lefortowskaja, där han under tiden april - maj 1946 satt cirka fyra veckor. Han satt där ensam i en hörncell i 2. Stock, se skiss.

Vid denna tid upprätthölls mycket livliga knackförbindelser i denna del av fängelset. Genom knackningarna fick Streckenbach veta, att i den intilliggande cellen satt två italienare vid namn Moschetti och Trandafilo samt tyske generalkonsuln von Gregory. Streckenbach hade haft knackningsförbindelser med granncellen. Bl.a. hade därvid meddelanden om en svensk diplomat vid namn Wallenberg nått Streckenbach knackningsvägen. Beträffande de meddelanden, som berört Wallenberg, förklarade Streckenbach, att de i likhet med vad alltid var fallet, gällt orsaken till fångenskapen, förhör o.d. Några närmare detaljer kunde Streckenbach ej erinra sig.

Bland övriga, som vid denna tidsperiod suttit i samma del av fängelset, kunde Streckenbach nämna en major Doering och en italiensk Odenigo från italienska beskickningen i Bukarest.

Uppgifter angående Wallenberg erhållna av Graf Adelman.

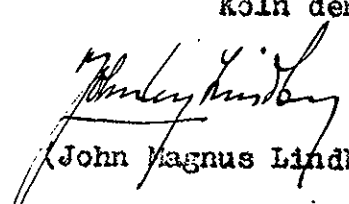
Efter att omväxlande ha suttit i Lefortovskaja och Butirka, fick Streckenbach i Butirka den 1/11 1948 som cellkamrater Graf Adelman och förre sändebudet i Montevideo, Otto Langmann (död 15/6 1954). Någon av dessa, troligen Adelman, berättade om Wallenberg. Vad Adelman berättat, kunde Streckenbach ej erinra sig utan hänvisade till Adelman.

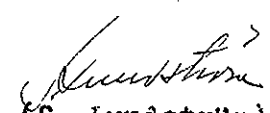
Under tiden mellan vistelsen i hörncellen i 2. Stock och november 1948 hade Streckenbach ej hört något beträffande Wallenberg.

Vorwerks uppgifter angående Wallenberg.

Efter erhållen dom i Lubianka fördes Streckenbach till Wladimir. Där hörde han i augusti 1955 åter talas om Wallenberg. Sagesmannen var dr Vorwerk, vilken Streckenbach hänvisade till, eftersom Streckenbach ej kunde erinra sig vad som vid detta tillfälle berättats om Wallenberg.

Köln den 3 december 1955.

(John Magnus Lindberg)

(S. Lundström)

Avskrift av chiffer från UD till
beskickningen i Rom, daterat den 3 januari 1956.

Nr. 1

Brådskande för König från kabinettssekreteraren.
Synnerligen angeläget Claudio de Mohr italienska
UD:s pressbyrå snarast förmås avresa vår beskick
ning Köln för viktigt samtal med Danielson och
nya vittnen. Beskickningen bemyndigas förskotte
ra resekostnader och traktamente fem dagar.
Benäget telegrafera om och när de Mohr tidigast
kan inträffa Köln och avvakta därefter besked
från mig när sammanträffandet skall ske.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUE.)

42
P 2 2 I

Från Rom

Avsänt den 5 /1 1955 kl.1405

Inkom den 5 /1 1955 kl.1450

Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr 2

2.

Edert chiffer 1.

Brådskanie för Kabinettssekreteraren.

De Mohr tjänstgör numera ambassaden Madrid.

Bör frågan om restillstånd upptagas med
UD här?

König.

KOPIA KOPIA

Coll.:

Avskrift av strängt förtroligt handbrev från
chargé d'affaires König, Rom, till kabinetts-
sekreterare Lundberg, dagtecknat den 5 januari 1956.

av

Tyvärr fördröjdes mitt svar angående de Mohr en dag, enär utrikesministeriet först uppgav, att denne, som tjänstgör som pressattaché vid ambassaden i Madrid sedan ett och ett halvt år, befann sig i Italien på semester. Sedan ministeriet använt ett dygn på att försöka lokalisera honom, upptäcktes att han rest åter till Madrid.

Sjöborgsärendet.

7 januari 56

/. BUD

Svensk Madrid.

För Winther från kabinettsssekreteraren.

Claudois de Mohr vid italienska beskickningen i Madrid har tidigare vittnat Wallenberg-ärendet. Synnerligen angeläget han förmås resa vår beskickning i Köln för viktigt samtal nya vittnen. Om nödvändigt vi beredda intervensera italienska UD. Resan bör ske sannolikt 17 januari. Beskickningen bemyndigas förskottera flyg eller tågresa jämte traktamente 5 dagar. Benäget tela om de Mohr beredd resa och avvakta definitivt besked från mig om avresedag.

Cabinet.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD)

Från Madrid

Avsant den 9/1 1956 kl. 1440

Inkom den 9/1 1956 kl. 1615

Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr

1.

Mohr beredd avresa Köln när helst önskas förut-
satt att han bemyndigas härtill av italienska UD,
Edert chiffer 1. Han vore därför tacksam för i ut-
sikt ställd svensk intervention Rom.

Winther.

KOPIA KOPIA

Avskrift av chiffer fr. UD till beskickningen
i Rom, nr 3, den 9.1.56.

Edert chiffer l. Upptag frågan resetillstånd
med italienska UD. de Mohr i Madrid personligen
förklarat sig beredd resa Köln närhelst han be-
myndigas därtill. Resan bör ske 17 januari.

Avskrift av chiffterelegram från UD till
beskickningen i Madrid, avsänt den 10/1.56.

Nr. 2

Edert chiffer 1. Beskickningen Rom upp-
manad intervenera italienska utrikesminis-
teriet.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD)

Från Rom

Avsant den 10 1 19 56 kl. 2015

Inkom den 10 1 19 56 kl. 2118

Utskrivet i 3 ex. Detta är ex. nr 2

P 2 E I

de 26. 11.

5.

Edert chiffer 3. Bemyndigande telegraferas Madrid idag.

König

KOPIA KOPIA

Coll.: *f*

Avskrift av chiffterelegram från UD till
beskickningen i Madrid, nr 3, daterat den
12.1.56.

Edert chiffer 1. Beskickningen i Rom
meddelat resebemyndigande telegraferat till
italienska beskickningen Madrid 10 januari.
Benäget anmoda vederbörande avresa från Madrid
så att han kan inträffa beskickningen Köln
den 19 dennes på morgonen och bekräfta med
telegram.

de Mohr.

Avskrift av chiffterelegram från UD till
beskickningen i Köln, nr 3, daterat
den 12.1.56.

Edert chiffer 1.

Primo. Anmoda Mohrmann och Pörzgen
komma beskickningen den 18 januari på
morgonen.

Secundo. Bernhard Rensinghoff torde
benäget under samma villkor vårt chiffer
1 uppmanas komma beskickningen 18 januari
på eftermiddagen. Adress Fabriksstrasse 45
Gesher Westfahlen. Han kan möjligen ha
flyttat Bonn och Auswärtiges Amt känner i
så fall adressen.

Tertio. de Mohr inträffar hos Eder
den 19 januari på morgonen och Supprian
den 18 dennes på eftermiddagen.

Quarto. Samtalen komma att ledas av
sekreterare Stig Engfeldt som nedflyger
Düsseldorf 17 dennes. Benäget låt bil
möta och beställ rum Domhotell.

Quinto. Telegrambekräfta.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD.)

Från Madrid

Avsant den 12 / 1 1956 kl. 2140

Inkom den 13 / 1 1956 kl. 0435

Utskrivet i 3 ex. Detta är ex. nr 2

P2 En 2

de Mohr

2.

Mohr i dag vårt diarienummer 1 mottagit erforderligt bemyndigande.

Winther.

KOPIA KOPIA

Coll.: *fy*

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD)

P 2 En I

de Mohr
42

Från Madrid

Avsant den 13/1 19 56 kl. 2140

Inkom den 14/1 19 56 kl. 0745

Utskrivet i 3 ex. Detta är ex. nr 2

3.

Mohr avreser flyg härifrån den 17 på morgonen med beräknad ankomst till Köln på aftonen samma dag, Edert chiffer 3. Benäget bemyndiga beskickningen där att utbetala trakamenten.

Winther

KOPIA KOPIA

Coll.: f

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD.)

Från Köln

Avsant den telex/ 19 kl.

Inkom den 15 / 1 19 56 kl. 1450.

Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr 2

de Mohr

4.

Edra chiffer 3 och 4.

Primo. Mohrmann och Pörtzgen infinna sig Kansliet Köln
den 18 januari kl. 2.15.

Secundo. Rensinghoff, som uppges alltjämt bosatt ges här
telegrafiskt besked att komma, men har ännu ej svarat.

Tertio. De Mohr anländer enligt meddelande från Madrid
den 17 på kvällen, rum beställt Domhotel Köln.

Quarto. För Danielson har rum beställts Domhotel. Vi utgå
ifrån att han anländer till Düsseldorf klockan 13.20 tisdag då
bil möter.

Kumlin.

KOPIA KOPIA

Coll.: *64*

Claudio de Mohr

geb.

war bei der Gefangennahme Presseattaché bei der Italienischen Gesandtschaft in Sofia.

Ich Unterfertigter, Claudio de Mohr,
erkläre hiermit Folgendes und bin wann immer bereit
dieses vor Gericht oder vor jedweder Behörde unter Eid
auszusagen:

Zusammen mit dem übrigen Personal der Italienischen Gesandtschaft in Sofia wurde ich von sowjetrussischen Truppen gefangengenommen und nach Moskau geführt, wo ich in das Lefortovskaja-Gefängnis, in die Zelle 152, im zweiten Stock (die Parterre mitgerechnet) eingeliefert wurde. Dies geschah am 22. September 1944. In derselben Zelle wurden auch am letzterwähnten Tage der italienische Kanslist bei der Gesandtschaft in Sofia, M. Ronchi, sowie ein anderer italienischer Staatsbürger, M. Simen, der auch bei der Italienischen Gesandtschaft in Sofia angestellt gewesen war, eingesperrt. Am 11. Januar 1945 wurde Simen zu einem anderen Teil des Gefängnisses überführt. Am 18. April wurde der erste Sekretär bei dem Deutschen Wissenschaftlichen Institut in Bukarest, Supprian, von der Zelle 151, die Nachbarzelle von uns, überführt. Supprian hatte die Zelle mit dem Legationsrat bei der Deutschen Gesandtschaft in Bukarest, Wallenstein, geteilt, welcher in die Zelle 150 übersiedelte. Ronchi, Supprian und ich blieben danach in der Zelle 152 bis am 5. April 1946, als wir in die Zelle 144 überführt wurden. Im November 1944, währenddem Simen sich noch in unserer Zelle befand, hatte man Klopfen von der

Nachbarzelle, d.h. Zelle 153, gehört. Das Klopfen zeigte sich als eine Art Code. Simen, der Marineoffizier war, antwortete das Klopfen mit dem Morse-Alphabet. Die Gefangenen in der Nachbarzelle verstanden jedoch nicht die Morse-Zeichen; wir kamen jedoch allmählich darauf, dass wir Mitteilungen mittels des einfachen Systems, das darin besteht dass man einmal für A klopft, zweimal für B u.s.w. weitergeben konnten. Mit Hilfe von diesem System erfuhren wir, dass sich in der Nachbarzelle zwei deutsche Staatsbürger befanden, von welchen der eine Mohrmann hiess, Legationsrat bei der Deutschen Gesandtschaft in Sofia, und italienisch konnte, und ein anderer namens Pörzgen, Presseattaché bei der Deutschen Gesandtschaft in Sofia. Dieser Kontakt wurde im November desselben Jahres erreicht.

Eine Zeitlang nachdem Supprian in die Zelle eingeführt wurde, kam er in Verbindung mit dem Legationsrat bei der Deutschen Gesandtschaft in Bukarest, Roedl, welchen er von früher her persönlich kannte.

Auf der Frage mit wem Roedl zusammen wohnte antwortete er, dass es ein schwedischer Diplomat namens Wallenberg war. Später teilte uns Wallenberg selbst mit, dass er in Budapest Dienst gemacht hatte mit dem Auftrag die Juden zu schützen.

Köln, den 19. Januar 1956.

Karl Supprian

geb. 20.4.

war bei der Gefangennahme erster Sekretär bei dem deutschen Wissenschaftlichen Institut in Bukarest, welches der Deutschen Gesandtschaft angeliedert war.

Ich Unterfertiger, Karl Supprian,
erkläre hiermit Folgendes und bin wann immer bereit dieses vor Gericht oder vor jedweder Behörde unter Eid auszusagen:

Am 23. August 1944 wurde ich von den sowjetrussischen Truppen in Bukarest gefangengenommen und wurde nach einer kürzeren Gefangenschaft in Bukarest mit Flugzeug nach Moskau geführt. Dort wurde ich in das Iefortovskaja-Gefängnis am 21. September 1944 eingeliefert, wo ich bis Oktober 1948 blieb, als ich nach dem Wladimir-Gefängnis transportiert wurde. In dem Iefortovskaja-Gefängnis war ich zuerst im zweiten Stock zusammen mit dem Legationsrat bei der deutschen Gesandtschaft in Bukarest, Ernst Wallenstein, untergebracht, wurde nachher im April 1945, einige Tage vor meinem Geburtstage, der auf dem 20. April fällt, in die Zelle daneben, wo sich die beiden italienischen Diplomaten, Presseattaché de Mohr und Ronchi von der italienischen Gesandtschaft in Sofia befanden. Nach etwa einem halben Jahre in dem Iefortovskaja-Gefängnis lernte ich "klopfen" nach dem sogenannten Idiotensystem. Das Klopfen wurde auf deutsch ausgeführt. Die Klopfverbindungen wurden nach und nach mit den in untenstehender Tabelle (Skizze) verzeichneten Personen aufgenommen:

Dritter Stock

Roedl
Wallenberg

Zweiter Stock	Mohrmann 1)	Supprian
	Pörzgen 1)	de Mohr 1)
	Galfy 2)	Ronchi

Erster Stock Schellhorn 3)

Parterre

- 1) Siehe dessen Zeugnis
- 2) Kanslist bei der Ungarischen Gesandtschaft in Sofia
- 3) Deutscher Generalkonsul in Bukarest

Im Laufe der Jahren 1945, 1946 und 1947 hatte ich praktisch genommen tägliche Verbindung mit dem Legationsrat der ersten Klasse bei der Deutschen Gesandtschaft in Bukarest, Willy Roedl. Zusammen mit ihm befand sich der schwedische Legationssekretär bei der Schwedischen Gesandtschaft in Budapest, Raoul Wallenberg. Im Allgemeinen klopfte ich direkt mit Roedl, aber bei gewissen Gelegenheiten auch mit Wallenberg.

Roedl teilte betreffs Wallenberg mit, dass er einer berühmten schwedischen Familie gehöre und dass er an der Spitze einer Aktion zu Gunsten der Juden in Budapest gestanden hatte. Wallenberg wurde von den Russen wegen Spionage angeklagt, sass aber "Jahr und Tag ohne Verhöre".

Köln, den 19. Januar 1956.

Ge. Müller

Anton Mohrmann

geb.

war bei der Gefangennahme Legationsrat bei der Deutschen
Gesandtschaft in Sofia.

Ich Unterfertiger, Anton Mohrmann,
erkläre hiermit Folgendes und bin wann immer bereit
dieses vor Gericht oder vor jedweder Behörde unter Eid
auszusagen:

Am 18. September 1944 wurde ich zusammen mit dem
übrigen Personal der Deutschen Gesandtschaft von sowjet-
russischen Truppen gefangengenommen. Zusammen mit elf
Personen aus dieser Gruppe wurde ich nach Moskau geführt,
wo ich am 22. September ankam. Ich wurde unmittelbar
in das Lefortovskaja-Gefängnis, im dritten Stock in eine
Zelle mit einer Nummer, die ich glaube war 150, einge-
liefert. In derselben Zelle wurde der Presseattaché bei
der Deutschen Gesandtschaft in Sofia, Pörzgen, placiert
und später auch der Kanslist bei der Ungarischen Gesandt-
schaft in Sofia, Galfy. Als ich im März 1947 aus dieser
Zelle weggeführt wurde, hatten sowohl Galfy als auch
Pörzgen schon früher die Zelle verlassen.

Rechts von der Zelle - wenn man drinnen mit dem Ge-
sicht gegen die Tür zum Gange stand - gab es eine Treppe;
links davon lag eine Zelle, wo sich der erste Sekretär
bei dem Deutschen Wissenschaftlichen Institut in Bukarest,
Supprian, und der Presseattaché bei der Italienischen
Gesandtschaft in Sofia, de Mohr, befanden. Mit diesen
beiden standen wir in direktem Kontakt. Gleichfalls
standen wir in Kontakt mittels Klopfen laut des so ge-
nannten "Idiotensystems" mit dem schwedischen Diplomaten
Raoul Wallenberg und Legationsrat Roedl von der

Deutschen Gesandtschaft in Bukarest, welche zusammen in einer Zelle in dem ober uns befintlichen Stockwerk untergebracht waren. Ihre Zelle lag gerade oberhalb von der unsrigen oder eventuell oberhalb von der Zelle des Supprians und de Mohrs. Bevor der direkte Kontakt mit Wallenberg und Roedl aufgenommen wurde, hatten wir durch Supprian und de Mohr erfahren, dass sich Wallenberg in dem Gefängnisse befand.

Bis gegen 1947 wurde auf dieser Weise Kontakt mit Wallenberg und Roedl aufrechterhalten. Im Jahre 1947 hatten wir, insofern ich mich erinnern kann, keinerlei Kontakt.

Köln, den 19. Januar 1956.

Avskrift av strängt förtroligt handbrev
från sekreterare Lorentzon till kriminal-
assistent Lundström, p.t. Köln, dagtecknat
den 21.1.56.

U t d r a g .

- - - - -

Härmed översändes utkast på tyska till vittnesmål
att avgivas av Gustav Richter, Ernst Wallenstein och
Heinz-Helmuth Hinckeldey. Till Wallensteins och Hinckel-
deys vittnesmål finnas fogade gula lappar med vissa
frågor och synpunkter, som Lindberg skrivit.

Det är av vikt att Du medtager kopior av de Mohrs,
Supprians och Mohrmanns vittnesmål, så att även de nu
översända vittnesmålen få samma typografiska utformning
som de tidigare avgivna samt att vederbörande ser att
dessa varit villiga att underteckna.

- - - - -

de Mohr

Bonn, p.t. Köln den 23 januari 1956.

3 bil.

Strängt förtroligt.

Broder,

I anslutning till mitt handbrev den 19 dennes och återopande telefonsamtal Lorentzon/Göransson den 21 dennes ber jag härmed få överända tre förklaringar, en avgiven av de Mohr, en av Supprian och en av de båda gemensamt rörande en viss punkt, beträffande vilken de hade divergerande uppfattningar. Förklaringarna undertecknades den 21 dennes i Göranssons närvaro inför notarien dr. Franz Lemmens i Köln. Notariens "Beglaubigung" omfattar, såsom Du finner, icke enbart ett bevitnande av namnteckningen utan även ett omnämnande av att vederbörande gentemot notarien försäkrat, att de i förklaringen lämnade uppgifterna är riktiga.

Såsom Du redan hört genom Danielsson, skulle en "Beurkundung" i form av avgivande av en "eidesstattliche Versicherung" inför notarien ha medfört den konsekvensen, att huvudexemplaret av förklaringen enligt gällande tyska bestämmelser måste deponeras i en urkundsamling hos de notariella myndigheterna i Köln, till vilken vissa andra myndighetspersoner ha tillgång.

Vid "Beglaubigung" i den form vi nu valt behåller notarien icke något exemplar av aktstycket utan det göres

Herr Kabinettsssekreteraren
Arne S. Lundberg,
Kungl. Utrikesdepartementet.

endast en anteckning i hans register, att en viss persons underskrift under en förklaring rörande "Wahrnehmungen in russischer Haft" bevittnats den och den dagen utan vidare omnämnande av innehållet.

de Mohr och Supprian erhöil var sin avskrift av de egna förklaringarna jämte den gemensamma.

Vi skall nu snarast söka få Mohrmanns och Pörzgens förklaringar utskrivna och bevittnade i samma form och räkna med att kunna sända in dem med kuriren torsdagen den 26 dennes (Pörzgen var förhindrad i slutet av förra veckan, varjämte det var nödvändigt att i första hand få saken ordnad för de Mohr och Supprian, som kommit långväga ifrån).

Lundström uppsökte den 20 dennes Rensinghoff i Bad Salzuflen och genomgick lydelsen av den förklaring, som skall avges av honom. Är meningen, att denna skall bestyrkas av lokal notarie i samma form, som nu skett i Köln?

Jag vill tillägga, att de hittills vidtalade vittnena varit synnerligen förståelsefulla och tillmötesgående, dock att Pörzgen och Rensinghoff gjort vissa reservationer beträffande utnyttjandet av deras egna förklaringar. Vad angår frågan om förbundsregeringens medgivande skall jag snarast återkomma hertill.

(undert.) R. Kumlin

Madrid den 26 januari 1956.

C. de Mohr om fallet de Wallenberg
Wallenberg

Strängt förtroligt

Information i obestyrkt form till ...
get ...

Herr Kabinettsskreterare,

Jag hade igår besök av italienska ambassadrådet Claudio de Mohr, som numera återkommit från sitt besök i Köln. Han sade mig bl.a., att han ansåge att den omständigheten att varken Wallenbergs cellkamrat eller hans chaufför hörts av sedan numera så många andra återkommit från Sovjetunionen varslade om att Wallenberg inte längre vore i livet, en mening, som delades av övriga till Köln sammankallade vittnen.

Mohr omtalade vidare att han i Köln haft ett samtal med Frankfurter Allgemeine Zeitungs förutvarande korrespondent i Moskva, dr. Pörzgen, ett av nämnda vittnen, som suttit fängslad i cellen bredvid honom i Moskva. Pörzgen hade enligt Mohr där frigivits under omständigheter som pekade på, att han gått med på att samarbeta med ryssarna, vilket P:s hustru bekräftat för Mohr vid ett besök i Italien kort tid efter dennes frigivande. I Köln hade P. sagt Mohr att han räknade med att snart återvända till Moskva som tidaingskorrespondent. Detta fann Mohr anmärkningsvärt efter allt vad P. genomgått i Moskva. Han antydde, att man kanske inte finge utesluta möjligheten av att P. vore persona grata i Moskva och att om detta verkligen vore fallet risker föreläge för att han där skulle kunna berättat vad som nu förekommit i Köln. Mohr hade inte velat yppa sina misstankar för svenskarna i Köln men efter

Herr Kabinettsskreteraren Arne Lundberg,
S t o c k h o l m.

Övervägande hade han ansett det vara sin plikt att privatim
göra det till mig för den händelse jag skulle anse påkallat
inrapportera dñrom till vederbörande i Stockholm.

Beträffande utgifterna för Mohrs resa skall jag återkomma inom kort.

Walter

The following information was obtained from the records of the Federal Bureau of Investigation, New York City, dated January 10, 1968:

On or about December 15, 1967, [redacted] advised that he had been contacted by a person who offered him \$10,000 to travel to Cuba and engage in certain activities. [redacted] stated that he had refused the offer.

[redacted] further advised that the person who made the offer had been identified as [redacted], a known associate of [redacted].

[redacted] stated that he had no further contact with [redacted] and did not know where he might have gone.

This information was furnished to the New York City Office of the Federal Bureau of Investigation for their review and consideration.

Sincerely,
[Signature]

1944-1945: 1945-1946: 1946-1947: 1947-1948: 1948-1949: 1949-1950: 1950-1951: 1951-1952: 1952-1953: 1953-1954: 1954-1955: 1955-1956: 1956-1957: 1957-1958: 1958-1959: 1959-1960: 1960-1961: 1961-1962: 1962-1963: 1963-1964: 1964-1965: 1965-1966: 1966-1967: 1967-1968: 1968-1969: 1969-1970: 1970-1971: 1971-1972: 1972-1973: 1973-1974: 1974-1975: 1975-1976: 1976-1977: 1977-1978: 1978-1979: 1979-1980: 1980-1981: 1981-1982: 1982-1983: 1983-1984: 1984-1985: 1985-1986: 1986-1987: 1987-1988: 1988-1989: 1989-1990: 1990-1991: 1991-1992: 1992-1993: 1993-1994: 1994-1995: 1995-1996: 1996-1997: 1997-1998: 1998-1999: 1999-2000: 2000-2001: 2001-2002: 2002-2003: 2003-2004: 2004-2005: 2005-2006: 2006-2007: 2007-2008: 2008-2009: 2009-2010: 2010-2011: 2011-2012: 2012-2013: 2013-2014: 2014-2015: 2015-2016: 2016-2017: 2017-2018: 2018-2019: 2019-2020: 2020-2021: 2021-2022: 2022-2023: 2023-2024: 2024-2025: 2025-2026: 2026-2027: 2027-2028: 2028-2029: 2029-2030: 2030-2031: 2031-2032: 2032-2033: 2033-2034: 2034-2035: 2035-2036: 2036-2037: 2037-2038: 2038-2039: 2039-2040: 2040-2041: 2041-2042: 2042-2043: 2043-2044: 2044-2045: 2045-2046: 2046-2047: 2047-2048: 2048-2049: 2049-2050: 2050-2051: 2051-2052: 2052-2053: 2053-2054: 2054-2055: 2055-2056: 2056-2057: 2057-2058: 2058-2059: 2059-2060: 2060-2061: 2061-2062: 2062-2063: 2063-2064: 2064-2065: 2065-2066: 2066-2067: 2067-2068: 2068-2069: 2069-2070: 2070-2071: 2071-2072: 2072-2073: 2073-2074: 2074-2075: 2075-2076: 2076-2077: 2077-2078: 2078-2079: 2079-2080: 2080-2081: 2081-2082: 2082-2083: 2083-2084: 2084-2085: 2085-2086: 2086-2087: 2087-2088: 2088-2089: 2089-2090: 2090-2091: 2091-2092: 2092-2093: 2093-2094: 2094-2095: 2095-2096: 2096-2097: 2097-2098: 2098-2099: 2099-2100: 2100-2101: 2101-2102: 2102-2103: 2103-2104: 2104-2105: 2105-2106: 2106-2107: 2107-2108: 2108-2109: 2109-2110: 2110-2111: 2111-2112: 2112-2113: 2113-2114: 2114-2115: 2115-2116: 2116-2117: 2117-2118: 2118-2119: 2119-2120: 2120-2121: 2121-2122: 2122-2123: 2123-2124: 2124-2125: 2125-2126: 2126-2127: 2127-2128: 2128-2129: 2129-2130: 2130-2131: 2131-2132: 2132-2133: 2133-2134: 2134-2135: 2135-2136: 2136-2137: 2137-2138: 2138-2139: 2139-2140: 2140-2141: 2141-2142: 2142-2143: 2143-2144: 2144-2145: 2145-2146: 2146-2147: 2147-2148: 2148-2149: 2149-2150: 2150-2151: 2151-2152: 2152-2153: 2153-2154: 2154-2155: 2155-2156: 2156-2157: 2157-2158: 2158-2159: 2159-2160: 2160-2161: 2161-2162: 2162-2163: 2163-2164: 2164-2165: 2165-2166: 2166-2167: 2167-2168: 2168-2169: 2169-2170: 2170-2171: 2171-2172: 2172-2173: 2173-2174: 2174-2175: 2175-2176: 2176-2177: 2177-2178: 2178-2179: 2179-2180: 2180-2181: 2181-2182: 2182-2183: 2183-2184: 2184-2185: 2185-2186: 2186-2187: 2187-2188: 2188-2189: 2189-2190: 2190-2191: 2191-2192: 2192-2193: 2193-2194: 2194-2195: 2195-2196: 2196-2197: 2197-2198: 2198-2199: 2199-2200: 2200-2201: 2201-2202: 2202-2203: 2203-2204: 2204-2205: 2205-2206: 2206-2207: 2207-2208: 2208-2209: 2209-2210: 2210-2211: 2211-2212: 2212-2213: 2213-2214: 2214-2215: 2215-2216: 2216-2217: 2217-2218: 2218-2219: 2219-2220: 2220-2221: 2221-2222: 2222-2223: 2223-2224: 2224-2225: 2225-2226: 2226-2227: 2227-2228: 2228-2229: 2229-2230: 2230-2231: 2231-2232: 2232-2233: 2233-2234: 2234-2235: 2235-2236: 2236-2237: 2237-2238: 2238-2239: 2239-2240: 2240-2241: 2241-2242: 2242-2243: 2243-2244: 2244-2245: 2245-2246: 2246-2247: 2247-2248: 2248-2249: 2249-2250: 2250-2251: 2251-2252: 2252-2253: 2253-2254: 2254-2255: 2255-2256: 2256-2257: 2257-2258: 2258-2259: 2259-2260: 2260-2261: 2261-2262: 2262-2263: 2263-2264: 2264-2265: 2265-2266: 2266-2267: 2267-2268: 2268-2269: 2269-2270: 2270-2271: 2271-2272: 2272-2273: 2273-2274: 2274-2275: 2275-2276: 2276-2277: 2277-2278: 2278-2279: 2279-2280: 2280-2281: 2281-2282: 2282-2283: 2283-2284: 2284-2285: 2285-2286: 2286-2287: 2287-2288: 2288-2289: 2289-2290: 2290-2291: 2291-2292: 2292-2293: 2293-2294: 2294-2295: 2295-2296: 2296-2297: 2297-2298: 2298-2299: 2299-2300: 2300-2301: 2301-2302: 2302-2303: 2303-2304: 2304-2305: 2305-2306: 2306-2307: 2307-2308: 2308-2309: 2309-2310: 2310-2311: 2311-2312: 2312-2313: 2313-2314: 2314-2315: 2315-2316: 23

den 27 jan, 56

Lorentzon/AE

CHIFFER
BUD

P

2

Eu^I

Svensk

R o m

För König från Kab.sekr.

Benäget undersök var Giovanni Ronchi 1951 konsulats-
tjänsteman italienska konsulatet Alger nu vistas. Telegrafera
Cabinet

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD)

Från Rom

Avsant den 30 /1 1956 kl.1705

Inkom den 30 /1 1956 kl.1750

Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr

2

Ass. 42,
(Ronchi) P 2 E^I

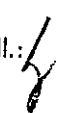
6.

Edert chiffer 4.

För Kabinettssekreteraren. Ronchi läm-
nade konsulatstjänsten februari 1951. Nu bo-
satt i staden Pesare vid Adriatiska kusten
adress care of Solarez viale don Minzoni 23.

Beck-Friis

KOPIA KOPIA

Coll.:

de Mohr.

Avskrift av chifffertelegram UD-Köln, nr 16,
30.1.56.

Brådskande för Kumlin.

Pörzgen vilken kan misstänkas gå ryssarnas
ärenden - hans hustru har bekräftat detta
till de Mohr - bör utan att väcka misstan-
kar söka bibringas den uppfattningen att
konfrontationen i Köln endast var en länk
i en beviskedja som omfattar även andra
tidpunkter.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD)

Från Köln

Avsändt den telex 19 kl.

Inkom den 4 / 2 19 56 kl. 1230

Utskrivet i 3 ex. Detta är ex. nr

2

Chiffertelegram 42

P2Eu2

14.

Instruktionen Edert chiffer 16 in fine
utförd.

Kumlin.

KOPIA KOPIA

Coll.: Y

Följande personers utsagor överlämnades:

1. Gustav Richter
2. Karl Supprian
3. Claudio de Mohr
4. Cladio de Mohr och Karl Supprian
5. Heinz-Helmut von Hinckeldey
6. Ernst Wallenstein
7. Willi Bergemann
8. Horst Kitschmann (K:s förbehåll ang. Auswärtiges Amts
tillstånd överlämnades icke)
9. Anton Mohrmann
10. Wilhelm Mohnke
11. Bernhard Rensinghoff (R:s förbehåll ang. Auswärtiges Amts
tillstånd överlämnades icke)
12. Erhard Hille
13. Ernst Huber
14. Franz-Eccard von Bentivegni
15. Rudolf ten Hompel
16. Joachim Vorwerk
17. Gotthold Starke
18. Hans Erich Voss

de Mohr

Madrid den 3 juli 1956.

Strängt förtroligt.

reskostnader för ita-
lienske ambassadrådet
de Mohr

Broder,

Med strängt förtroligt handbrev den 1 februari 1956 tillställde jag Lundberg en redovisning över beskickningens reseutgifter för italienska ambassadrådet de Mohr, vartill bemyndigande lämnats i särskild ordning. Emellertid kunde beskickningen på grund av här gällande valutaföreskrifter inte betala flygbiljetten för de Mohr utan hemställde att kostnaden för densamma måtte erläggas direkt till SAS i Stockholm genom utrikesdepartementets försorg. Härvarande SAS-representant har nu meddelat beskickningen att man ännu inte erhållit betalningen i Stockholm. Jag vore därför tacksam om genom Din benägna förmedling beloppet ifråga kr. 640:- kunde utbetalas till SAS om så ännu inte skett.

W. Winther

Utrikesrådet Åström,
S t o c k h o l m.

De Mohr

Stockholm den 24 juli 1956.

Strängt förtroligt.

Broder,

Åberopande handbrev den 3 juli 1956 angående betalningen av de Mohrs flygresor ber jag få meddela, att departementet den 28 juni utbetalade kr. 640.- till SAS i Stockholm.

/Sverker Åström/

Envoyén W i n t h e r ,
Madrid.

42

Bil.hbr Lundström-Lorentzon 16.4.57

Utdrag

P.M.

ang.samtal med A.-H.Beckerle
den 15.4.57

På fråga om Beckerle under fångenskapen
träffat någon italiensk journalist vid namn
Trandafilo, förklarade Beckerle, att så ej
var fallet och att han ej heller hört talas
om honom. Däremot erinrade sig Beckerle,
att han i Ljubljanskaja-fängelset suttit
tillsammans med italienske ministern i
Bukarest, Ondonigo, och italienske kanslisten
(?) Simon, som tidigare tillhört italienska
beskickningen i Sofia.

Utdrag.

P.M.

ang.samtal med Gustav Richter den 13.4.57

.....
Rörande de uppgifter, som förekommit i pressen, varav framgått, att Richter åberopat tre vittnen, vilka senare än 1947 skulle ha haft förbindelse med Wallenberg, förklarade Richter, att han avsåg följande tre fall.
.....

2 och 3. I nr 33 av den i Frankfurt am Main utgivna tidningen Abendpost den 8 februari förekommer en artikel, varav framgår, att S u p p r i a n och d e M o h r haft knackningsförbindelser med Wallenberg. Det framgår ej direkt av artikeln, att denna förbindelse upprätthållits efter 1947, men uppgiften är skriven på sådant sätt, att man kan få den uppfattningen. Rörande detta förklarade Richter, till vilken jag tidigare med uttalande om tack för hans föregående medverkan i våra undersökningar överlämnat vitboken, som jag i vissa delar översatt för honom, att - såvitt han kunde förstå - uppgiften om denna sena knackningsförbindelse med Wallenberg möjligen haft sin grund i att någon journalist tagit fasta på Claudio de Mohrs utsaga, intagen under nr 3 i vitboken. Enligt de Mohr har ju han den uppfattningen, att han själv och Supprian från deras cell nr 152 i Lefortovskaja-fängelset haft knackningsförbindelser med cellen rakt ovanför, där Wallenberg och Roedel skulle ha varit insatta, ända till april 1948, då de Mohr och Supprian förflyttades från cell 152.
.....

Frankfurt am Main den 15 april 1957.

/u/ S.Lundström